

**Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges
sammanträde måndagen den 15 december 2025****Tid:**

kl. 14:00-18:58

Lokal:

Rådssalen

Närvarande:

Se bilaga

§§1-36

Justerat den 22 december 2025 Anslaget den 23 december 2025

Olle Burell

Cecilia Brinck

Sara Stenudd

Karin Jöback
Sekreterare

§ 1

Interpellation av Jonas Naddebo (C) och Svante Linusson (C) till finansborgarrådet Karin Wanngård (S) om behovet av en blocköverskridande parlamentarisk utredning kring miljözoner i Stockholm

KS 2025/838

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Svante Linusson (C) har ställt en interpellation om behovet av en blocköverskridande parlamentarisk utredning kring miljözoner i Stockholm.

Kommunfullmäktige beslutade den 16 juni 2025 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Wanngård (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 2

**Interpellation av Dennis Wedin (M) till stadsbyggnads-
och idrottsborgarrådet Jan Valeskog (S) om Nälsta ängar**
KS 2025/901

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Dennis Wedin (M) har ställt en interpellation om Nälsta ängar.

Kommunfullmäktige beslutade den 1 september 2025 att
interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Valeskog (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 3**Interpellation av Nike Örbrink (KD) till finansborgarrådet
Karin Wanngård (S) om utländsk finansiering från
extremister**

KS 2025/1078

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Nike Örbrink (KD) har ställt en interpellation om utländsk finansiering från extremister.

Kommunfullmäktige beslutade den 1 september 2025 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 4
Bordläggning av interpellationer

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna med nummer 1-2, 5 och 7-21 i kungörelsen.

§ 5

Nya interpellationer

Beslut

1. Interpellationerna får ställas.
2. Interpellationerna bordläggs.

Nya interpellationer

1. Interpellation av Svante Linusson (C) till trafikborgarrådet Lars Strömgren (MP) om att förbjuda bensindrivna fordon i cykelbanorna. Rotel VIII. Dnr KS 2025/1507
2. Interpellation av Kristin Jacobsson (C) till äldre- och kulturborgarrådet Torun Boucher (V) om att boende på stadens seniorboenden måste behandlas som vuxna. Rotel VI. Dnr KS 2025/1508
3. Interpellation av Andréa Hedin (M) till äldre- och kulturborgarrådet Torun Boucher (V) angående alkoholserving för äldre. Rotel VI. Dnr KS 2025/1532
4. Interpellation av Andréa Hedin (M) till social- och trygghetsborgarrådet Alexander Ojanne (S) angående utvärderingen av SST+. Rotel IV. Dnr KS 2025/1533
5. Interpellation av Johan Paccamonti (M) till stadsbyggnads- och idrottsborgarrådet Jan Valeskog (S) om hemliga byggplaner vid Ålstensskogen och Storskogen. Rotel II. Dnr KS 2025/1534
6. Interpellation av Johan Paccamonti (M) till klimat- och miljöborgarrådet Åsa Lindhagen (MP) om förlorade miljövärden i samband med förtätningar. Rotel IX. Dnr KS 2025/1535

§ 6 Ajournering

Sammanträdet ajournerades mellan kl. 14.52 till kl. 15.00.

**§ 7
Frågestund****Fråga 1**

Borgarrådet Fjellner (M) ställer en fråga om Stockholms bostadspolitik.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga 2

Gabriel Kroon (SD) ställer en fråga om vad borgarrådet gör för att begränsa fulmopeder vid matleveranser?

Borgarrådet Strömgren (MP) svarar på frågan.

Fråga 3

Elin Hjelmestam (L) ställer en fråga om utmaningarna för Bar Europa.

Borgarrådet Lindhagen (MP) svarar på frågan.

Fråga 4

Svante Linusson (C) ställer en fråga angående överförmyndarverksamhet.

Borgarrådet Ojanne (S) svarar på frågan.

Fråga 5

Nike Örbrink (KD) ställer en fråga om dåligt belysta lekparkar.

Borgarrådet Strömgren (MP) svarar på frågan.

Fråga 6

Borgarrådet Wedin (M) ställer en fråga om att följa lagen.

Borgarrådet Ojanne (S) svarar på frågan.

Fråga 7

Leif Söderström (SD) ställer en fråga om borgarrådets aggressiva politik för snabb grön omställning inom fordonsflottan bidrar till en på medellång sikt, accelererad global uppvärmning?

Borgarrådet Lindhagen (MP) svarar på frågan.

Fråga 8

Borgarrådet Jönsson (L) ställer en fråga om varför antalet barn med hög frånvaro i lågstadiet ökar.

Borgarrådet Bjuggren (S) svarar på frågan.

§ 8
Mötet öppnas

§ 9
Närvaro

Närvaro, se bilaga 1.

**§ 10
Justering**

Förste vice ordföranden Cecilia Brinck (M) och andre vice ordföranden Sara Stenudd (V) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Olle Burell (S). Justering sker den 22 december 2025.

§ 11**Anmälningssärenden till kommunfullmäktige**

KS 2025/13

Beslut

Följande ärenden anmäls till kommunfullmäktige och noteras i protokollet:

Anmälda skrivelser till kommunfullmäktige
under tiden 27/11 2025 – 10/12 2025

Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen

Slutligt beslut (ej särskilt uppsatt) 2025-11-27) med anledning av överklagande av kommunfullmäktiges beslut 2025-06-16 § 19 - detaljplan för del av Sillö 5 i stadsdelen Larsboda (ca 880 bostäder, förskola, hotell, kontor och centrumändamål) Dp 2020-06982-54 Mål nr P 14096-25

Mark- och miljööverdomstolen ger inte prövningstillstånd. Mark- och miljödomstolens avgörande står därför fast.

§ 12**Valärenden i kommunfullmäktige**

KS 2025/9

Beslut

1. Avsigelser och entlediganden godkänns.
2. Val förrättas för att utse ny person till uppdrag enligt valberedningens förslag och tilläggsförslag från Anders Österberg (S) och Gabriel Kroon (SD).
3. Om inte annat framgår inträder den senast valda ersättaren sist till tjänstgöring för sitt parti.
4. Om en ersättare/suppleant utses till ordinarie ledamot, utses en ny ersättare/suppleant
5. För avsägelse i kommunfullmäktige hemställs om ny sammanräkning hos länsstyrelsen Vakanser bordläggs.

Ärendet

Valärenden i kommunfullmäktige den 15 december 2025 behandlas.

I debatten yttrar sig, se bilaga 1.

Förslag till beslut

Anders Österberg (S) föreslår att kommunfullmäktige utser Amanda Hansson Åkerlind (S) till ledamot i Stockholms Stads Parkerings AB och Jacob Nilsson Lehmusjärvi (S) till suppleant i Stockholms Stads Parkerings AB.

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige utser Leonid Salnikov (SD) till nämndeman i Södertörns tingsrätt.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens och valberedningens förslag med tilläggsförslag från Anders Österberg (S) och Gabriel Kroon (SD). Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt förslaget.

§ 13**Ny mandatperiod: val av ledamöter och ersättare i nämnder samt val av ledamöter, suppleanter och revisorer i stiftelser**

KS 2025/1370

Beslut

1. Val förrättas för att utse ny person till uppdrag enligt valärendet och valberedningens förslag, bilaga till valärendet, samt enligt tilläggsförslag av Anders Österberg (S) och Lisa Carlbom (MP).
2. Inkallelseordning för ersättare vid ordinarie ledamöters frånvaro bestäms enligt förslag i valärendet.
3. Vakanser bordläggs.

Ärendet

Valärende Ny mandatperiod: val av ledamöter och ersättare i nämnder samt val av ledamöter, suppleanter och revisorer i stiftelser behandlas.

Förslag till beslut

Anders Österberg (S) föreslår att kommunfullmäktige utser Robin Vamos Fecher (S) till ersättare i Skärholmens stadsdelsnämnd.

Lisa Carlbom (MP) föreslår att kommunfullmäktige vakanssätter Miljöpartiets ersättarplats i Socialnämnden.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens och valberedningens förslag med tillägg av Anders Österberg (S) och Lisa Carlbom (MP). Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt förslaget.

§ 14**Reviderad föreskrift om rengöring (sotning)****Hemställan från kommunalförbundet Storstockholms
brandförsvär**

KS 2025/876

Beslut

1. Reviderad föreskrift om rengöring (sotning) fastställs att gälla från den 1 april 2026 enligt bilaga 3 till utlåtandet.
2. Frister för rengöring (sotning), beslutade av kommunfullmäktige den 4 november 2019, dnr KS 2019/780, upphör därmed att gälla den 31 mars 2026.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Reviderad föreskrift om rengöring (sotning).

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 15**Reviderad taxa för rengöring (sotning) och
brandskyddskontroll****Hemställan från kommunalförbundet Storstockholms
brandförsvar**

KS 2025/877

Beslut

1. Taxa för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll, enligt bilaga 1 till utlåtandet, fastställs att gälla från den 1 april 2026.
2. Storstockholms brandförsvar medges rätt att övergå från årlig justering av taxor med tillämpning av SKR:s sotningsindex (cirkulär 2002:83) till årlig justering med PKV (Prisindex för Kommunal Verksamhet) från den 1 januari 2027.
3. Taxa för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll, beslutade av kommunfullmäktige den 4 november 2019, dnr KS 2019/870, upphör att gälla den 31 mars 2026.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Reviderad taxa för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 16**Inriktningsbeslut för Skolfastigheter i Stockholm AB:s
nybyggnation av Ekensbergsskolan i Gröndal och
utbildningsnämndens inhyrning av skolan**

KS 2025/938

Beslut

Inriktningen för Skolfastigheter i Stockholm AB:s nybyggnad av Ekensbergsskolan i Gröndal med en investeringsutgift inklusive förväntad kostnadsutveckling om 318 mnkr, godkänns.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna och Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Inriktningsbeslut för Skolfastigheter i Stockholm AB:s nybyggnation av Ekensbergsskolan i Gröndal och utbildningsnämndens inhyrning av skolan.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Bjuggren (S), borgarrådet Jönsson (L) och Lisa Carlbom (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Hedin (M) och Daniel Dudek (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 17**Genomförandebeslut gällande projekt Teknisk upprustning och verksamhetsanpassning av del av fastigheten Glasbruket 3, Hantverkargatan 3A-C, på Kungsholmen****Framställan från fastighetsnämnden och servicenämnden**

KS 2025/1351

Beslut

1. Fastighetsnämnden medges rätt att genomföra projekt Teknisk upprustning och verksamhetsanpassning av del av fastigheten Glasbruket 3, Hantverkargatan 3A-C, på Kungsholmen, till en projektutgift som framgår av bilaga till utlåtandet.
2. Utgifterna för år 2025 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2026.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Genomförandebeslut gällande projekt Teknisk upprustning och verksamhetsanpassning av del av fastigheten Glasbruket 3, Hantverkargatan 3A-C, på Kungsholmen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Mattsson (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Therese Lindström (M), Björn Ljung (L), Jonas Naddebo (C) och Lovisa Hedin (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas, Liberalernas och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att
kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 18
Inriktningsbeslut gällande Stockholm Vatten AB:s projekt
Vårby Udde
KS 2024/767

Beslut

Inriktningen för Stockholm Vatten AB:s projekt Vårby Udde med en investeringsutgift om 307 miljoner kronor, inklusive förväntad kostnadsutveckling, godkänns.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Inriktningsbeslut gällande Stockholm Vatten AB:s projekt Vårby Udde.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Lindhagen (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Anders Edin (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 19**Reviderad programbeställning gällande Stockholm Vatten och Avfall AB:s program Stockholms Framtida Vattenförsörjning (SFV)****Framställan från Stockholm Vatten och Avfall AB**

KS 2025/1134

Beslut

Reviderad programbeställning gällande Stockholm Vatten och Avfall AB:s program Stockholms Framtida Vattenförsörjning (SFV), inklusive aktualiserade effektmål, med en indikativ investeringsutgift om 20 miljarder kronor i 2025 års penningvärde godkänns i enlighet med utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Reviderad programbeställning gällande Stockholm Vatten och Avfall AB:s program Stockholms Framtida Vattenförsörjning (SFV).

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Butros (V) och borgarrådet Lindhagen (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Fritz Lennaård (M), Elin Hjelmestam (L), Jonas Naddebo (C) och Nike Örbrink (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas, Liberalernas och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Anders Edin (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att
kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 20**Taxa för vatten och avlopp 2026****Framställan från Stockholm Vatten och Avfall AB**

KS 2025/1288

Beslut

Taxa för vatten och avlopp 2026, enligt bilaga till utlåtandet, fastställs att gälla från och med den 1 januari 2026.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Taxa för vatten och avlopp 2026.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Anders Edin (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer kommunstyrelsens förslag och Sverigedemokraternas förslag mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 21**Taxa för avfall under kommunens ansvar 2026****Hemställan från avfallsnämnden**

KS 2025/1289

Beslut

Taxa för avfall under kommunens ansvar, i enlighet med bilaga till utlåtandet, fastställs att gälla från och med den 1 januari 2026.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Taxa för avfall under kommunens ansvar 2026.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 22**Stockholm Vatten AB:s utökning och inskränkning av verksamhetsområden inom Stockholms kommun****Hemställan från Stockholm Vatten AB**

KS 2025/1135

Beslut

1. Stockholm Vatten AB:s utökning för fastigheterna Yale 1, Pavia 1, Princeton och delar av Vasastaden 1:16 beträffande vattenförsörjning och spillvattenavlopp respektive dagvattenavlopp i Stockholms kommun i enlighet med utlåtandet, godkänns.
2. Stockholm Vatten AB:s inskränkning för fastigheten Patienten 1 beträffande vattenförsörjning och spillvattenavlopp respektive dagvattenavlopp i Stockholms kommun i enlighet med utlåtandet, godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Stockholm Vatten AB:s utökning och inskränkning av verksamhetsområden inom Stockholms kommun.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 23**Redovisning av motioner, inlämnade före den 1 januari 2025 som inte har beretts inom ett år**

KS 2025/1301

Beslut

Redovisning av motioner, inlämnade före den 1 januari 2025 som inte har beretts inom ett år, godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Redovisning av motioner, inlämnade före den 1 januari 2025 som inte har beretts inom ett år.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 24**Stockholms stads handlingsplan för bostadsförsörjning**

KS 2024/1201

Beslut

1. Stockholms stads handlingsplan för bostadsförsörjning godkänns enligt bilaga 1 till utlåtandet.
2. Stockholms Stadshus AB uppmanas att för egen del anta samt även ge bostadsbolagen och Bostadsförmedlingen i Stockholm AB i uppdrag att anta Stockholms stads handlingsplan för bostadsförsörjning enligt bilaga 1 till utlåtandet.
3. Riktlinjer för bostadsförsörjning 2021–2024, dnr KS 2020/791, upphör därmed att gälla.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Stockholms stads handlingsplan för bostadsförsörjning.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Emil Bustos (S), Borgarrådet Butros (V) och Cecilia Obermüller (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Johan Nilsson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Borgarrådet Jönsson (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Jonas Naddebo (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Mikael Valier Furtenbach (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Kristdemokraternas ersättaryttrande i kommunstyrelsen vilket innebär att ärendet ska återremitteras.

Beslutsordning

Ordföranden prövar förslaget om återremiss mot att ärendet ska avgöras idag och finner att kommunfullmäktige beslutar att ärendet ska avgöras idag. Ordföranden ställer därefter kommunstyrelsens förslag mot Moderaternas förslag, Sverigedemokraternas förslag, Liberalernas förslag, Centerpartiets förslag och Kristdemokraternas förslag och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 25**Mobilitet och parkering – riktlinjer vid nyproduktion****Hemställan från exploateringsnämnden**

KS 2024/1429

Beslut

1. Mobilitet och parkering – riktlinjer vid nyproduktion godkänns enligt bilaga 1 till utlåtandet.
2. Stockholms Stadshus AB uppmanas att för egen del anta samt även ge samtliga bolagsstyrelser i uppdrag att anta Mobilitet och parkering – riktlinjer vid nyproduktion enligt bilaga 1 till utlåtandet.
3. Stockholms Stadshus AB uppmanas att ge berörda bolagsstyrelser i uppdrag att ta fram anvisningar till riktlinjerna.
4. Riktlinjer för projektspecifika och gröna parkeringstal (dnr 124-1122/2015) upphör därmed att gälla.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Mobilitet och parkering – riktlinjer vid nyproduktion.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Anders Göransson (S) och Maria Mustonen (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Wedin (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Peter Öberg (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Svante Linusson (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Mikael Valier Furtenbach (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Kristdemokraternas ersättaryttrande i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 26**Stockholmsförhandlingen - Tilläggsavtal till avtalet om finansiering och medfinansiering av utbyggnad av tunnelbanan samt ökad bostadsbebyggelse i Stockholms län enligt 2013 års Stockholmsförhandling**

KS 2025/1398

Beslut

1. Tilläggsavtal till avtalet om finansiering och medfinansiering av utbyggnad av tunnelbanan samt ökad bostadsbebyggelse i Stockholms län enligt 2013 års Stockholmsförhandling, enligt bilaga till utlåtandet godkänns.
2. Tilläggsavtal till avtalet avseende finansiering och tidplan för utbyggnad av tunnelbanan samt tidplan för bostadsåtagande från 2021 (dnr KS 2021/580, kommunfullmäktiges beslut den 14 juni 2021, § 22) upphör att gälla i och med antagande av föreliggande Tilläggsavtal.
3. Stockholms stads ökade kostnad för utbyggnad av tunnelbanan, 256,4 miljoner kronor i prisnivå 2016, uppräknat med KPI, finansieras genom avsättning till medfinansiering av infrastrukturella projekt.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande Stockholmsförhandlingen - Tilläggsavtal till avtalet om finansiering och medfinansiering av utbyggnad av tunnelbanan samt ökad bostadsbebyggelse i Stockholms län enligt 2013 års Stockholmsförhandling, dnr KS 2025/1398 sambehandlas i gemensam överläggning med utlåtande Sverigeförhandlingen-Tilläggsavtal till ramavtal 6 inom Sverigeförhandlingen, dnr KS 2025/1393.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wanngård (S) och Maria Mustonen (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Fjellner (M), borgarrådet Jönsson (L) och Nike Örbrink (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas och Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 27**Sverigeförhandlingen – Tilläggsavtal till ramavtal 6 inom Sverigeförhandlingen**

KS 2025/1393

Beslut

1. Tilläggsavtal till ramavtal 6 inom Sverigeförhandlingen, enligt bilaga till utlåtandet, godkänns.
2. Stadens ökade kostnad för riskavsättning till Spårväg Syd, 23,5 miljoner kronor i prisnivå 2016, uppräknat med KPI, finansieras genom avsättning till medfinansiering av infrastrukturella projekt.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande Sverigeförhandlingen – Tilläggsavtal till ramavtal 6 inom Sverigeförhandlingen, dnr KS 2025/1393 sambehandlas i gemensam överläggning med utlåtande Stockholmsförhandlingen - Tilläggsavtal till avtalet om finansiering och medfinansiering av utbyggnad av tunnelbanan samt ökad bostadsbebyggelse i Stockholms län enligt 2013 års Stockholmsförhandling, dnr KS 2025/1398.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wanngård (S) och Maria Mustonen (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Svante Linusson (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 28**Projekt Ny bussterminal i Katarinaberget - Överlåtelse av fastigheten Södermalm 7:89, bussterminalen i Slussen till Region Stockholm****Hemställan från exploateringskontoret**

KS 2025/1114

Beslut

Exploateringsnämnden bemyndigas att överlåta fastigheten Södermalm 7:89 till Region Stockholm, eller till av Region Stockholm helägt bolag, i enlighet med vad som framgår av utlåtandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Projekt Ny bussterminal i Katarinaberget - Överlåtelse av fastigheten Södermalm 7:89, bussterminalen i Slussen till Region Stockholm.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 29**Delgenomförandebeslut - Förvärv av del av fastigheten
Grishuvudet 2 inom projekt Slakthusområdet****Hemställan från exploateringsnämnden**

KS 2025/1333

Beslut

1. Överlåtelse av del av fastigheten Grishuvudet 2 godkänns enligt bilagt avtal, med uppräkningsnivå till 2026 års prisnivå i enlighet med utlåtandet till total köpeskilling om 546,5 miljoner kronor.
2. Exploateringsnämnden medges rätt att genomföra förvärvet i enlighet med beslutspunkt 1 ovan.
3. Exploateringsnämnden medges, vid tillträdet till fastigheten Grishuvudet 2, en budgetjustering för ökade utgifter inom investeringsplanen 2026 med 554,9 miljoner kronor för förvärv av del av fastigheten Grishuvudet 2 inklusive lagfartskostnad.
4. Beslut om utökad investeringsram för Stockholm stad budgetåret 2026, med anledning av exploateringsnämndens förvärv av del av fastigheten Grishuvudet 2, ska vid behov fattas i samband med beslut av kommunfullmäktiges Tertialrapport 2 med delårsbokslut per den 31 augusti 2026.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Delgenomförandebeslut - Förvärv av del av fastigheten Grishuvudet 2 inom projekt Slakthusområdet.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 30**Revidering av funktionsbeskrivning för fixartjänst****Framställan från äldreämnden**

KS 2025/768

Beslut

Funktionsbeskrivning för fixartjänst godkänns enligt bilaga till utlåtandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Revidering av funktionsbeskrivning för fixartjänst.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 31

Ändring av föredragningsordning

Punkten nummer 41 i kungörelsen behandlas före punkten nummer 40 i kungörelsen.

§ 32**AB Familjebostäders förvärv av AB Hjulstahem****Minoritetsåterremiss från kommunfullmäktige den 3
november 2025**

KS 2025/1148

Beslut

1. Som svar på minoritetsåterremissen hänvisas till vad som sägs i utlåtandet.
2. AB Familjebostäders förvärv av samtliga aktier i AB Hjulstahem (org.nr 556748–4166), baserat på ett underliggande fastighetsvärde om 1 418 mnkr och i enlighet med villkorat aktieöverlåtelseavtal, godkänns.
3. Till styrelseledamöter, styrelsesuppleanter, lekmannarevisor och lekmannarevisorssuppleant i AB Hjulstahem till och med ordinarie årsstämma nomineras de personer som anges i bilaga 2 till utlåtandet.
4. Ändrad bolagsordning för AB Hjulstahem enligt bilaga 3 till utlåtandet godkänns.
5. AB Familjebostäders lånelimit utökas med 1 100 mnkr för att genomföra förvärvet.
6. Finansiering av förvärvet sker genom nyupplåning från staden.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller AB Familjebostäders förvärv av AB Hjulstahem.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wanngård (S) och borgarrådet Butros (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Fjellner (M), Björn Ljung (L), Jonas Naddebo (C) och Nike Örbrink (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas, Liberalernas och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Sergej Salnikov (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 33**Handlingsplan för kommunens aktivitetsansvar i
Stockholms stad (KAA) 2025–2027****Framställan från arbetsmarknadsnämnden och
utbildningsnämnden**

KS 2025/830

Beslut

Ärendet bordlades

§ 34
Bordläggning av motioner

Kommunfullmäktige bordlägger motionerna med nummer 54-124 i kungörelsen.

**§ 35
Nyväckta motioner**

Följande motioner väcktes under perioden 2 december -
15 december 2025:

1. Motion om en temporär vintergolfhall för ett mer levande Stockholm. Motion av Dennis Wedin och Tom Hedrup (båda M). Rotel II. Dnr KS 2025/1598
2. Motion om att avbryta exploateringen vid Solviksängen. Motion av Johan Paccamonti (M). Rotel I. Dnr KS 2025/1599
3. Motion om egenmakt i hemtjänsten. Motion av Andréa Hedin och Anette Hellström (båda M). Rotel VI. Dnr KS 2025/1600
4. Motion om säkerställande av korrekt användning av studentbostäder. Motion av Sergej Salnikov (SD). Rotel V. Dnr KS 2025/1605
5. Motion om utredning av Ibn Rushd studieförbund. Motion av Linnea Vinge, Emelie Wassermann och Sergej Salnikov (alla SD). Rotel VI. Dnr KS 2025/1606
6. Motion om att utreda möjligheterna att inrätta en övningskörplats för motorcyklar. Motion av Sergej Salnikov (SD). Rotel VIII. Dnr KS 2025/1608
7. Motion om pilotprojekt för medborgarbudget enligt SKR:s modell. Motion av Sergej Salnikov (SD). Rotel I. Dnr KS 2025/1609
8. Motion om ekonomiskt våld i destruktiva relationer. Motion av Theréz Randquist, Ole-Jörgen Persson, Tom Hedrup m.fl. (alla M). Rotel V. Dnr KS 2025/1613

§ 36
Mötet avslutas

STOCKHOLMS STAD

Bilaga 1. Närvaro

Kommunfullmäktige
2025-12-15

Plats	Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
47	(S) Burell, Olle §§ 8-21, 32-36		16:03	18:59
77	(M) Brinck, Cecilia §§ 1-6, 22-25		13:49	18:59
76	(V) Stenudd, Sara §§ 7, 26-31		14:56	18:59
56	(S) Abdullahi Ali, Nassir		15:55	18:59
105	(V) Ali Hassan, Shamsó		16:03	18:59
42	(C) Ali, Ismail		15:50	18:58
102	(S) Aranda de Gutiérrez, Norma	Karlsson, Oscar	14:07	18:59
89	(MP) Badeli, Aida	Carlsson, Lisa	14:02	18:59
96	(S) Bengtsson, Frida	Hansson, Curre	14:32	18:59
46	(C) Bessner, Linn		16:05	18:58
23	(S) Bjuggren, Emilia		14:24	18:58
8	(V) Boucher, Torun		15:33	18:58
93	(S) Bustos, Emil		15:58	18:59
58	(S) Carlsson Hallberg, Ewa		15:34	18:59
94	(S) Carlsson, Alma		15:42	18:59
13	(M) Cederschiöld, Anna	Randquist, Théréz	13:48	18:59
80	(SD) Edin, Anders		16:01	18:58
53	(S) Edlund, Ingela		13:48	18:46
40	(L) Elfvén, Anne-Lie		15:46	18:58
67	(M) Elmlund, Annika		15:42	18:58
95	(S) Finnveden, Felix		15:06	18:59
12	(M) Granswed Baat, Sophia		16:02	18:59
103	(S) Güler, Esme		15:34	18:58
52	(S) Göransson, Anders		14:00	18:59
51	(MP) Hansson, Martin		15:19	18:59

Plats		Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
4	(M)	Hedin, Andréa		15:02	18:58
66	(M)	Hedrup, Tom	Stahre, Robert	16:36	18:59
61	(S)	Heinonen, Johan		14:18	18:58
34	(M)	Hellström, Anette		15:31	18:58
106	(V)	Herrström, Cecilia		15:44	18:58
37	(KD)	Hollis, Michaela	Hedin, Lovisa	16:01	18:59
107	(V)	Holm, Jens	Ehrnström, Thomas	14:42	18:59
70	(M)	Hökmark, Christoffer	Karlsson, Anders	13:48	18:59
43	(C)	Ibrahim, Ashna		15:55	18:59
19	(C)	Jacobsson, Kristin	Dudek, Daniel	14:59	18:59
30	(V)	Jama, Hassan		15:55	18:52
88	(MP)	Jama, Mansur		15:43	18:58
39	(L)	Jonlund, Rasmus	Öberg, Peter	15:28	18:59
79	(SD)	Juntunen, Tapani		15:28	18:58
18	(L)	Jönsson, Jan		14:53	18:59
48	(V)	Karlsson, Ann		15:41	15:41
48	(V)	Karlsson, Ann		16:04	18:59
101	(S)	Kazinic, Elvir		14:43	18:59
62	(V)	Kratz, Tina		14:08	18:58
86	(SD)	Kroon, Gabriel		13:56	18:59
81	(SD)	Kroon, Julian		15:54	18:58
104	(V)	Körhan, Özlem	Zandian, Aidin	15:40	18:59
36	(M)	Lennaárd, Fritz		15:51	18:59
99	(S)	Lind, Andreas		14:59	18:59
60	(S)	Lindgren, Jimmy		14:37	18:58
71	(M)	Lindström, Therese		15:51	18:59
45	(C)	Linusson, Svante		13:51	18:59
16	(L)	Ljung, Björn		15:16	18:58
64	(V)	Ljuslin, Maria		15:52	18:59

Plats	Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
97	(S) Lorentzi, Ulrika		15:50	18:58
11	(M) Lutz, Kristina		15:47	18:59
7	(V) Mattsson, Alexandra		15:55	18:58
31	(V) Mayr, Marre		15:49	18:58
63	(V) Mjörnberg, Robert		15:29	18:59
38	(KD) Modig, Aron	Valier Furtenbach, Mikael	16:00	18:59
28	(V) Mohammed, Rashid		15:54	18:58
29	(V) Mustonen, Maria		15:43	18:58
20	(C) Naddebo, Jonas		15:20	18:59
41	(L) Nilsson Söderström, Åsa		16:02	18:59
32	(M) Nilsson, Johan		15:17	18:59
10	(M) Nilsson, Jonas		15:54	18:58
92	(S) Nyberg, Berit		15:24	18:59
44	(C) Nyberg, Claes	Ershad Sarabi, Hamid	15:16	18:59
87	(MP) Obermüller, Cecilia		14:10	18:58
24	(S) Ojanne, Alexander		14:54	18:59
33	(M) Paccamonti, Johan	Jönsson Peter	14:00	16:00
33	(M) Paccamonti, Johan		17:17	18:59
100	(S) Palm, Ulrika		15:27	18:59
91	(S) Risberg, Eva		13:48	18:59
72	(M) Rosencrantz, Per		13:56	18:59
90	(MP) Runsten, Magnus		14:52	18:58
69	(M) Sakala, Aleks	Persson, Ole-Jörgen	14:00	18:59
83	(SD) Salnikov, Sergej		14:30	18:58
27	(S) Salvo, Maria-Elsa	Pettersson, Fredrik	13:48	18:59
65	(V) Sharaf Abdi, Ahmed		15:52	18:58
54	(S) Sjöberg, Ulla		14:03	18:59
35	(M) Sjölander, Henrik		15:52	18:59
17	(L) Smedberg-Palmqvist, Isabel	Hjelmestam, Elin	14:34	18:59

Plats	Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
98	(S) Snis Sigtryggsson, Bjarne		15:32	18:59
57	(S) Stavling, Margareta		15:35	18:59
50	(MP) Strömgren, Lars		14:02	18:59
74	(L) Svanström, Sara		15:30	18:59
84	(SD) Söderström, Leif		14:27	18:59
75	(L) Tufvesson, Christina		15:41	18:58
22	(S) Valeskog, Jan		13:57	18:58
26	(S) Vikman Rindevall, Arvid		14:03	18:58
85	(SD) Vinge, Linnéa	Johnsson, Mats	13:48	18:59
55	(S) Walther, Ulf		15:55	18:59
21	(S) Wanngård, Karin		13:58	18:59
82	(SD) Wassermann, Emelie		15:41	18:58
5	(M) Wedin, Dennis		14:06	18:59
68	(M) Wejke Norberg, Lou-Ann		15:02	18:59
73	(M) Werner, Hanna	Erbe, Torbjörn	14:00	18:59
78	(SD) Åkerlund, Liliane		14:33	18:59
15	(KD) Örbrink, Nike		14:08	18:59
25	(S) Österberg, Anders		14:04	18:58
59	(S) Österman, Gustav		15:34	18:59
Övr.	(V) Butros, Deniz		15:55	18:59
Övr.	(M) Fjellner, Christofer		14:28	18:59
Övr.	(MP) Lindhagen, Åsa		14:59	18:59

Yttranden 2025-12-15

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 15 december 2025

§ 1 Interpellation av Jonas Naddebo (C) och Svante Linusson (C) till finansborgarrådet Karin Wanngård (S) om behovet av en blocköverskridande parlamentarisk utredning kring miljözoner i Stockholm

Anförande nr 1

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

S v a n t e L i n u s s o n (C): Ordförande och fullmäktige! Jag vill börja med att tacka finansborgarrådet för svaret. Stockholm behöver renare luft, minskade utsläpp och ett trafiksystem som faktiskt fungerar i människors vardag. Här tycker vi i Centerpartiet att miljözoner är ett viktigt verktyg, men de måste då införas på rätt sätt, med långsiktighet, bred förankring och verklig miljönytta.

I början av mandatperioden hade vi en mycket stor blocköverskridande majoritet i Stockholm för målet att få en utsläppsfri trafik i Stockholms innerstad till 2030. Sedan dess har det gått tre år med socialdemokratiskt styre i Stockholm, och vi står här utan att ha kommit särskilt mycket närmare. Vi i Centerpartiet drev på för en första miljözon klass 2 längs Hornsgatan redan förra mandatperioden, men sedan dess har vi inte fått fler miljözoner på plats. Det har varit tre år av löften, presskonferenser och symbolpolitik, men det finns fortfarande ingen genomförd miljözon som ger stockholmarna bättre luft här och nu. Inte heller finns det någon säker plan för hur den ska utvecklas till hela innerstaden.

Processen om miljözoner har präglats av ryckighet. Det har först varit ett datum och sedan ett annat. Det har varit bristfälliga underlag, rättsprocesser och beslut som upphävs. Resultatet är förvirring och upprördhet hos boende, företagare och trafikanter och utebliven miljö- och klimatnytta. Det här är inte handlingskraftig miljöpolitik; det är dålig styrning.

Vi i Centerpartiet vill ha en ambitiös och smart miljö- och klimatpolitik. Det räcker inte att vilja väl, utan man måste också göra jobbet ordentligt. Vi har därför föreslagit en blocköverskridande parlamentarisk utredning om miljözoner i Stockholm för att ta fram lösningar som faktiskt fungerar, som minskar utsläppen och som människor har möjlighet att ställa om till.

Ni i Socialdemokraterna säger att ni vill ha miljözoner. Det är bra, för det vill vi också. I interpellationen föreslår vi därför det här gemensamma arbetssättet. Det är vår huvudsakliga fråga till finansborgarrådet i vår interpellation. Jag frågar därför igen: Kan du tänka dig att ta initiativ till en parlamentarisk utredning där vi jobbar

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

tillsammans för att hitta lösningar för att slippa den här polariserade debatten, som kanske ger kortsiktig utdelning i form av medier men som för oss längre från vårt gemensamma mål? Vi behöver mindre symbolpolitik och mer verklig miljönytta. Centerpartiet står redo att ta ansvar för en miljöpolitik som håller för framtiden, för klimatet, för företagen och för stockholmarna.

Anförande nr 3

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Tack så väldigt mycket, Svante Linusson, för interpellationen! Det här är något som ofta dyker upp i frågor: När ska man ha ett blocköverskridande parlamentariskt arbete, och när arbetar man i majoriteten? Det är ett stort jobb att styra en stad, och det är klart att det är en lite enklare väg att jobba i majoritetskonstellationen än att väva in ytterligare partier. Men vi välkomnar att vi är överens om att miljözoner faktiskt behövs i Stockholm.

Sedan kan man påstå att det har varit ryckigheter och det ena med det tredje, men allting tyder på att Stockholms stad har hanterat miljözon klass 3 på ett korrekt sätt. Det har nu förtydligats från Transportstyrelsen att man upphäver länsstyrelsens beslut att avslå miljözonen med hänvisning till att länsstyrelsen inte tyckte att frågan var tillräckligt utredd. Man har gått på stadens linje och tydligt bekräftat att staden hade utrett ärendet i tillräcklig omfattning. Jag är väl medveten om att interpellationen skrevs före Transportstyrelsens upphävande av länsstyrelsens beslut, där interpellanten kanske förutsatte att Stockholms stad hade gjort fel. Där har vi nu fått upprättelse; vi har uppenbarligen inte gjort fel.

Jag är i sak övertygad om att ju bredare politiska majoriteter vi har, desto mer långsiktigt hållbara är de politiska besluten. Det är också en tanke bakom nämndorganisationen. Man arbetar i nämnderna, dels inom majoritetskonstellationen, dels naturligtvis med andra partier där man ser att man kan finna överenskommelser.

Jag är oerhört glad över att Centerpartiet står redo att axla detta, att jobba tillsammans och verkligen trycka på i klimatfrågorna. Jag ser fram emot den dag då vi äntligen kommer att införa miljözon klass 3 även i delar av city.

Anförande nr 4

S v a n t e L i n u s s o n (C): Efter det att interpellationen skrevs har Transportstyrelsen upphävt länsstyrelsens ursprungliga beslut; visst är det så. Vi har fortfarande inte hört om något nytt beslut från länsstyrelsen, och vi vet fortfarande inte när en miljözon kan komma på plats. Men låt oss vara ärliga: Den här sortens överklaganden uppstår inte i ett vakuum. De uppstår när förarbetet är bristfälligt och när berörda aktörer inte känner sig hörda.

I tre års tid har det funnits möjlighet att bygga en bred politisk enighet för dialog, inte bara med andra politiker utan även med näringsliv och boende, och att säkerställa

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

underlagen juridiskt. I stället har ni drivit fram ett beslut utan någon tillräcklig analys, och nu får stockholmarna betala priset i form av förseningar och fortsatt dålig luft.

Vi i Centerpartiet har hela tiden velat se ett annat sätt att nå målet 2030. Vi har velat utvidga miljözonen till klass 2 i en betydligt större del av innerstaden och sedan hela innerstaden. Vi vill göra det först och relativt snabbt. Då hade det fått en omedelbar effekt på de allra värsta miljösyndarna bland fordonen och lagt grunden, tror vi, för ett gemensamt tänk kring miljözoner. Det hade blivit en del av Stockholm, och det hade blivit lättare att successivt skärpa kraven till klass 3.

Vi säger nej till ett arbetssätt där klimatpolitiken reduceras till utspel snarare än genomförande. Vill man på riktigt minska utsläppen räcker det inte att peka på andra städer i Europa. Man måste se till Stockholms unika förutsättningar och göra hemläxan här. Jag undrar fortfarande: Vad är det ni rädda för med en blocköverskridande parlamentarisk utredning där vi kan få till miljözonerna och få dem att hålla i längden? Det är hög tid att dra lärdom, att tänka om och att göra rätt. Vi i Centerpartiet vill se miljözoner som är rättvisa, effektiva och möjliga att genomföra på riktigt, inte bara i teorin. Stockholmarna har inte råd med ytterligare tre års väntan, och vi vet fortfarande inte när det här kommer att bli av. Tycker du verkligen inte att ni kunde ha fått till det här bättre?

Anförande nr 5

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Jag vill också kliva in i samtalet eftersom interpellanten nämnde dialogförfarande och sådant som har ägt rum. Där har jag personligen varit väldigt aktiv, så jag vill därför bara säga några ord. Vi har varit väldigt måna om att införandet av miljözon klass 3 ska föregås av dialog. Vi har genomfört över tio stora dialogtillfällen med alla intressenter, bolag, fastighetsägare och transportföretag i området. Vi har också skrivit ett brev som har skickats ut till alla berörda. Det har varit flera olika typer av dialog med alla de här intressenterna.

Centern kommer med ett förslag om att man först borde införa miljözon klass 2. Jag vet inte om ni är helt med på hur definitionerna ser ut för de olika miljözonerna. Men klass 2 innefattar inte tung transport, och det är inte minst tung transport som vi gärna vill inkludera i arbetet med miljözon klass 3. Dessutom styr inte miljözon klass 2 mot elektrifiering. Förordningen kring miljözon klass 3 säger tydligt att skälen till att införa miljözon klass 3 är att minska utsläppen i ett område som är särskilt miljökänsligt, där många gående och cyklister rör sig, att minska bullernivåerna och att vara teknikdrivande.

Vi ser i dag att transportföretagen ställer om. De har i sin totala fordonsflotta ett visst antal fordon som klarar kraven. Vi ser att ett införande av miljözon klass 3 skulle vara ett incitament för de transportföretagen, och den effekten har inte miljözon klass 2.

Den här typen av interventioner ska skynda på någonting som redan har påbörjats. En snöboll är redan i rullning, men vi vill knuffa den lite mer. Sådana interventioner är

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

ganska tidskänsliga. Det är just nu som miljözon klass 3 har en stor effekt. År 2030 är det för sent, skulle jag säga, för då har omställningen redan skett. Vi kanske inte heller når den punkt då det här verkligen har en stor och viktig nytta.

Det är naturligtvis bra att man ibland gör blocköverskridande utredningar och överenskommelser. Men ni är väldigt tydliga med att spesa exakt vad ni vill komma fram till i den här blocköverskridande överenskommelsen. Ska man ha en sådan kanske man ska vara lite mer öppen och inte på förhand spesa exakt vad man vill komma fram till. Då är det kanske snarare så att ni vill att vi ska ansluta oss till er version.

Jag är, precis som finansborgarrådet, väldigt glad att Transportstyrelsen kom fram till att staden hade utrett detta på det sätt som behövs. Nu har länsstyrelsen att bedöma frågan i sak, och vi ser fram emot beskedet och ser fram emot att luften i Stockholm kommer att bli bättre tack vare det här.

Anförande nr 6

S v a n t e L i n u s s o n (C): Tack för det svaret, trafikborgarrådet! Jo då, jag är väl medveten om hur de olika miljöklasszonerna fungerar. Det är just därför jag är övertygad om att det för att få acceptans är bättre att gå via miljözon klass 2 innan man går till klass 3.

Det är en väldigt bra idé att man ska vara drivande. Men det rör sig trots allt om en väldigt liten del av hela Stockholm där det blir miljözon klass 3. Man får inte samma effekt som om man inför miljözon klass 2 över ett större område och kan få bort de allra värsta utsläppsbovarna.

Det här är ändå någonting som borde kunna förena oss i den här salen: bättre luft, minskade utsläpp både lokalt och globalt och ett Stockholm som är hållbart, både miljömässigt och socialt. Frågan är hur vi tar oss dit. Vi i Centerpartiet har föreslagit vår sak, men jag är öppen för att säga att vi tycker att det finns andra sätt som är bättre. Det måste inte bli exakt så, utan vi är beredda att diskutera detta. Men vi tror att det har lett till onödigt mycket konfrontationer att göra så här och införa en så hög miljözonklass direkt på ett litet område.

När en sådan här reform gång på gång fastnar i överklagande och osäkerhet är det ett tecken på att processen behöver breddas och inte snävas in, tycker vi. Det är därför vi har efterfrågat ett blocköverskridande arbetssätt – inte för att fördröja, utan för att accelerera och få fram rätt beslut. Att samarbeta över partigränser handlar inte om att ge upp sin egen politik; det handlar om att göra den starkare. Genom gemensamma analyser, öppna diskussioner och gemensamt ansvar kan vi skapa miljözoner som faktiskt går att genomföra och som ger maximal miljönytta.

Stockholmarna förväntar sig inte att vi ska vara överens om allt i den här salen. Men de förväntar sig att vi kan samarbeta när det behövs. De bryr sig mindre om vem som

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

får äran och mer om att luften faktiskt blir renare och att omställningen blir rimlig. Centerpartiet sträcker därför ut handen. Vi är redo att samarbeta kring det här, att bidra konstruktivt och att ta ansvar för lösningar som håller över tid och som har en bred majoritet i staden bakom sig. Därför tycker vi fortfarande att det vore en bra idé med en utredning med samtliga partier representerade. Miljön vinner inte på låsningar. Klimatet bryr sig inte om blockgränser, och Stockholm förtjänar att vi jobbar tillsammans.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

*§ 2 Interpellation av Dennis Wedin (M) till stadsbyggnads- och idrottsborgarrådet
Jan Valeskog (S) om Nälsta ängar*

Anförande nr 7

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 8

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Låt mig börja med att tacka stadsbyggnadsrådet för svaret på den här viktiga interpellationen. Men det är lite förvånande att borgarrådet inte verkar vilja lyssna på den mycket starka lokala opinion som finns mot att exploatera sönder Nälsta ängar.

Som Jan Valeskog själv konstaterar i sitt svar har Moderaterna en mycket tydlig hållning i frågan. Det är bra att det har nått borgarrådet. Jag tror att många boende kring Nälsta ängar gärna hade sett att Socialdemokraterna hade flyttat sig närmare vår ståndpunkt i frågan. Men det är uppenbart att det inte verkar ske, och det är tråkigt. Vi måste värna de värdefulla grönytorna på Nälsta ängar. Det är beklagligt att vi står inför det läge som vi har i dag.

Dock innebär vår hållning inget ändrat ställningstagande i sak, som jag utgår från att borgarrådet kommer att vilja hävda. Vid stadsbyggnadsnämndens beslut 2021 om start-pm styrde vi i den grönbå majoriteten, och vi hade redan då en kraftfull reservation mot att ens tillåta planarbetet att starta. Jag hävdar att den ordning som vi har haft är den riktiga, det vill säga att vi kollar på detta och frågar oss: Är det lämpligt? Det var en rimlig utgångspunkt att ha. När vi nu kommer längre i processen måste politiken ta sitt ansvar och faktiskt lyssna. Man måste kolla på utredningarna och fokusera på grundfrågan: Är det här lämpligt eller inte? Är vinningen, så att säga, värd det?

Eftersom borgarrådet inte svarar på de här frågorna i interpellationen skriftligt vill jag därför ta upp frågan här i talarstolen. Kommer man att agera i stadsbyggnadsnämnden för ett större omtag, framför allt utifrån att exploateringsgraden minskas och att natur- och kulturvärdena kan värnas mer i Nälsta ängar? Rimligen kan väl den utgångspunkten vara något vi kan komma överens om, och sedan kan vi hitta detaljerna framåt.

Jag tycker att det är viktigt att politiken inte flyr sitt ansvar. Vi ska inte bara ta utgångspunkt i vad tjänstemännen lägger fram, och vi ska inte ha utgångspunkten att exploatera en yta som är så uppskattad av så många. Jag utgår från att det rödgröna styret har fått motsvarande mejl som vi har fått, för det finns ett stort intresse för den här frågan lokalt. I grunden tycker jag att det handlar om någonting som går in i många frågor som vi har haft tidigare i den här salen. Är det verkligen så att vi ska offra grönyta efter grönyta? Här finns ju, om politiken visar en riktning, möjligheten att

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

värna natur- och kulturvärdena, som vi hade som utgångspunkt att göra i det grönbå styret för inte så många år sedan. Detta handlar min interpellation om.

Anförande nr 9

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Ordförande och fullmäktige! Det är lite intressant att höra Dennis Wedin. Man tycker att han borde ha lärt sig hur stadsbyggnadsprocessen går till. Det är lite förvirrande eftersom många av de här projekten, inklusive Nälsta ängar, är sådana som Dennis Wedins parti har tagit initiativ till och beställt en plan för som man har jobbat med. Nu hör jag plötsligt Dennis Wedin säga här i talarstolen att ni hade en kraftig reservation 2021. Men ni var ju i majoritet då! Reserverade ni er mot er själva? Det är totalt förvirrat.

Jag tycker att det viktigaste i sakfrågan är att man verkligen tar in och tar del av de synpunkter som kommer in i samrådsprocessen. Rent generellt kan jag berätta för alla som inte vet hur stadsbyggnadsprocessen ser ut att vi har en viss turordning. Det sker en markanvisning från exploateringsnämnden som blir en beställning till planarbete. Mängder av sådana här planer, inte minst i närheten av småhusområden, har initierats av Moderaterna. De har drivit detta och börjar nu ändra sig mitt under processen.

Det här med processer är ganska viktigt. För oss socialdemokrater och majoriteten är det viktigt att ta del av de synpunkter som kommer in under samrådet. Det är ofta synpunkter som innebär att man får göra ändringar i projektet. Tjänstemännen gör ofta ändringar i projektet. Vi brukar framför allt vilja läsa de här samråden, men de har alltså inte kommit till oss ännu. Detta pågick under sommaren, och vi får inte samråden förrän senare, nästa år. Då kan vi ta del av dem. Ibland kommer ärendena upp separat, och man tar ställning till dem, eller också kommer de upp i ett samband efter granskning.

Under de två delarna av processen kommer det att ske en hel del förändringar av projektet, så även här. Varken jag eller Dennis Wedin vet vilka förändringar som har gjorts eller vilka som tjänstemännen föreslår, och vi har än mindre fått läsa synpunkterna.

Ni var som sagt i majoritet 2021, och ni har knappast reserverat er mot er själva. Ni har startat projektet. Ni driver massor av olika projekt, och sedan ändrar ni er. Vad ni tycker efter valet vet väl ingen – det får vi väl se. Men varje parti kommer i alla fall att få möjlighet att verkligen ta ställning till varje projekt när vi får upp dem efter samrådsprocessen. Vi kommer också att ta ställning till förslaget när vi ser alla underlag.

Anförande nr 10

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Jag noterar att borgarrådet Valeskog här har möjligheten att vara tydlig med vad Socialdemokraternas utgångspunkt är för Nälsta ängar men att han inte tar denna möjlighet. Jag vet att det är många Vällingbybor med

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

mig som undrar. I stället kan man, som Jan Valeskog gör, enkelt gömma sig under den sten som vi kan kalla för kommunalbyråkratin och hänvisa till den stadsbyggnadsprocess som vi såklart har i den här staden, där ärenden går sin väg genom den byråkratiska processen.

Jag förtydligar här Moderaternas hållning. Jag var också tydlig med vad vi tyckte i samband med beslutet 2021. De farhågor som vi hade då i det grönbå styret är uppenbara redan nu. Man håller sig inte till detta. Därför är det rimligt och ytterst demokratiskt att vi visar på vår hållning och att vi redan nu visar vad vi tycker. Väljarna förtjänar såklart att veta var partierna står i denna centralt viktiga fråga. Vi konstaterade redan 2021 att vi kommer att behöva sänka exploateringsgraden och att allt fokus ska ligga på att bibehålla goda boende- och närmiljöer för befintliga likaväl som för tillkommande bostäder.

Nälstastråket, som löper genom område B i ärendet, är ett populärt rekreationsstråk, och det ska såklart helt utgå. Det fåtal bostäder som planeras där behöver vägas mot behovet av att behålla grön mark, rekreationsstråk för de boende i området samt fullgod hantering av skyfall och dagvatten. Möjligheten att bebygga område A och C som framgår av ärendet ansåg vi kunde utredas vidare, men det står nu klart för oss att där finns stora värden som behöver skyddas för framtiden. Detta är Moderaterna tydliga med, och vi välkomnar andra partier att tycka till och visa sin hållning gentemot väljarna.

Nälstastråket är ett viktigt ekologiskt spridningsstråk i Stockholm och utgör en viktig del av den gröna infrastrukturen, som gynnar biologisk mångfald i vår stad. Det här vet jag att jag har med mig Vällingbyborna på. Jag hoppas att stadsbyggnadsborgarrådet förhåller sig till vår sak så att vi kan göra vår fråga hörd tillsammans med Vällingbyborna. Jag hoppas att vi kan pressa Socialdemokraterna att här visa på att man faktiskt gör upp med vad tjänstemännen uppenbart kommer att föreslå och minska exploateringsgraden så mycket det bara går. Nälsta ängar är viktigt för det lokala området. Lyssna på de starka reaktioner som har kommit! Upprepa inte misstaget med att bygga bort uppskattade grönytor runt om i vår stad!

Anförande nr 11

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det är märkligt med den nya moderata linjen att ta ställning till projekt utan att ha sett samrådsunderlaget. Länsstyrelsen har inte läst en enda av de samrådssynpunkter som har kommit in eftersom de inte är sammanställda. Det är otroligt dålig respekt gentemot de boende i området att inte ta del av deras synpunkter och av olika intresseorganisationers och länsstyrelsens synpunkter innan ni fattar en massa egna beslut. Det är inte seriöst.

Man sitter i stadsbyggnadsnämnden därför att man i enlighet med reglerna i plan- och bygglagen ska göra avvägningar av olika slag och ta del av alla synpunkter som kommer in, inte minst i samrådet. Det har inte Moderaterna gjort, utan de kommer bara med en massa statement här, som vi har hört, långt innan vi har fått in de här viktiga

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

synpunkterna. Det känns inte seriöst, framför allt eftersom det är Dennis Wedin som har startat hela projektet. Han har inte alls reserverat sig mot sig själv som han sa, utan det här har ni godkänt hela vägen.

Vi, för vår del, tar inte ställning förrän vi har sett hela underlaget där de boendes synpunkter kommer in, med de förändringar det innebär. Jag vet att kontoret redan har minskat exploateringsgraden, även i det samrådsunderlag som skickades ut. Det kommer säkert också att vara en hel del andra förändringar. Då kan man ta ställning, och då ska vi också enligt plan- och bygglagen ta ställning i nämnden. Men ni håller på och byter åsikt i vart och vartannat annat ärende, som ni dessutom har startat själva. Det är klart att ingen tar er seriöst.

Anförande nr 12

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Som jag nämnde i inledningsanförandet hade vi ett stort antal förbehåll när vi startade planarbetet under den förra mandatperioden. Jag har varit helt tydlig och öppen med hur processen har gått till och med var Moderaterna just nu står i frågan. Det behövs helt enkelt ett rejält omtag för att värna viktiga rekreationsstråk, ekologiska spridningsvägar och biologisk mångfald. På den här platsen har det också kommit starka reaktioner, och dem måste vi lyssna till.

Det ska absolut vara samråd. Men det är uppenbart, exempelvis när tjänstemän uttalar sig i medierna om beslutet, att man säger: Vi ser våra förslag som anpassade till den befintliga bebyggelsen! Det tycker vi inte att de är. Det håller alltså inte Moderaterna med om, och då är det rimligt för oss att demokratiskt säga detta, dessutom när vi står inför en valrörelse. Jag skulle vilja att alla partier vore glasklara med var man står i frågan om Nälsta ängar.

Under hela mandatperioden har Socialdemokraterna varit tydliga med att man vill skövla skog och park och bygga stora flerbostadshus i exempelvis Hässelby villastad. Man har också nämnt Kälvesta, Flysta, Olovslund, Södra Ängby, Höglandet och Ålsten. Till och med i centrala budgettexter har man sett till att framföra detta. Förtätningsförslag har lagts fram längs med Växthusvägen, vid Hässelby villastad och inom villakvarter både i Mälarhöjden och i Hägersten. Sedan har vi Rissneskogen, Karl Bondes skog, Branterna och Herrängsskogen. Det är ett mönster som vi ser, där Nälsta ängar nu är näst på tur.

Jag hoppas att exempelvis Miljöpartiet, som vi hade ett starkt och bra samarbete med under förra mandatperioden kring sådana här frågor, verkligen nu gör sin röst hörd även i denna fråga. Lägg er inte, som ni kanske har gjort på andra ställen, utan värna grönyrtorna och se till att ni använder er av möjligheten att påverka här! Det är en anmärkningsvärd skövlingspolitik och förtätningsiver som vi ser från det rödgröna styret.

Snart är det val. Sedan kan vi, förhoppningsvis med ett nytt styre i Stockholms stadshus, lägga detta bakom oss och se till att stockholmarna får behålla mer av sina

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

omtyckta grönytor. Framför allt skulle jag vilja förtydliga: Det är nej från Moderaterna till detta förslag. Man kan invänta samrådet bäst man vill, men man måste vara tydlig med sin ståndpunkt för hur Stockholm ska utvecklas. Det går att som parti redan nu ta ställning. Jag hoppas att Socialdemokraterna sällar sig till Moderaterna i denna fråga och andra och ser till att man inte exploaterar sönder viktiga grönytor i den här staden.

Anförande nr 13

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Vi har diskuterat detta förut – den moderata omsvängningen och att de vill anpassa sig till Sverigedemokraterna och säga nej till väldigt många bostäder. Det är någonting nytt som har hänt. Men nu vill ni inte ens vara med i processen! Jag tycker inte att ni ska sitta i stadsbyggnadsnämnden om ni inte vill delta i den process som vi har ansvar för med ett samrådsförfarande, som alltså är otroligt viktigt. Ni struntar i det. Först startar ni en massa projekt. Det här har ni startat, inte vi. Det finns också sex sju andra sådana här projekt i anslutning till småhusområden som ni har startat. Och sedan säger ni: Nej, vi ska inte göra det här nu!

De allra flesta tycker nog att man åtminstone ska genomföra samråden och dialogerna. Därefter kan man absolut göra justeringar eller någonting annat, och det kanske också finns ett och annat som kommer att stoppas. I det här fallet har vi inte fått underlagen, och dem vill vi absolut ha. Ni har inte ens läst dem, och ni tar ändå ställning. Det är helt oseriöst.

Jag ska väl inte gå in på er övriga bostadspolitik. Men det var inte länge sedan, som vi hörde här, som handelskammaren skåpade ut er bostadspolitik med synen på förtätningar och annat och att vi ska sluta bygga i Stockholm. Tiotusentals människor skulle bli bostadslösa åren framöver med er politik. Massor av människor kommer att få vara kvar i trångboddhet och annat med er bostadspolitik. Det är skamligt att ni anpassar er till Sverigedemokraterna på det sätt som ni gör.

Anförande nr 14

M a t s J o h n s s o n (SD): Fru ordförande! Tack, Jan Valeskog, för att du tog upp Sverigedemokraternas inställning till det hela! När det gäller Nälsta säger du att du inte ens har fått underlaget, att samrådet inte är färdigt och så vidare. I det här fallet är det ett otroligt starkt motstånd från den lokala befolkningen. De har haft möten, och folk har bjudit in politiker. Dennis Wedin var där, och vi var där. Det är tydligt att ingen som bor runt denna äng vill ha något byggande. Man behöver inte ens invänta samrådsunderlaget, utan man vet redan nu vad folk tycker.

Utöver detta finns det en annan fråga: Nälsta är en olämplig plats att bygga på. Det är ett sänkområde, och efter ett regnväder är hela ängen blöt. Det går inte att bygga hus där. Det enda ställe det går att bygga på är precis intill tomtgränsen till de hus som finns. Detta vet folk som bor där, och det är därför de är så rädda för att det ska bli ett byggande. Det kommer i så fall att bli precis intill deras tomtgräns. Det är inte vackert.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

§ 3 Interpellation av Nike Örbrink (KD) till finansborgarrådet Karin Wanngård (S) om utländsk finansiering från extremister

Anförande nr 15

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 16

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack för ordet! Under den här mandatperioden har vi kristdemokrater vid ett flertal tillfällen påpekat vikten av att de beslut som vi fattar i den här salen utgår från värderingar. Oavsett om det gäller föreningsbidrag som vi delar ut, om vi hanterar öppettider på badhus eller om det handlar om vilka som får hyra stadens mark för till exempel demonstrationer eller liknande måste politiken och besluten utgå från värderingar.

En av de frågor som oroar mig, mitt parti och många stockholmare är vilka som tillåts att bygga i Stockholm och på vår mark. Ett tydligt exempel är bygget av moskén i Skärholmen. När den står klar kommer den att vara en av norra Europas största moskéer. Jag måste säga att jag tycker att det känns märkligt att vi inte vet något om vilka som ligger bakom bygget. Vi vet inte vilka som finansierar moskén, och vi vet ingenting om varifrån pengarna kommer. Jag skulle vilja påstå att det gör oss värderingsmässigt sårbara. Det gäller synnerhet eftersom vi vet att när finansiering kommer från extrema krafter utomlands tenderar det att leda till extrema tolkningar av extrema budskap, som ska predikas i den efterbyggda salen.

Vi har väldigt tydliga demokratikrav för att få hyra stadens lokaler. Men jag förvånas lite över att Socialdemokraterna inte verkar ha särskilt mycket kontroll på vilka som tillåts bygga lokaler i den här staden. Därför skulle jag vilja börja med att fråga finansborgarrådet: Hur ser du på bygget av moskén i Skärholmen? Vad tänker du om det? Hur ska ni säkerställa att de som ligger bakom byggets finansiering delar vår syn på demokrati, jämställdhet och svenska värderingar?

Anförande nr 17

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Tack så mycket, Nike Örbrink, för interpellationen! Jag står stolt upp för religionsfriheten som vi har i det här landet. Rätten att utöva sin religion och sin tro i såväl kyrkor som moskéer och synagogor har en given plats i Stockholm.

Med det sagt ska vi såklart inte vara naiva. Det finns antidemokratiska och extremistiska krafter i vårt samhälle som vill inskränka våra fri- och rättigheter. Målet är väldigt tydligt: att underminera tilliten och att splittra och försvaga det demokratiska samhället inifrån. Det får vi aldrig acceptera. Det är därför vi i den här staden nu tar fram riktlinjer för demokrativillkor för markanvisningar.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Just den markanvisning som Nike Örbrink vill diskutera togs fram under förra mandatperioden, det vill säga när Kristdemokraterna själva satt i styret av den här staden. Det är ett viktigt steg att ta fram demokrativillkor för markanvisningar, för det handlar om att säkerställa att stadens mark endast upplåts till aktörer som uppfyller stadens krav på demokratiska värderingar.

Sedan kan vi gå vidare till själva bygglovet, alltså vad som händer när det sedan hamnar i plan- och bygglagen. Där har vi inga muskler i dag, utan vi väntar med nyfikenhet på den utredning som regeringen skulle ta fram. Jag uppfattade att det skulle ske skyndsamt, men den ska i alla fall vara klar i maj 2026. Jag hoppas verkligen att regeringen kommer med ett svar på hur vi ska bete oss i den här frågan, för i dag har vi absolut inga verktyg att ta reda på hur byggen finansieras och vilka projekt staden i så fall skulle kunna stoppa byggandet av. Plan- och bygglagen är i dag oerhört tydlig. Det finns inga sådana verktyg i lagen, men jag är väldigt nyfiken på och ser fram emot regeringens utredning.

Det blir nästan en fråga tillbaka: Varför tar det så oerhört lång tid att komma fram till utredningen? Kanske kan det bero på att det inte är så enkelt som Nike Örbrink påstår.

Anförande nr 18

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack så jättemycket för ordet! Jag tackar delvis för svaret, men jag tycker ändå att det finns en viss problematik i historieskrivningen. Det här bygget går många år tillbaka. Jag tror att 2015 var första gången frågan var uppe på bordet om att man skulle få bygga.

Ni har hänvisat till att ni har granskat finansieringen, men problemet är att det fortfarande inte fanns några pengar den gång man tittade på finansieringen bakom bygget. Sedan fick byggarna från ingenstans en väldig massa pengar. Då menade staden att man redan hade tittat på pengarna en gång och att det därför inte var några problem att låta dem bygga. Vi hade alltså en chans att granska varifrån pengarna kom, men då menade man att det redan hade gjorts och att man inte behövde göra det igen. Det är bara det att den gången man tittade på pengarna fanns det fortfarande inga pengar, så det fanns inte så himla mycket att granska.

Det som irriterar mig extra mycket med den här historieskrivningen är att vi hade en chans i somras att pausa bygget. Bygglovet hade gått ut, och det har kommit ganska mycket mer information om ärendet under de senaste åren – under den tid ni har suttit vid makten. Det gäller inte minst det faktum att det är helt andra personer som håller på att bygga moskén i dag än det var när de ursprungliga besluten fattades. Men bygglovet gick alltså ut i våras, tror jag att det var. Vi hörde av oss till förvaltningen och bad om att få information om när frågan skulle upp till nämnden. Av en slump valde ni i stället att låta opolitiska tjänstemän på förvaltningen fatta beslut om det här på delegation i somras.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Vi bad om att man i alla fall skulle lyfta upp beslutet till stadsbyggnadsnämnden så att vi kunde få ställa frågor och få veta vad omständigheterna är. Då skulle vi i alla fall ha en chans att rösta om frågan. Men det vägrade ni att göra. I stället lät ni opolitiska tjänstemän fatta beslutet på delegation. Jag vill vara väldigt tydlig: Detta är ingen skuldbeläggning alls av tjänstemännen, utan det är det politiska ledarskapet i det här huset som gör mig frustrerad. Ni gör det svårt för oss i opposition att ställa våra frågor, och ni gör det svårt för oss att få insyn i ärendet.

Detta är ett ärende som handlar om vad som kommer att bli Nordeuropas största moské, och det är väldigt mycket som pekar på att pengarna kommer från turkiska extremistiska islamister. Vi riskerar alltså att det är de som i framtiden kommer att ha kontroll över vad som predikas i moskén.

Jag får väl svara med en fråga: Varför kunde ni inte låta oss få fatta beslut om det här?

Anförande nr 19

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! De första besluten om det här bygget fattades 2007 och 2013. Kristdemokraterna var alltså med och styrde den här staden vid båda dessa tillfällen, dock inte 2015. Då hade ni chansen, om det är det ni hänvisar till. Bygglov tas ut efter detaljplanen, den detaljplan som bestämdes när Kristdemokraterna var med och styrde den här staden.

När man sitter i majoritet kanske man är mer intresserad av att följa gällande lagstiftning och gällande regelverk än när man är i opposition. Nu låter det på Nike Örbrink som att det inte är några problem att bryta mot plan- och bygglagen. Det är tydligen inga problem att vi behandlar människor eller byggare på olika sätt i den här staden. Det är ett oerhört stort problem. Vi har en skyldighet att behandla människor rättssäkert, och det gäller även dem som ska bygga i den här staden. Vi är låsta till gällande lagstiftning.

Låt oss då kolla på vilka det är som kan ändra gällande lagstiftning, om detta nu är ett problem. Det är riksdag och regering. Det skulle skyndsamt tas fram en utredning, som inte alls har tagits fram skyndsamt i mina ögon. Den förväntas i stället komma i maj 2026. Det skulle förvåna mig om man klubbar igenom det här före valet – men okej, vi hoppas att utredningen kommer i maj 2026, och vi hoppas att den har svaret och en lösning på problemet. Ska svaret då vara att kommunerna kan göra lite som de vill? Kan man få tycka att vissa inte får bygga eller att vi har en detaljplan men inte tänker godkänna bygglov? Vad blir det? Det blir rena rama vilda västern.

Nej, låt oss ha en tydlig lagstiftning! Låt oss följa lagen. Det var det som ni gjorde i majoritet, och det är det som vi gör i majoritet. Men i opposition behöver man tydligen inte följa gällande regelverk och lagstiftning.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Anförande nr 20

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack för ordet! Jag har lite svårt att ta det här med att följa lagstiftningen på allvar, när ert stora budgetnummer under er budgetpresskonferens i höstas var att Stockholms stad nu skulle bryta mot lagen och tillåta cyklister att cykla och göra högersväng vid rödlysen. Det är alldeles uppenbart att ni ibland gör ett stort paradnummer av att trotsa lagstiftningen. Men när det gäller en fråga där man har kontroll över vilka som bygger Nordeuropas största moské kan man tydligen absolut inte pröva lagstiftningen.

Jag skulle inte heller vilja påstå att det är så lätt att säga att man går emot lagstiftningen genom att pröva det här. Vi har möjligheten att ställa frågor om finansieringen. Nu fanns det ett konkret tillfälle för det i somras. Bygglovets hade gått ut, och det är inte ens samma personer som bygger moskén i dag som det en gång var när vi ursprungligen fattade beslutet, oavsett om det var ni eller vi som gjorde det. Det är helt andra personer som bygger i dag. Det enda vi bad om var att man i alla fall skulle lyfta frågan för politiskt beslut till stadsbyggnadsnämnden. Vi bad om detta: Kan ni i alla fall göra det möjligt för oss som har ersättningsplatser eller ledamotsplatser att ställa frågor och försöka få lite insyn i det här ärendet? Men det vägrade ni att göra, utan ni lät i stället opolitiska tjänstemän fatta besluten på delegation.

Jag har också lite svårt för pratet om vem som beslutade vad. Jag tycker i grund och botten att det är bra att politiker kan ompröva idéer man tidigare haft. Jag tycker att det är bra att man när det kommer nya fakta på bordet och mer information faktiskt kan tänka sig att ompröva de tankar man tidigare har haft. Jag tycker att det här är ett ganska bra exempel på detta, inte minst för att vi har fått betydligt mycket mer kännedom i dag än vi hade för ett och ett halvt decennium sedan om vad det innebär när moskéer i Sverige finansieras från utlandet. Nu finns det ett flertal exempel runt om i Sverige där moskéer som har finansierats från utlandet också predikar ganska extrema budskap. Jag tycker att det borde vara en varningssignal som fler politiker borde reagera på, oavsett om man sitter i opposition eller om man styr.

Jag noterar ytterligare något som jag har tagit upp en gång tidigare, och jag vill säga det igen. Så sent som i våras kom en fransk rapport där man konstaterade att över 200 franska moskéer hade infiltrerats av Muslimska brödrskapet. Det intressanta i rapporten var att den pekade ut Sverige och Socialdemokraterna på lokal nivå och deras naivitet som en särskild förutsättning för att Muslimska brödrskapet också har kunnat skapa sig en gren i Sverige. Att man i det läget, med den kritiken, som socialdemokrat inte kan tänka sig att kanske pröva lagstiftningen, granska varifrån pengarna kommer och ta i lite grann med hårdhandskarna tycker jag är väldigt anmärkningsvärt.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Anförande nr 21

L e i f S ö d e r s t r ö m (SD): Tack för ordet! Jag har vid ett tidigare tillfälle ställt en fråga under en frågestund till dig, Karin, i det här ärendet. Jag frågade hur många moskéer du tänkte bygga i Stockholm. Då hänvisade du till religionsfriheten.

Socialdemokraterna är ett parti som ofta har stått upp för demokrati och jämlikhet mellan män och kvinnor. Jag har därför en fråga till dig: Anser du att islam är en demokratisk religion? Islam är också en religion som har ett rättssystem som heter sharia, som är väldigt tätt knutet till religionen. Det kan vi se om vi tittar ut över världen. Hur många stater är det som har islam som statsreligion? Jag tror att det är 62 stycken. Det finns 6–7 stycken som är demokratier eller sådana som vi kan kalla demokratier. Resten, 55 stater, är inte det. Det är stater där kvinnor har betydligt färre rättigheter än män. Det handlar om arvsrätt, regler som gör att de tvingas gå täckta och allting sådant.

Jag undrar därför: Vilka demokratiska rättigheter är det du egentligen står upp för när du står och talar dig varm för islam och att bygga moskéer?

Anförande nr 22

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Det är väl ingen hemlighet att Sverigedemokraterna inte gillar islam som religion över huvud taget. Det är ingen hemlighet att ni inte gillar människor som tycker annorlunda än ni själva.

Det jag pratar om är att stå upp för religion och att stå upp för demokratiska rättigheter. Det handlar om att stå upp för att alla människor ska få möjlighet att utöva sin religionsfrihet och att faktiskt få tro på det man vill tro på, lika mycket som ni sverigedemokrater har rätt att tro på det ni tror på. Ni ska nog vara ganska tacksamma för att vi också tycker att det är viktigt att ni som parti ska finnas.

Jag hävdar med bestämdhet att det i det här landet är människors lika värde, lika rättigheter och lika möjligheter att utöva sin religion som gäller. Det ni vill göra i Sverigedemokraterna är att förhindra människor att utöva sin religion. Man ska behöva gömma sin övertygelse, och man får inte utöva den i samklang med andra som tror på samma idéer. Jag tror att det blir ett väldigt stängt och slutet samhälle. Vi behöver ett samhälle där man kan diskutera och där man kan vara öppen inför varandra.

Svaret på din fråga, Leif Söderström, är att jag tror på religionsfrihet. Jag tror på demokratiska värden och på människors fri- och rättigheter, till skillnad mot en sverigedemokrat, som aldrig kommer att tro på detta. Men jag är stolt socialdemokrat.

Anförande nr 23

O r d f ö r a n d e n : Jag vill påminna om två saker: dels att borgarrådet Wanngård inte har några fler inlägg i debatten, dels att debatten handlar om en konkret fråga,

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

nämligen utländsk finansiering av ett moskébygge. Detta är alltså inte en allmän diskussion om islam.

Anförande nr 24

L e i f S ö d e r s t r ö m (SD): Jag måste då ändå få tacka dig, Karin Wanngård, för att jag får framföra mina åsikter här. Du uttryckte ju att vi ska vara tacksamma för att vi får finnas som infödda svenskar, uppväxta i kristendomen, i den här demokratin och för att vi också får ha en åsikt om odemokratiska religioner.

Sverigedemokraternas inställning har alltid varit att religionen är en privatsak. När du står och säger att vi inte vill låta andra människor tro på sin religion är det en fördom och en lögn. Håll dig lite närmare sanningen, och anslut inte till diktatoriska villkor för att vi ska få stå här och framföra våra åsikter!

Anförande nr 25

O r d f ö r a n d e n : Jag vill rent allmänt påpeka att vi har som vana i den här salen att inte anklaga våra politiska motståndare för att vara lögnare.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

§ 7 Frågestund

Fråga nr 1. Stockholms bostadspolitik

Anförande nr 26

Borgarrådet Fjellner (M): Fru ordförande! Vi kommer att debattera mycket bostadspolitik här i dag, både handlingsplanen för bostadsförsörjningen och det olyckliga förvärvet av Hjulstahem. Något som vi debatterar och diskuterar väldigt lite är dock det långsiktiga bostadsmålet, och jag vill därför passa på att lyfta upp den frågan nu.

Vi har tidigare allihop varit överens om ett långsiktigt mål att bygga 140 000 bostäder mellan 2010 och 2030, men det var i en annan tid, en annan ekonomi och en annan demografi. På den tiden flyttade det in två SL-bussar om dagen till Stockholm, men i Karin Wanngårds Stockholm går flyttlassen åt andra hållet.

På den tiden var vi i princip skuldfria, men nu närmar vi oss snabbt en skuld på 100 miljarder i Stockholms stad. Om vi ska hedra målet och hålla fast vid det betyder det att vi ska bygga 65 000 ytterligare bostäder. Bara för att sätta det i perspektiv: Det är betydligt mer än vad vi byggde under hela miljonprogrammet. Därför har ni i oppositionen nu själva, på eget bevåg, skjutit fram målet till 2035.

Jag måste fråga dig, Karin Wanngård: Tycker du att det är rimligt att bygga ytterligare 65 000 bostäder i Stockholm fram till 2035?

Anförande nr 27

Borgarrådet Wanningård (S): Ordförande, fullmäktige! Det är helt riktigt – i kväll handlar det mycket om bostadspolitik. Förvärvet av Hjulstahem är bra. Det handlar om en långsiktig bostadspolitik.

Jag kan bara beklaga att ni i Moderaterna helt har lagt om er bostadspolitik. Under tidigare år och tidigare styren, när ni själva hade finansborgarrådsposten i den här staden, stod ni stolt upp för att vi ska bygga mycket i Stockholm. Det var min företrädare Sten Nordin som i rollen som finansborgarråd slog fast 140 000 lägenheter till 2030. Det var ett väldigt bra styrsätt i den här staden.

Nu har ni i Moderaterna ändrat er helt. Ni ska bygga några villor – sedan får det vara bra. Ni vill inte att vi ska bygga fler lägenheter i den här staden. Ni vill hellre att Stockholm bara ska vara till för ett fåtal, inte ett flertal.

Jag kan glatt meddela dig, Christofer Fjellner, att vår befolkning ökar. Alldeles snart – jag räknar dagarna – kommer vi att vara 1 miljon invånare i den här staden. Det är

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

väldigt glädjande. Vi har en låneskuld på 80 miljarder kronor, inte alls 100 miljarder, som du felaktigt påstod. Det var väldigt mycket fel i ditt anförande.

Och ja, jag tror på att bygga fler lägenheter i Stockholm, både bostadsrätter, hyresrätter och radhus, för att fler ska kunna bo kvar i Stockholm, kunna flytta till Stockholm och kunna vara med och utveckla Stockholm, som står för närmare hälften av Sveriges tillväxt. Svaret är ja, jag tycker att det är bra att vi har högt uppsatta mål. Hellre det än det omvända, det vill säga att inte bygga mycket alls.

Anförande nr 28

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Låt mig vara väldigt tydlig. Vi ska fortsätta att bygga i Stockholm. Jag vet inte varifrån du har fått att vi inte skulle vilja bygga lägenheter. Hagastaden ska byggas klart liksom Norra Djurgårdsstaden, Loudden, Värtahamnen, Älvsjö och Sättra industriområde – jag kan göra en lång lista.

Det vi vill göra är att bygga för stockholmarna, inte för statistiken. Vi vill inte bygga fler små kommunala hyresrätter insprängda i våra villastäder. Jag uppfattar det som att du står fast vid idén att vi ska bygga ytterligare 65 000 bostäder på tio år. Förra året hade vi som mål att bygga 6 000 bostäder i Stockholm, vilket är mer än man byggde varje enskilt år under miljonprogrammet. Då byggde man i genomsnitt 5 817 bostäder per år.

Det blev inte 6 000 bostäder, utan det blev 2 582. Med din byggtakt kommer det att ta 25 år att bygga de 65 000 bostäderna. Någonstans måste du välja – kejsaren är ju naken. Det du säger här är att du vill bygga ett nytt miljonprogram, med den uttalade ambitionen att det ska ske i våra villaområden och grönområden. Det vill inte stockholmarna.

Anförande nr 29

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! I dag är det jättestor skillnad mellan socialdemokrater och moderater när det gäller byggande, men så var det inte för fyra år sedan i den här salen.

Vi vill bygga för alla stockholmare. Vi vill bygga hyresrätter, bostadsrätter, privata hyresrätter, allmännyttiga hyresrätter och radhushus för både de stockholmare som bor här i dag, de nya som föds i morgon och de som vill flytta till Stockholm. Den absolut vanligaste stockholmaren är den som har flyttat hit och som kanske sedan flyttar vidare ut i världen.

Vi ska vara en stad som välkomnar alla, och då behöver vi en bostadspolitik som gör att vi kan bygga bostäder för alla. Det är det som är skillnaden. Jag kan bara beklaga att ni i Moderaterna har bytt åsikt när det gäller bostadsbyggande i Stockholm. Ni vill inte bygga för vanligt folk.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Anförande nr 30

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Men ni gör ju inte det. Ni bygger inte för alla. Ni bygger små kommunala hyresrätter i våra villastäder. Det är nästan bara det ni markanvisar. Senast i dag sa vi nej till två stycken byggprojekt där det ska byggas treor som blir de dyraste treor man kan hyra i Stockholm i allmännyttans regi. Det är inte att bygga för alla. Det ni gör är att bygga för statistiken.

Jag hör fortfarande inte att du säger något annat än att ni ska bygga 65 000 bostäder på tio år. Ni ska bygga mer de närmaste tio åren än vad som byggdes under hela miljonprogrammet. Det är inte realistiskt, och det är inte vad stockholmarna vill ha. Ni bygger för statistiken.

Jag noterade alldeles nyss att kötiden för en lägenhet i Farsta nu är nio dagar, därför att ni inte bygger det som stockholmarna vill ha. Ni bygger hus med lägenheter som ingen har råd att bo i och som människor inte vill flytta in i. Det gör Stockholm fattigare.

Absolut, låneskulden är inte 100 miljarder kronor, men läs själv i era prognoser! Låneskulden kommer att bli 100 miljarder om vi inte stoppar den nu.

Anförande nr 31

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Ni i Moderaterna vill ju införa marknadshyror. Enligt Finanspolitiska rådets utredning skulle hyrorna i Farsta, som du tog som exempel, då öka med 27 procent. Snacka om att det blir dyrare att bo i Stockholm!

Ovanpå det vill ni bygga färre lägenheter, helst inga alls. Det kommer att bli superdyrt att bo i Stockholm. Och vilka kommer Stockholm att vara till för? Jo, ett fåtal superrikingar. Ni vill bygga på ett sätt som gynnar ditt röstetal så att du kan bli finansborgarråd. Det är jätteskillnad jämfört med att använda bostadspolitiken för att alla ska kunna bosätta sig i Stockholm och för att vi ska ha ett hyressättningssystem som inte gör det 27 procent dyrare att bo i Farsta. Ovanpå det vill ni inte bygga lägenheter. Det skulle göra marknadshyrorna ännu högre på sikt. Du vill ju inte ha tillväxt i Stockholm. Det vill jag.

Fråga nr 2. Vad gör borgarrådet för att begränsa fulmopeder vid matleveranser?

Anförande nr 32

G a b r i e l K r o o n (SD): Tack för ordet! Fenomenet med fulmopeder –mopeder med tvåtaktsmotor – är inget nytt. Det har funnits ungefär lika länge som matleveransbolagen. Dessa bolag har egna fordon som ofta är elektrifierade och väldigt bra, men sedan jobbar de med underleverantörer. Det är de småföretagen och även deras anställda som har dessa fordon.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Jag vet att det har varit på tapeten att de där mopederna förstör. De kan vara en brandrisk, och de släpper ut mycket avgaser. Man kanske borde satsa på att få bukt med det här först innan man inför miljözon klass 3 för vanliga bilister.

Du som trafikborgarråd har stora möjligheter att påverka, Lars Strömgren. Vissa frågor ligger kanske på regeringsnivå när det kommer till fordonsklassning, men du skulle kunna ha ganska hårda samtal med aktörerna och försöka få dem att ändra sitt agerande. Frågan är: Har du haft en dialog med dem? Kommer de att ändra sitt agerande efter det?

Anförande nr 33

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Tack, Gabriel, för frågan!

Jag instämmer helt och hållet i problematiken. Cyklister och gångtrafikanter ska inte behöva andas in farliga partiklar när de promenerar eller cyklar i staden. Det här är en fråga som vi från Miljöpartiet har drivit länge. Vi har försökt få till stånd åtgärder. Vi har också försökt få regeringen att ändra lagen så att vi kan få ordning på problemet.

Om man inte har som målsättning att helt och hållet få bort företeelsen matmopeder utan vill att de ska ställas om och elektrifieras har vi inte något lagligt verktyg att göra något åt det just nu. Om vi skulle sätta upp en skylt på våra cykelbanor att mopeder inte får köra där skulle det även drabba dem som har starka elcyklar och elmopeder. Det beslutet har vi inte varit beredda att fatta, för att vi tror inte att det vore enbart positivt.

Min företrädare Daniel Helldén drev som trafikborgarråd att kommuner borde ges möjlighet att inkludera mopeder i förordningen för miljözon klass 3. Som nyttillträdd riksdagsledamot väckte han också en motion hösten 2022 om att detta borde ändras.

I det här fallet är det regeringen som måste ändra på det här. Jag har kontaktat infrastrukturminister Andreas Carlson och fått bekräftat att mejlet har kommit fram, men jag har ännu inte fått förslag om att ses. Däremot har jag varit i kontakt med bolagen, men så länge regeringen inte ändrar lagen och så länge vi inte är beredda att förbjuda även elmopeder har vi inga starka verktyg för att förbättra luften för gångtrafikanter och cyklister, något vi naturligtvis vill.

Anförande nr 34

G a b r i e l K r o o n (SD): Det var bra att Daniel Helldén väckte motionen, men han borde bara ha huggit tag i de miljöpartistiska ministrarna i den föregående regeringen för att få den här frågan åtgärdad och inte vänta på Tidöregeringen. Men låt oss inte fastna i den delen.

Du har ett väldigt stort inflytande som trafikborgarråd i Stockholm. Det handlar inte bara om lagstiftning, utan det handlar också om dialog och incitament för att få

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

aktörerna att säga till sina underleverantörer att de inte längre får använda tvåtaktsmopeder.

De bolag som vi pratar om – Foodora, Wolt, Bolt och så vidare – har också breda verksamheter. De har ofta elsparkcyklar kopplade till sig själva, och de har taxiverksamhet kopplad till sig själva. De är alltså beroende av staden i många delar, inte minst för att få parkeringsplatser och markupplåtelse. Du verkar inte ha uttömt möjligheten att genom dialog se till att de ändrar sig, utan du väntar bara på regeringen. Varför har du inte försökt pressa dem hårdare genom dialog?

Anförande nr 35

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! De bolag som i dag bedriver den här verksamheten är Foodora och Wolt. Bolt har inte längre kvar sin verksamhet. Däremot finns det en del ryggsäckar kvar ute på stan, men de kör inte åt Bolt.

Foodora anställer sina chaufförer. De har en ambition att elektrifiera sin flotta, och de jobbar med det. Det går inte tillräckligt fort, tycker jag, men de har ett mål. Wolt är ett gigföretag och har inget anställningsförhållande till dem som kör, men de är naturligtvis måna om att komma till rätta med det här.

Vi har haft en dialog med dem, men som det ser ut nu har vi inget sätt att förbjuda den typen av mopeder därför att vi då skulle förbjuda alla mopeder. Det skulle vara väldigt enkelt för regeringen att ändra det här genom att antingen sätta in moped i miljözon klass 3 – en intervention som ser till helheten och förbättrar luften – eller skapa en egen fordonstyp så att vi kan förbjuda just de mopederna.

Anförande nr 36

G a b r i e l K r o o n (SD): Jag tycker att det är beklagligt att du bara pratar om regeringens förbud och inte om vilka incitament du skulle kunna ge bolagen för att få dem att ställa om. Här tror jag att du måste bli lite mer kreativ och fundera på vilka fördelar de kan få. En konkret fördel kan till exempel vara att ge dem tillgång till de kommunala reklamytorna i utbyte mot att de ställer om sin flotta.

Det finns stora möjligheter att arbeta nära företag och vara proaktiv i stället för att bara invänta en lagändring som vi alla vet kan ta flera år. Du är kommunal företrädare och styr över trafiken i Stockholms stad, och du har alla förutsättningar att få dem att fasa ut mopederna redan inom några månader. Men du verkar bara luta dig tillbaka och fortsätta att skylla på regeringen.

Jag tycker att det är beklagligt och icke ansvarstagande att du som trafikborgarråd inte hanterar den här frågan med de medel du har till hands.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Anförande nr 37

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Återigen: Vi har inga sanktionsmöjligheter eftersom vi skulle förbjuda alla mopeder, även elmopeder, om vi förbjuder mopeder på våra cykelbanor. Det vill vi inte göra, för vi vill ju se en omställning utan att nödvändigtvis förbjuda den typen av verksamheter.

Det handlar om kommersiella aktörer. Vissa av dem har anställningsförhållanden till dem som kör, andra inte. Regeringen skulle med ett pennstreck kunna lägga till en ny fordonskategori, precis som de gjorde hösten 2022 när de la till elsparkcykel som en egen fordonskategori. Då kunde vi tvinga elsparkcykelföretagen att ställa cyklarna i en ruta, och sedan kunde vi flytta cyklarna om de inte gjorde det.

Just nu finns det ingen fordonskategori som gör att vi kan särskilja elmopeder och fossila mopeder. Den möjligheten finns hos regeringen. Vi har träffat aktörerna, och vi för en dialog med dem. Stockholmare, inte minst, och olika medier har skrivit om det här, och det är något som alla stör sig på och vill få bort. Men vi kan inte tvinga bort dem.

Fråga nr 3. Utmaningarna för Bar Europa

Anförande nr 38

E l i n H j e l m e s t a m (L): Ordförande! Bland det som jag tycker bäst om med att bo i en stad finns utelivet. Det finns många restauranger, krögare och kul verksamhet som man kan besöka och som gör vår stad levande, trygg och rolig.

Ett av dessa ställen firade två år häromveckan, Bar Europa på Hornsgatan i min stadsdel Södermalm. Där har en granne i brf:en där Bar Europa hyr sin lokal klagat på ljudet. Det har satt igång ett helt maskineri med många bullermätningar och oändliga kontakter med förvaltningen, i vars nämnd du och jag sitter, Åsa Lindhagen.

Bar Europa berättar om den totala avsaknaden av serviceinställning från förvaltningen. De vill verkligen göra rätt och bidra till vår stad, men de ser inget sätt att göra det på. Hur ser du på framtiden för Bar Europa?

Anförande nr 39

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag vill börja med att tacka för en viktig fråga. Jag tror att det är väldigt många människor som uppskattar att vi har en levande stad där man kan umgås med vänner och äta middag ihop. Det ger glädje med ett levande kulturliv. Det är en del i stadens attraktionskraft.

Jag har träffat Bar Europas vd Casper Schaber och pratat om de här frågorna. Det var väldigt givande, tycker jag, att få hans perspektiv och höra om de utmaningar som finns. Kontakten med förvaltningen startade i maj, men Bar Europa har försökt göra

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

åtgärder redan tidigare. De har inställningen att de verkligen vill lösa problemen, så det tog ett tag innan det kom till miljöförvaltningen.

Vi behöver titta på saker som vi i staden kan göra, och jag ska gå in på det. Vi behöver också kolla på den nationella nivån, men det återkommer jag till.

Casper Schaber beskrev att man har gjort ett antal bullermätningar, fyra stycken totalt. De var ganska kostsamma och gjordes redan innan miljöförvaltningen kom in i bilden. En fråga som vi diskuterar är om vi kan göra det lättare för verksamhetsutövare att veta vilka mätningar som ska göras. En sak som han beskrev var att fyra mätningar gjordes men att några av dem inte var rätt. Hur ska man veta vad som är rätt och vilka åtgärder som ska göras?

En viktig fråga som jag tycker att vi kan fundera på är vad som är möjligt för staden att göra. Om det inte är möjligt för miljöförvaltningen att göra något på grund av att de har ansvar för tillsynen och har den roll som detta innebär kanske vi kan ge stöd från andra delar av staden. Skulle till exempel kulturförvaltningen kunna stötta i sådana frågor? Det gäller också information överlag om vad man behöver göra.

Anförande nr 40

E l i n H j e l m e s t a m (L): Jag utesluter inte att vi kan göra saker på nationell nivå också, men nu handlar det om vad vi ska göra här i staden.

Ljudmätningarna, som mycket riktigt blev fyra till antalet, var väldigt dyra och lades på verksamheten själv. Ägaren berättade för mig att det man kom fram till var att ljudet under en niominutersperiod låg 4 decibel över stadens tillåtna nivåer. Det är inte ens en viskning – 4 decibel är ingenting. Om man jämför det med trafiken ute på Hornsgatan blir det ganska absurt, tycker jag.

När Bar Europa var i kontakt med miljöförvaltningen sa de att de inte kan svara på hur mätningarna ska genomföras. Bar Europa vill göra rätt. De vill inte vara ett störande element, och de vill så klart inte bråka med grannar. Men om miljöförvaltningen inte kan svara på hur mätningarna ska genomföras, hur ska då verksamheter som Bar Europa kunna finnas kvar i Stockholms stad?

Anförande nr 41

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag pratade precis om vad vi ska göra på lokal nivå. Det är det jag har pratat om. Den fråga som jag var inne på var just bullermätningarna och att miljöförvaltningen har en tillsynsroll. Det innebär att man inte kan säga åt verksamhetsutövaren exakt vad som ska göras. Man kan heller inte rekommendera till exempel en akustiker, för då pekar man ut ett särskilt företag etcetera.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Det var dessa frågor som vi satt och resonerade kring – om en annan del av staden kan ge stöd och vilka lösningar som kan finnas. En pusselbit som jag ändå tycker framkom under samtalet var just att bullermätningarna är uppe i fyra till antalet. Hur kan vi stötta bättre så att man inte behöver göra bullermätningar i onödan? Det tycker jag var ett viktigt budskap från Casper Schaber när vi träffades liksom vad vi kan göra för att ge stöd på andra sätt när det gäller åtgärder.

En viktig sak som jag skulle vilja se är att vi kan ge stöd till de små verksamhetsutövarna, inte de stora koncernerna. Det är ett exempel på en sak man kan ändra på nationell nivå.

Anförande nr 42

Elin Hjelmestam (L): Ingenting har hindrat miljöförvaltningen från att redan i dag bidra med information om hur mätningarna ska genomföras, men det valde man att inte göra.

När du har fått frågor om det här i medierna har du sagt att vi inte kommer att debitera något om man har en god kontroll, men Bar Europa har lagt 200 000 på det här redan nu.

Det här kommer att slå ut just de små aktörer som du alldeles nyss pratade om. De stora koncernerna, som har möjlighet att ha en juridikbyrå eller för den delen en ljudbyrå som är experter på just dessa saker, kommer alltid att klara sig, men de små aktörerna kommer att slås ut om inte miljöförvaltningen steppar upp. Om du inte gör något åt det här kommer vår stad att bli tystare och tråkigare.

Anförande nr 43

Borgarrådet Lindhagen (MP): Vi kommer att ha samtal med miljöförvaltningen framöver om de här frågorna. Utmaningen är att vi har lagar som vi måste förhålla oss till. Frågan är vad vi kan göra och vad andra delar av staden kan göra när det gäller till exempel ljudmätningar. Det är där de stora kostnaderna ligger.

Det som sades är helt korrekt. Om man har ljudnivåer som inte överskrider Folkhälsomyndighetens värden och om man har en god egenkontroll kostar det ingenting, men det hjälper ju inte Bar Europa. Då behöver vi fundera på vad vi kan göra mer. Fyra ljudmätningar tycker jag är orimligt för en liten verksamhet. Det är där deras största kostnader ligger.

Bar Europa vill verkligen göra rätt. Vi behöver göra mer. Vi behöver stötta med information från andra delar av staden. Det tycker jag att vi behöver titta på. Men jag vill verkligen uppmuntra dig, Elin, att ta ett möte med miljöförvaltningen och diskutera de här frågorna för att se vilka nycklar vi kan vrida på och om vi kan använda andra delar av staden, om det krockar med tillsynsrollen.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Jag tycker att de här frågorna är jätteviktiga, och jag tycker att vi behöver göra mer.

Fråga nr 4. Angående överförmyndarverksamhet

Anförande nr 44

S v a n t e L i n u s s o n (C): Ordförande, fullmäktige och alla Stockholmare! Sveriges Radio har granskat ett företag som anlitas av Stockholms stad och överförmyndarförvaltningen för att tillhandahålla förvaltare och gode män, och det som framkommit är djupt oroande.

Människor med funktionsnedsättning och deras anhöriga berättar om hot, rädsla och maktlöshet. Familjer som har varit livlinor beskrivs som ett problem och inte som ett stöd. Samtidigt har Stockholms stad fått in nära 100 klagomål mot just det här företaget. Ändå fortsätter staden att köpa dess tjänster för miljonbelopp. Beställningarna från staden ökar faktiskt från år till år.

Min fråga är: Varför fortsätter vänsterstyret att anlita ett företag som gång på gång har visat att de inte klarar av att ta ansvar för samhällets mest utsatta?

Anförande nr 45

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Det enkla svaret, Svante, är: av samma anledning som ert styre gjorde det. Vi har anlitat dem i åtta år och känt till att det inte är optimalt. Man har försökt göra en upphandling på det här området för att få in fler bolag som man kan använda sig av, men det har inte kommit in några anbud över huvud taget. Företaget deltog heller inte i upphandlingen, som jag tror gjordes när ni styrde.

Vi har uppvaktat regeringen i den här frågan och sagt att den lagstiftning vi har på detta område inte är modern. Den är faktiskt över 100 år gammal och helt otroligt omodern. Det finns skrivningar i den om att Stockholm ansvarar för alla ensamkommande flyktingbarn, vilket var ett mindre problem för 104 år sedan än vad det är i dag. Där står även att vi ansvarar för alla svenskar som bor utomlands, men då bodde det färre pensionärer på Solkusten i Spanien som så småningom kan få behov av en god man. Det finns alltså mycket man skulle behöva göra på det området.

Det största problemet vi har lokalt i Stockholm och som vi kan göra något åt är behovet av att rekrytera fler gode män. Fler måste bli förvaltare. Jag kan bara uppmana alla som är här inne som inte redan är god man att ta ett sådant uppdrag. Jag kan inte, för jag blir jävig. Fredrik kan inte heller, men ni andra kan faktiskt.

Vi har just nu 11 000 personer i Stockholm som har god man. Optio har 90 av dessa ärenden, så det är en väldigt liten del. Det är klart att jag helst hade sett att vi inte behövde anlita dem över huvud taget. De har tagit de fall som har varit väldigt svåra

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

och där vi har haft svårt att hitta gode män. Vi kan inte ställa dem som är i behov av förvaltare på gatan och säga: Du får ingen förvaltare därför att du är för svår att hantera.

Det är därför vi har hamnat i den här situationen. Jag tycker också att det är olyckligt.

Anförande nr 46

S v a n t e L i n u s s o n (C): Tack för svaret! Vi vet att Sveriges Televisions *Uppdrag granskning* för ett tag hade sedan en granskning om en kvinna med funktionsnedsättning som blev flyttad långt bort i landet och därmed fränkopplades från sin familj. Hon hade ingen kontakt med sin familj över huvud taget. Det handlade om samma bolag som vi pratar om nu. När personer med funktionsnedsättning beskriver att de känner sig maktlösa inför den som ska företräda dem är det en tydlig varningssignal.

Jag är själv god man åt min dotter som har en funktionsnedsättning. När jag diskuterar i chattgrupper med andra föräldrar som har barn med samma syndrom är en vanlig fråga om de vågar bli god man åt sina barn när de fyller 18. Många säger: "Jag vågar inte bli god man, för jag vet inte om min kommun kommer att ta bort min rättighet att vara god man åt mitt barn. De kanske utser någon annan än mig till det här." Det är en påtaglig rädsla som finns i hela landet.

Jag undrar därför: Vilka konkreta åtgärder tar Stockholms stad för att säkerställa att ingen isoleras från sina anhöriga?

Anförande nr 47

Borgarrådet O j a n n e (S): Både föregående och nuvarande styre har försökt komma till rätta med det här på lite olika sätt. Det har skett samarbete med civilsamhället för att de ska jobba med att rekrytera gode män så att det kommer in fler, men det gav tyvärr noll nya gode män.

Vi försöker också bygga upp en förvaltarenhet inom arbetsmarknadsförvaltningen, vilket ligger lite i gråzonen för vad som är tillåtet enligt lagstiftningen. Det är ett problem, men det kommer att bli bättre med den nya lagstiftning som regeringen nu har aviserat ska komma. Jag hoppas att alla partier i riksdagen kan vara helt överens om att det blir mycket lättare om man kan ha professionella ställföreträdare både i kommunal och i privat regi, även om det väl inte är någon högoddsare direkt att jag kommer att förespråka den kommunala regimen.

Det finns mycket som går att göra bättre, och jag hoppas att vi är på väg åt det hållet.

Anförande nr 48

S v a n t e L i n u s s o n (C): Tack för svaret! Det här handlar mycket om politiska prioriteringar och att man vill försöka göra något åt det. Jag kan tipsa borgarrådet om

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

något. Om man har ett barn med olika LSS-åtgärder får man ofta svara på frågor om hur kolloversksamheten har varit eller hur kortis har fungerat, men vi får aldrig svara på enkäter om hur förvaltningens administration har fungerat, vad vi tycker om byråkratin och alla blanketter vi ska fylla i eller hur kontakten har fungerat. Detta kanske är något för borgarrådet och förvaltningen att ta till sig.

Jag hoppas verkligen att ni kan försöka göra något åt det här och att vi tillsammans kan få gode man- och överförmyndarverksamheten att fungera bättre i staden, för det är oerhört viktigt. Många anhöriga drar ett tungt lass. Det finns också personer som inte har några anhöriga, och de måste också få hjälp. Även de anhöriga måste kunna vara säkra på att de kan fortsätta att ha en god kontakt med sin anhörig.

Anförande nr 49

Borgarrådet O j a n n e (S): Tack för frågan och för en saklig debatt och diskussion!

Jag håller med. Det här är ingen höger-vänster-fråga ytterst, utan det är en hygienfråga som gäller hur vi hanterar de personer i samhället som är i behov av vårt stöd.

Jag har över huvud taget aldrig sett en blankett där man får svara på vad man tycker om kolloversksamheter, men det är klart att vi åtminstone kan lyfta tanken att man kan fråga om byråkrati, handläggning och så vidare. Jag tar den bollen och tar med mig den.

Fråga nr 5. Dåligt belysta lekparkar

Anförande nr 50

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack för ordet! December har varit en mörk månad – det har inte varit så få soltimmar på flera decennier. Det är i och för sig något som är svårt för oss i den här salen att påverka, men vad vi däremot kan påverka är belysningen i vår stad.

Jag har blivit kontaktad av flera olika föräldrar som är rent ut sagt vansinniga över att det är så dålig belysning i stadens parker. Den är så till den grad dålig att en förskola i staden inte har kunnat låta barnen leka utomhus på eftermiddagarna. Ett exempel är Kanalparken, som varit så mörk under eftermiddagarna att de antingen inte har kunnat gå dit eller också har fått gå till en lekplats längre bort. Den är för övrigt lika mörk, men den är i alla fall instängslad så att de kan ha kontroll på barnen.

Det är ganska osäkert för barn att leka ute i mörkret, och det är såklart också dåligt när lektimmar utomhus tas ifrån dem därför att de måste vara inne. Jag vill därför fråga: Ska det gå till på det här sättet? Ska det se ut så i en huvudstad där vi är vana vid att mörkret inträder under vintermånaderna?

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Anförande nr 51

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Tack, Nike, för frågan!

Jag instämmer i att lekplatser ska vara belysta så att de är välkomnande och trygga för barn och föräldrar att besöka. Vi rustar flera lekplatser under den här mandatperioden. Vi har bland annat satsat på Gribbyparken i Spånga, som förutom en massa roliga saker att leka med har fått förbättrad belysning. Vi jobbar också med lekplatsen Trudelutten i Kista, där vi ska förbättra belysningen.

Det är stadsdelsnämnderna som ansvarar för lekplatser. För att de ska kunna se över och förbättra belysningen kontinuerligt behöver de ha en budget för det, men ni i KD drar ned på budgeten för SDN stadsmiljö med 89 miljoner kronor, på driften. Ni kallar det att minska utökad byråkrati, men jag vet inte vad det är för byråkrati ni vill minska. Det handlar om resurser som behövs för att kunna drifva våra parker.

I vår budget satsar vi på befintliga parker och parklekar, och vi ser också till att de rustas upp så att de blir ännu bättre.

Anförande nr 52

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack för svaret! Det är fint att höra att det pågår ett arbete med Trudelutten och ytterligare en lekplats, men det handlar om ett problem som vi ser i flera olika stadsdelar. Förlåt att jag har lite svårt att hålla mig för skratt nu – det är bara ett så underbart namn på en lekplats.

Jag har blivit kontaktad av föräldrar på Östermalm, på Kungsholmen och i ytterstadsområden. Jag ser att det är ett särskilt problem, framför allt när förskolebarn behöver vara inne på dagarna under fler månader i stället för att vara ute och leka, därför att belysningen är för dålig. Det stämmer inte riktigt att vi har dragit ned på belysningen, utan det är just byråkrati som vi har dragit ned på i vår budget. Vi har faktiskt gjort raka motsatsen då vi har en direkt satsning på belysningen i den här staden.

Då det uppenbarligen pågår ett arbete får jag väl ställa frågan: När blir Stockholms parker upplysta? Det är inte något nytt att det blir mörkt vintertid.

Anförande nr 53

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Som jag nämnde i mitt tidigare svar har vi ett pågående arbete med att rusta upp lekplatser lite mer genomgripande. Vi har invigt Gribbyparken, och vi jobbar även med en annan park i Kista. Jag väljer att inte nämna den vid namn, för då kan det bli svårt att hålla den här debatten till det den ska handla om, nämligen belysning.

I övrigt sker det hela tiden ett löpande arbete. Det handlar om en del av driften som stadsdelarna har, SDN stadsmiljö. Det är just den driften som ni drar ned på med 89

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

miljoner. Sedan kan man ha en öronmärkt peng till belysning om man vill, men om totalen minskar blir förutsättningarna att se över, rusta och underhålla våra parker sämre.

Det sker som sagt ett kontinuerligt arbete med att förbättra belysningen. Det går alltid att göra mer, men vi fortsätter att satsa på våra parker och lekplatser i den här staden.

Anförande nr 54

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack så mycket för svaret! För att göra det tydligt: Det som är problematiskt är inte bara att förskolebarn inte kan vara ute och leka så länge som de vill och ska, utan det är också ett problem att mörkret gör det svårare att upptäcka halka. Till exempel riskerar äldre personer som ska ta sig hem att halka när de inte kan se var det finns isfläckar, i synnerhet inte när snöröjningen funkade historiskt och miljöpartistiskt dåligt i den här staden. Unga tjejer kan såklart också känna sig otrygga när de går hem och det är mörkt i parken eller liknande.

Men om jag ska hålla mig kvar vid förskolebarnen: Skulle ni – i väntan på er helupprustning av staden, som verkar ta väldigt lång tid sett till att det är ett återkommande problem vinter efter vinter att vi har det väldigt mörkt i Stockholm, med få soltimmar – kunna tänka er att göra en tillfällig satsning där ni lyser upp parker under de timmar då ni vet att många förskolebarn är ute och leker?

Anförande nr 55

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Som jag sa tidigare sker det en kontinuerlig förbättring av belysningen. För detta avsätts både trygghetspengar, som stadsdelarna kan söka från central medelsreserv, och pengar till parkinvesteringar från stadsdelarna.

Specifika svar om en specifik lekplats har jag svårt att ge så här på uppstuds, men vi tar gärna med oss och tittar på det. Det kanske går att se över på kort sikt.

Vi jobbar både med att modernisera vår belysning och med att säkerställa att belysningen är tillräcklig på vintern. Det är delvis en målkonflikt då vi vill hushålla med skattebetalarnas pengar samtidigt som vi vill att det ska vara upplyst. Det finns även andra intressen, såsom att man inte vill ha ljusföroreningar i våra skogsområden.

Vi försöker hantera de olika målen och verksamheterna, men jag kan inte svara på uppstuds när det gäller vad vi kan göra på en specifik lekplats.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Fråga nr 6. Att följa lagen

Anförande nr 56

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Jag har skämtsamt tidigare döpt om titeln på vårt socialborgarråd till tråkborgarråd utifrån de konsekvenser som Socialdemokraternas krogpolitik får för stockholmarna, men jag börjar mer och mer känna att de här frågorna är för allvarliga för att skämta om.

Styret i den här staden verkar ha tagits över av reformister och nykterister. Våra krögare får utstå striktare regler än vad lagstiftningen säger, gång på gång. Restaurang Liebling har nyss fått rätt i domstol mot det rödgröna styret. Det var direkt olagligt att neka dem något så självklart som en biergarten. Då skyllde socialborgarrådet på regeringen.

Krögaren fick lägga dyra pengar på att processa detta själv och tappade en hel sommars intäkter, och nu duckar socialborgarrådet ansvaret och säger att han är glad över domen. Du inser väl, Alexander Ojanne, att du åtminstone är skyldig krögaren en stor personlig ursäkt för den skada som du har orsakat?

Anförande nr 57

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Jag är mycket riktigt reformist, men jag är inte nykterist.

Jag tror inte att jag skickade någon känga till regeringen, men jag ska låta det vara osagt. Det är möjligt – jag brukar passa på när jag får chansen.

Det var framför allt rättspraxis som var problemet. Förvaltningsrätten och kammarrätten i Göteborg kom fram till slutsatsen att man inte kan ha utomhusservering om man inte har inomhusservering. Detta kom också Stockholms förvaltningsrätt fram till. Tre domstolar hade alltså kommit fram till samma sak. Då hade det varit ganska konstigt att ägna sig åt någon sorts myndighetsaktivism och säga att vi inte skulle följa det juridiska rättesnöre som fanns.

Samtidigt vill vi ju att utomhusservering ska vara möjligt, och detta har vi pratat med krögarna om. Vi ville ha exakt det utfall som vi fick i kammarrätten i Stockholm, även om det egentligen inte heller anger vad som är rådande lagstiftning. Vi har ju inte fått det testat i högsta instans, men det har vi inget intresse av utifall att vi får ett sämre beslut.

Vi vill att Stockholm ska vara ett ställe där man kan ta en öl på en minigolfbana eller i en biergarten. Så har Stockholm alltid tillämpat reglerna, fram till kammarrättsdomen i Göteborg. Vi har varit ganska unika. De flesta kommuner i Sverige har tillämpat den striktare tolkningen, så vi har alltid legat i framkant.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Jag är väldigt nöjd med beskedet från kammarrätten, och jag är glad att det kom så tidigt. Då blir det tydligt vad som gäller nu när krogarna börjar söka alkoholtillstånd inför sommaren, och vi kommer att kunna bevilja dem.

Anförande nr 58

Borgarrådet W e d i n (M): Det blir alltså ingen ursäkt från dig, Alexander Ojanne. Du sa tydligt i medierna att lagen behövde ändras för att den typen av serveringar skulle kunna tillåtas, men du hade fel. Du säger att utfallet blev det som du hoppades på, men det blev som krögaren ville. Det var krögaren som fick processa detta dyrt i domstol för att få den möjligheten.

Det är inte bara i fallet Liebling som du har trotsat lagstiftningen i din vilja att få interna applåder från någon lokal S-förening. Kolla bara på frågan om gårdsförsäljning! Som i princip enda kommun beslutade ni att det bara skulle vara möjligt under Systembolagets öppettider. Till och med från socialdemokrater i länet fick du skit för det här. Som enda kommun beslutade ni det. Ni bröt mot lagstiftningen. Krögarna fick gå till domstol, och även de vann. Trots det vägrade ni ändra reglerna för gårdsförsäljning. Till och med socialdemokrater säger att det här är konstigt.

När ska du sluta bryta mot lagen och tvinga småföretagare att stå för den juridiska notan?

Anförande nr 59

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Det var inte bara jag som tyckte att lagen skulle ändras, utan det tyckte också er egen regering, Dennis Wedin. Den tillsatte en utredning om hur man kan ändra lagstiftningen så att det blir möjligt att bara ha sittplatser utomhus, utan att ha det inomhus. Det är nu ute på remiss. Hela Socialdepartementet höll med mig, plus domstolarna.

Vi vet fortfarande inte vad som är den korrekta tolkningen eftersom det inte har testats i högsta instans, men vi har ingen anledning att driva det till nästa nivå. Vi har agerat på det sätt vi kan göra utifrån rådande rättsläge.

Gällande gårdsförsäljning är laglighetsprövningen inte gjord ännu. Jag kan tycka att det var lite olyckligt att man valde att testa två aktörer innan man testat själva beslutet. Det gör att vi inte vet vad som gäller än.

Anförande nr 60

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Gång på gång har du gått längre än vad lagen säger, socialborgarrådet, och så får du stryk i domstol. Utredningen från regeringen handlar ju om att stoppa dig från att försämra för krögare.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Rätten till uteserveringar och gårdsförsäljning under helger är exempel där det rödgröna styret har förlorat i domstol. Ta bara snusbolagens försäljningstillstånd för tobaksvaror! Det är ytterligare ett exempel. Ni gav dem inte chansen att komma till rätta med brister utan drog in tillståndet så fort ni bara kunde. Även i detta fall åkte ni på stryk i förvaltningsrätten.

När ska du på grund av den där hobbykommunismen sluta att bryta mot lagen utan ge Stockholms företagare en rimlig chans att göra den här staden roligare och till en bättre plats utan att behöva tyngas av byråkrati och utan att behöva dras med kostnader för rättsliga tvister som de måste betala för på grund av dig när de kämpar för sin existens i domstol? I den här salen ska vi i stället underlätta för småföretagare.

Be om ursäkt! Sluta bryta mot lagen, eller byt borgarrådspost!

Anförande nr 61

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! När Dennis Wedin pratar om hobbykommunism kan jag inte låta bli att fundera på när han ska kliva upp ur den där sandlådan i lekparken Trudelutten.

Det är ganska tydligt att vi har agerat utifrån den rättspraxis som finns. Dennis pratar om att jag borde byta borgarrådspost, och han gjorde ett utspel i fredags om att jag borde avgå. Till skillnad från Dennis Wedin tycker jag inte att det räcker att sitta vid makten i fyra år, utan jag siktar på att sitta i minst fyra år till.

Jag förstår att du tyckte att det var jobbigt när du behövde kasta in handduken. Det var lite för tungt för dig att axla det ansvar det betyder att leda en stad och bygga ett samhälle, men jag ser fram emot fyra år till av konstruktiv opposition från Dennis Wedin.

Fråga nr 7. Bidrar borgarrådets aggressiva politik för snabb grön omställning inom fordonsflottan till en på medellång sikt accelererad global uppvärmning?

Anförande nr 62

L e i f S ö d e r s t r ö m (SD): Jag lyssnade på ett lite äldre seminarium med Svenska Bankföreningen där du, Åsa Lindhagen, deltog i egenskap av finansmarknadsminister. Du fick en fråga om finansmarknaden skulle bli en grön polis, och du svarade att vi alla ska vara gröna poliser. I dag är jag en grön polis – jag antar den utmaningen.

Jag undrar: Bidrar Miljöpartiets aggressiva politik för snabb grön omställning inom fordonsflottan till en på medellång sikt accelererad global uppvärmning?

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Anförande nr 63

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Svaret är nej. Den bidrar till minskade utsläpp. Det är poängen med vår trafikpolitik.

Trafiken står för hälften av utsläppen innanför Stockholms stads kommungränser, och vi driver hela tiden en aktiv politik för att minska utsläppen och biltrafiken. Så nej, det gör den inte.

Anförande nr 64

L e i f S ö d e r s t r ö m (SD): Tack för svaret!

En fossildriven äldre Volvo som körs 1 000 mil om året släpper ut 2 ton koldioxid. Att tillverka en ny Volvo-elbil genererar motsvarande 26 ton utsläpp, vilket motsvarar 13 års körning med den äldre fossildrivna Volvon. I den kontexten innebär ett byte till en nyproducerad elbil en avsevärd temporär överbelastning på klimatet. Det tar minst 13 år innan elbilens tillverkningsbelastning balanseras mot den befintliga fossilbilens belastning under samma tid.

Är det då rimligt att pressa fram förtida byten till elbil, om 1,5-gradersmålet för den globala uppvärmningen ska kunna nås?

Anförande nr 65att

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Det finns lite olika siffror i omlopp här. Vi har andra uppskattningar som visar att break-even när det gäller fossilbil eller elbil nås redan efter ett till två år på grund av att vi har väldigt lite fossilt i vår energimix.

I det längre perspektivet är det helt klart mycket bättre för klimatet att vi inte kör runt med fossilt i våra tankar. Det är det som är poängen med omställningen – att vi ska lämna den fossila energin. Det behöver vi göra.

Sedan byter människor bil vid olika tillfällen, men det som är viktigt ur ett politiskt perspektiv är att vi från politiken gör allt vi kan för att underlätta för människor att välja en elbil när de bestämmer sig för att byta. Dels är det avgörande för att vi ska klara vår omställning, dels ska vi se till att människor inte låses in i en tid där vi framöver kommer att få se stigande oljepris, till exempel.

Anförande nr 66

L e i f S ö d e r s t r ö m (SD): Det finns ett läge där det skulle kunna fungera, och det är om man kan leta upp ett fordon som faktiskt körs 13 000 mil det första året. Då är det utbytbart – svar ja. Men varje ny elbil som tas in på marknaden – en Volvo C40, den nyaste modellen – belastar alltså med 26 ton koldioxidekvivalenter direkt vid produktionen. Att matcha det mot de 2 ton som min gamla Volvo släpper ut skulle ta 13 år.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

I dag har vi 480 000 elbilar registrerade i Sverige. Det är ungefär 8 procent av marknaden totalt. Min poäng är att om man forcerar fram det här och inte låter det ske organiskt kommer man att generera en puckel i Kina, där de har kolkraftverk och tillverkar sådana bilar. Det påverkar ju de globala utsläppen.

Anförande nr 67

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ert parti, Leif Söderström, står för en politik som vill stoppa övergången till elbilar.

Forcera och forcera – det vi har drivit på till exempel nationell nivå är ju att man ska få incitament när man väljer att byta bil. Då ska man få en bonus som gör det lättare att välja en elbil, till exempel. Det tycker jag är en jättebra och klok politik, men den har ju ni stoppat.

Vi behöver underlätta för människor. När man väljer att köpa en ny bil eller en begagnad bil ska det vara en elbil. Det är helt avgörande att vi kommer bort från det fossila. Vi måste bort från det, men det är människor själva som väljer när det passar dem, hur de ska transportera sig och vad de vill använda för fordon.

I Stockholm och de större städerna kommer vi att behöva fortsätta jobba med att ta ansvar för att det ska vara lätt att transportera sig på andra sätt än genom att använda bilen. Det är de människor som verkligen behöver ha bil, till exempel på landsbygden, som vi måste ge det största stödet för att byta till exempelvis en elbil. Vi måste göra detta för att få ned utsläppen.

Fråga nr 8. Varför ökar antalet barn med hög frånvaro i lågstadiet?

Anförande nr 68

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! I den senaste verksamhetsplanen för utbildningsnämnden står det i ett stycke att utbildningsförvaltningen är särskilt orolig över att frånvaron bland elever i förskoleklass och lågstadiet har ökat den senaste tiden. Det gäller främst skolor i socioekonomiskt utsatta områden.

Att så små barn uppvisar hög skolfrånvaro är förstås extra allvarligt. Bland tonåringar har det varit så i alla tider, men om det är bland små barn kan det vara tecken på andra problem. Det kan också öka risken för att dessa barn faller ur skolsystemet helt och hållet. Jag vill därför ställa en fråga till skolborgarrådet: Vilka åtgärder vidtas nu, och hur ser du på den här problematiken?

Anförande nr 69

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Tack, Jan Jönsson, för frågan!

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Skolfrånvaron är en av de stora utmaningar vi har inom skolan både i Stockholm och i resten av landet. Vi vet att om man inte är i skolan missar man värdefull undervisningstid, vilket riskerar att ge effekter under hela skolgången. Därför är detta en tydlig prioritering även i nästa års budget och har så varit under lång tid, men vi kommer att växla upp arbetet ytterligare.

Att frånvaron kryper nedåt i åldrarna är särskilt alarmerande. Tyvärr har jag inte svaret på frågan vad det beror på, för då hade vi riktat alla insatser dit. Men anekdotiskt är det många som vittnar om att det skedde en förändring efter pandemin. Föräldrar som då hade barn på förskolan lärde sig att det är viktigt att hålla barnen hemma vid minsta förkylning eller snuva.

Så var det då, och så kan det fortfarande delvis vara i förskolan. Den kulturförändringen har följt med upp i skolåldern. Många pedagoger i våra grundskolor vittnar om hur viktigt det är att förklara att när barnet väl börjar skolan gäller det motsatta. Skolplikten innebär att om man inte är allvarligt sjuk eller sjuk på riktigt, så att säga, ska man vara på plats i skolan. Vi ser också att man i en del av våra skolor har gjort ett fokuserat arbete för att informera om det här redan vid skolstarten, och det verkar göra skillnad. Det här är en del som kanske kan förklara varför barn sporadiskt har hög frånvaro.

När det gäller de yngsta barnen med väldigt hög frånvaro sker däremot ett arbete i samverkan med socialtjänsten. Att jobba med de barnen och familjerna är avgörande. Därför kommer vi att utöka de team som kan jobba även med de yngre barnen, för att helt enkelt fånga upp dem tidigare så att de inte riskerar att få en hög frånvaro i skolan under väldigt många år.

Anförande nr 70

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Jag tackar för svaret. Vi har tyvärr sett utvecklingen med ökad frånvaro under en längre tid. I den nya verksamhetsplanen står det att förvaltningen ska analysera siffrorna vidare under 2026 och bland annat titta på om det finns samband med låg inskrivningsgrad i förskolan.

Med tanke på att vi har sett den här utvecklingen under en längre tid, även under den förra mandatperioden: Är det inte lite konstigt att förvaltningen först nu ska analysera orsakerna och komma med åtgärder? Borde inte det arbetet ha inletts av dig som ansvarigt borgarråd redan under det första året, för att nu snarare kunna redovisa någon form av förbättrade resultat?

Anförande nr 71

Borgarrådet Bjuggren (S): Vi har både en positiv och en negativ nyhet. Tendensen under innevarande år är att den utveckling vi haft i de äldre åldersgrupperna, som ständigt har stärkts, nu faktiskt har brutits. Det är för tidigt att

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

säga om det är en trend eller en tillfällighet, men man kan hoppas att de insatser vi gjort nu börjar ge den effekt vi hoppats på.

Om vi inte ser att det arbete och de insatser vi gör för de mindre barnen, som varit högprioriterade under hela mandatperioden, inte ger tillräckligt stor effekt tycker jag att det är viktigt att man som förtroendevald eller tjänsteman kan vara öppen med att man behöver utveckla arbetet och hitta ny expertis och nya sätt att angripa problemet. Om man ser att man gör ett viktigt arbete som ger viss effekt men att det inte tar oss tillräckligt långt tycker jag att det är rimligt att säga: Låt oss utveckla det ytterligare!

Anförande nr 72

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Jag tackar för svaret även på denna fråga.

Vi ser att antalet barn som behöver gå i anpassad grundskola ökar. Nu vet vi som sagt inte något om sambanden när det gäller frånvaro och annat kring de yngre barnen, men det vi däremot vet är att Stockholm skiljer ut sig lite jämfört med många andra kommuner när det gäller möjligheten att få gå kvar i förskolan under förskoleklassåret för att sedan gå in i den anpassade grundskolan.

Man kan misstänka att en del barn som har mycket hög frånvaro också har väldigt stora behov som inte kan tillgodoses i förskoleklassen, något som många rektorer och elevhälsoteam också vittnar om. Hur avser du att se till att vi får en bättre flexibilitet vid skolstarten för de barn som behöver anpassad grundskola?

Anförande nr 73

Borgarrådet Buggren (S): Jag vet att det inte är det du menar, Jan Jönsson, men jag vill ändå vara tydlig med att just den stora frånvaron är ett betydligt bredare och större problem än de barn som har behov av anpassad grundskola.

Något som kanske kan vara en överlappande eller helt egen utmaning är att anpassad grundskola börjar just i årskurs ett. Det är klart att vi även under tiden ska göra insatser för att se till att de barnen får en trygg skolstart, men jag tror att det kommer att underlättas av att vi får en tioårig grundskola. Det glädder vi har kommer helt enkelt inte att finnas kvar.

De barn som man redan i förskolan vet har behov av anpassad grundskola ska självklart få den rätten tillgodosedd så att de får det stöd de behöver för att kunna lära sig så mycket som det någonsin är möjligt och följa kursplanen för den anpassade grundskolan.

Tack för viktiga frågor! Här har vi ett hårt arbete kvar att göra.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

§ 12 Valärenden i kommunfullmäktige

§ 13 Ny mandatperiod: val av ledamöter och ersättare i nämnder samt val av ledamöter, suppleanter och revisorer i stiftelser

Anförande nr 74

G a b r i e l K r o o n (SD): Tack så mycket för ordet! I tillägg vill vi yrka på att Leonid Salnikov väljs till nämndeman i Södertörns tingsrätt.

Anförande nr 75

A n d e r s Ö s t e r b e r g (S): Ordförande! I Stockholms Stads Parkerings AB har vi föreslagit Jacob Nilsson Lehmusjärvi som ledamot och Amanda Hansson Åkerlind som suppleant. Vi föreslår att vi byter plats på dem så att Amanda blir ledamot. När det gäller Skärholmens stadsdelsnämnd föreslår vi Robin Vamos Fecher på den lediga platsen.

Anförande nr 76

L i s a C a r l b o m (MP): Ordförande! Vi yrkar på att ersättarplatsen för Miljöpartiet i socialnämnden vakanssätts.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

§ 16 Inriktningsbeslut för Skolfastigheter i Stockholm AB:s nybyggnation av Ekensbergsskolan i Gröndal och utbildningsnämndens inhyrning av skolan

Anförande nr 77

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Ekensbergsskolan är en välfungerande och omtyckt skola som har varit en viktig del av lokalsamhället i Ekensberg under lång tid. I dag är den evakuerad för att byggnaden helt enkelt var i så risigt skick att man inte kunde garantera barnens miljö i den befintliga skolan. Därför är jag glad att vi nu kan gå vidare med planerna på att bygga en ny skola på samma plats som den gamla.

Det är ingen hemlighet för er här i salen, och förhoppningsvis inte heller för stockholmare som eventuellt lyssnar, att demografin i vår stad förändras kraftigt. I dag står vi inte längre inför utmaningen att hitta platser att bygga nya skolor på. Utmaningen vi står inför, tyvärr troligen under lång tid framöver, är i stället hur vi ska fylla våra skolor och komma fram till vilka skolor som kommer att behövas.

Därför har man också tittat på vilken organisation det är rimligt att ha på plats när man bygger en ny skola i Ekensberg. Man har landat i att det, för att kunna bevara en viktig lokal samhällsinstitution, skapa en riktigt nära miljö för de minsta barnen och se till att området är levande, inte bara på kvällar och helger utan även dagtid, utan att öka antalet skolplatser på ett sätt som gör situationen ohållbar i området i övrigt, är bäst att på platsen bygga en F–3-skola.

Jag är också glad att vi efter en viss turbulens i detta ärende har ett i princip helt enigt beslut om hur vi sköter den här planeringen på bästa sätt. Det tror jag är viktigt inte bara i fråga om Ekensberg, utan det kommer att vara viktigt för alla skolbarn i den här staden under lång tid framöver – att vi i den här salen har förmåga att se till helheten och till stockholmarnas, både barnens och föräldrarnas, behov och att se till att så mycket resurser som möjligt stannar hos lärarna i klassrummet och inte går till hyror för halvtomma lokaler. Jag är väldigt glad att vi tar oss så här långt och klarar av att göra det arbetet gemensamt. För detta vill jag rikta ett stort tack till alla er som ser till att vi tillsammans tar ansvar för Stockholms skolelever.

Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 78

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Jag minns verkligen den där stunden i matsalen på Ekensbergsskolan, med lokal debatt mellan mig och skolborgarrådet. Vi var då på olika sidor när jag ville rädda skolan och inriktningen var att stänga den. Men därefter kunde vi diskutera och hitta en väg framåt, något jag är väldigt glad över – lokaldemokrati i sin högsta form.

Precis som skolborgarrådet säger har vi en utmaning med vikande elevantal. Men det är värt att säga att vi behöver värdera skolor som Ekensbergsskolan, som verkligen har

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

den där känslan av skolan mitt i byn. De små skolorna är viktiga, inte minst för de elever som har utmaningar med det större formatet. Det behöver helt enkelt finnas plats för olika typer av skolor i vår stad.

Nu har vi att fatta beslut om inriktningen att stänga och riva men framför allt ersätta Ekensbergsskolan. Det är välkommet. Men det dröjer många år från rivningen till dess att en ny skola är på plats. Det finns risk för en grusöken mitt i Ekensbergs hjärta, och det är med anledning av detta vi har ett annat förslag till beslut. Det gäller alltså inte den nya skolan utan vad man gör på platsen under tiden. Vi hade verkligen välkomnat om det funnits möjlighet till en medborgardialog för att titta på vad vi gör på den här platsen under tiden. Kan man ställa i ordning med pallkragar, bänkar eller någon form av lekplats så att det inte blir en otrygg plats? Detta är också en diskussion som behöver tas på flera platser där vi kommer att behöva stänga skolor framöver.

Med detta vill jag yrka bifall till Moderaternas reservation.

Anförande nr 79

D a n i e l D u d e k (C): Ordförande och fullmäktige! Jag ska försöka att inte låta som en repig skiva efter Andréa Hedin. Ekensbergsskolan har verkligen varit ett hjärta i vårt lokalsamhälle och en väldigt uppskattad plats som har skapat en bra trygghet och gemenskap för de boende. Därför tycker vi att det är så kul att se att vi kan röra oss framåt i den här frågan och se ett kvitto på att ett aktivt politiskt arbete faktiskt kan ge ett bra resultat. Vi säkrar att Ekensberg fortsätter vara en levande och barnvänlig stadsdel även i framtiden. Därför ställer vi oss bakom förslaget att bygga en tvåparallellig F-3-skola. Genom utredningar har vi visat att det är det mest hållbara alternativet.

Men precis som Andréa var inne på kommer det att dröja lite, till 2032. Det innebär att de barn som föds nästa år inte kommer att kunna gå i den nya skolan, utan det blir de barn som föds 2027. Jag förstår att den gamla byggnaden måste rivas; den är uttjänt. Det är helt rätt beslut. Men vi kan inte ha den här grusöknen – vi måste göra någonting. Det är kul att höra om lokal, stadsnära odling. Vi måste hitta något gemensamt och något positivt för invånarna så att detta är en plats för Ekensbergsborna även i fortsättningen, i väntan på den nya skolan.

Med detta sagt ser jag fram emot att barnen återigen ska få gå i en skola i sitt närområde. Bra jobbat! Jag är nära att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag, men i dag yrkar jag bifall till Centerpartiets och Moderaternas gemensamma reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 80

L i s a C a r l b o m (MP): Ordförande! När vi i dag fattar beslut om inriktningen för en ny Ekensbergsskola fattar vi också ett beslut om hur Stockholm ska bygga i en tid av klimatkris och hur vi sätter barnens bästa i centrum. Den befintliga

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

skolbyggnaden har nått slutet av sin tekniska livslängd, och för att undvika att den gamla skolbyggnaden blir en otrygg plats kommer den att rivas innan genomförandebeslutet om nybyggnation tas. Men rivning är alltid ett klimatingrepp, och just därför är det avgörande att den nya byggnaden blir ett tydligt steg framåt, pedagogiskt, socialt och klimatmässigt. Det här förslaget ger oss den möjligheten.

Den nya Ekensbergsskolan planeras som en sammanhållen och resurseffektiv byggnad, där vi kommer att upplåta matsal och idrottshall till föreningslivet på kvällar och helger. Utemiljön kommer att gestaltas i linje med förvaltningens kommande lekvärdesriktlinjer för skolgårdar, med fokus på naturliga material och större gröna lektytor. Syftet är att skapa en utmanande, trygg och lärande lekmiljö, som samtidigt bidrar till klimatanpassning, dagvattenhantering och biologisk mångfald. Detta är en byggnad för barnen, och därför har elever från Ekensbergsskolan fått möjlighet att bidra med sina perspektiv i processen. Barnkonsekvensanalysen kommer att fortsätta vara ett styrande underlag i det fortsatta arbetet med projektet.

När staden investerar i en ny skolbyggnad måste vi även ställa krav på ett hållbart byggande. Det handlar om materialval med låg klimatpåverkan, återbruk där det är möjligt och lösningar som håller över tid och minskar behovet av framtida ombyggnader. En ny Ekensbergsskola ska inte bara vara en plats för undervisning. Den ska vara ett exempel på hur Stockholm kan bygga klimatsmart, barncentrerat och långsiktigt hållbart.

Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 81

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Stockholm har ett stort arbete framför sig när det gäller att anpassa skolverksamheten till det minskade elevunderlaget. När det gäller just Ekensbergsskolan har detta varit ett av de första diskussionsämnena under denna förändringsresa, som kommer att pågå under minst ett decennium framöver. I det här fallet var föräldrar och elever väldigt aktiva i att framföra sina synpunkter. Jag tycker att vi har hittat en väldigt bra lösning med den här F-3-skolan som kommer att finnas på plats efter att den gamla byggnaden har rivits och en ny skola har byggts.

För oss liberaler är det viktigt att rivningen påbörjas så snart det bara går för att lokalerna inte ska stå tomma, precis som det står i borgarrådets synpunkter. Vi tycker också att det är angeläget att byggandet av den nya skolan kommer igång så fort det bara går. Därför har vi valt att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut. Det allra viktigaste är att den nya skolan kommer på plats.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

§ 17 Genomförandebeslut gällande projekt Teknisk upprustning och verksamhetsanpassning av del av fastigheten Glasbruket 3, Hantverkargatan 3A–C, på Kungsholmen

Anförande nr 82

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Glasbruket 3 är verkligen en fastighet med höga kulturhistoriska värden. Det är självklart att den behöver rustas upp och fungera även i framtiden. Projektet har möjlighet att bli riktigt bra, men bara om det genomförs med framtidens arbetsliv i åtanke och med en klok investeringspolitik.

Som det ser ut nu är vi i Centerpartiet något bekymrade över omfattningen och kostnaderna. Detta är en mycket stor investering som kan leda till kraftigt ökade hyror. Vi saknar också en tydligare framtidsinriktad behovsanalys. Arbetslivet runt omkring oss har förändrats i grunden. Fler jobbar digitalt hemifrån, fler jobbar flexibelt och fler delar sina arbetsplatser. Då kan inte staden fortsätta bygga kontor som förutsätter att alla ska sitta på samma plats, på samma sätt och samtidigt. Det är varken modernt eller kostnadseffektivt.

Ett annat problem är hur stadens egna lokaler används. När förvaltningar i första hand hänvisas till stadens egna kontor, oavsett kostnad, skapas en intern hyreskarusell. Det blir dyrare hyror som slår mot verksamheten och sprider sig vidare till andra delar av staden som också köper tjänster av dessa verksamheter. Det här är en intern kostnadsinflation som riskerar att långsamt äta upp våra gemensamma resurser, som borde gå till verksamheten.

Därför menar vi att det här projektet borde kunna göras smartare och mer återhållsamt men samtidigt också mer innovativt. Lokalerna bör utformas enligt facility management-koncept, och det betyder egentligen generiska, flexibla och modulära ytor som enkelt kan anpassas när behoven förändras. Detta ger på sikt och över tid lägre kostnader, bättre nyttjande och större frihet.

Vi ser också stora möjligheter till samutnyttjande och coworking mellan stadens olika förvaltningar. Gemensamma arbetsytor med gemensam service och gemensam teknik är inte bara billigare – det är också mer modernt. Det skapar bättre förutsättningar och samarbeten, liksom innovation och en effektivare drift, samtidigt som vi också kan lösa säkerheten och vår energieffektivitet.

Därför yrkar jag på vår gemensamma reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 83

T h e r e s e L i n d s t r ö m (M): Herr ordförande! Jag tänker inte upprepa allt som Jonas Naddebo precis sa. Jag ska börja med att yrka bifall till den gemensamma reservation som vi har.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Som Jonas sade i sitt anförande kan vi konstatera att kostnaderna är höga, riskerna betydande och behovsanalysen svag. När staden lånar nästan 1 miljon i timmen måste varje investering tåla en granskning, och här finns brister. Det är otydliga handlingar, ändrade lokalbehov och risk för fördyringar. Vi vet hur snabbt sådant kan slå mot både budget och verksamhet.

Glasbruket 3 ska rustas, men det ska vara med kontroll, återhållsamhet och smarta lösningar.

Anförande nr 84

Borgarrådet Mattsson (V): Ordförande och fullmäktige! I och med det här beslutet tar vi i staden hand om våra kulturhistoriskt värdefulla fastigheter, som Glasbruket 3 här utanför. Glasbruket renoveras, och ännu en förvaltning kan nu gå från att hyra externt till att hyra internt inom staden, vilket på sikt är en ekonomiskt god affär för oss. Det är mer ekonomiskt för oss som kommun att äga och förvalta våra egna lokaler jämfört med att hyra av privata aktörer. Därför har majoriteten varit tydlig med att vi vill avveckla externa lokaler för att sänka lokalkostnaderna.

Minst lika viktigt är dock att ha rådighet över våra lokaler. När vi äger och förvaltar själva, gemensamt, kan vi också säkerställa en god arbetsmiljö för medarbetarna samt att lokalerna anpassas efter verksamheternas behov. Det stärker tryggheten och långsiktigheten i stadens organisation.

Glasbruket kommer nu att bli en modern, flexibel arbetsplats för delar av stadsledningskontoret och serviceförvaltningen. Byggnaden blir mer energieffektiv med nya tekniska lösningar och kommer att leva upp till dagens krav på tillgänglighet på ett bättre sätt än i dag.

Vi kommer att noga följa projektet framåt, och jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 85

Anette Hellström (M): Fullmäktige! Jag läser i ett stycke i det här ärendet att serviceförvaltningen eventuellt kommer att få ökade kostnader i samband med flytten till Glasbruket. Ja, det kan man väl säga. Serviceförvaltningen kommer i och med flytten att få en ökning av hyran med 30 procent. Jag tyckte att Alexandra Mattsson nyligen sa att vi skulle få lägre lokalhyror, men det blir alltså 30 procents ökning för serviceförvaltningen.

Konsekvensen blir att stadens verksamheter får en ökning av kostnaderna som motsvarar detta belopp då förvaltningen har en nollbudget baserad på intäkter och kostnader. Det innebär att kostnadsökningar måste mötas med höjda priser. Förvaltningens tjänster ska i sin tur betalas av stadens förvaltningar och bolag.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Vi moderater tycker att den här flytten är negativ för staden som helhet då priserna på de tjänster man erbjuder stadens förvaltningar och bolag kommer att öka avsevärt. Serviceförvaltningen sitter i nyligen renoverade lokaler och har inte önskat att få lämna dem. Detta beslut fattas alltså bara av ideologiska skäl, inte för verksamhetens bästa.

Bifall Moderaternas reservation!

Anförande nr 86

L o v i s a H e d i n (KD): Herr ordförande, ledamöter och stockholmare! Kristdemokraterna ser på stadens ekonomi på samma sätt som många stockholmare ser på sin egen. Man tar ansvar, planerar långsiktigt och fattar beslut när kalkylen håller.

Ärendet gällande Glasbruket 3 rör en omfattande teknisk upprustning och verksamhetsanpassning. Att underhålla stadens fastigheter är en självklar del av kommunens ansvar, men precis som i en familjeekonomi måste man ställa sig frågan om rätt beslut fattas vid rätt tidpunkt, i rätt omfattning och med tillräckligt beslutsunderlag.

Ärendet har beretts i fastighetsnämnden, där jag själv sitter. I den hanteringen har oppositionen gemensamt pekat på brister när det gäller de långsiktiga kostnadseffekterna, hur riskerna redovisas och hur alternativa, mer stegvisa lösningar hade kunnat provas. En viktig aspekt är att stora delar av kostnaden i praktiken bärs av servicenämnden, som ska hyra huvuddelen av de nyrenoverade lokalerna, är det tänkt. Eftersom servicenämnden i sin tur finansierar sin verksamhet genom internfakturerering till andra nämnder innebär detta i praktiken ökade kostnader för staden som helhet. Det är alltså inte bara en intern teknikalitet, utan det slår brett i organisationen och riskerar att tränga undan annan verksamhet. Därtill ser vi också det förändrade behovet av arbetsplatser i takt med att flexibelt arbete ökar.

I ett läge med höga räntor och pressade budgetar borde staden visa lite extra försiktighet. Skattepengar är människors arbetsinkomster och berör familjers vardagsekonomi, och därför krävs tydliga prioriteringar och ett stabilt ekonomiskt omdöme. Jag yrkar därför bifall till vår gemensamma reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 87

B j ö r n L j u n g (L): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag vill börja med att instämma i det som Lovisa slutade med och yrka bifall till vår gemensamma reservation.

Sedan vill jag hålla en utläggning med lite historia, för serviceförvaltningen går egentligen åt fel håll. Jag skulle säga att den är makalöst bra när man behöver ha svar på frågor. De har verkligen fin service – det vill jag understryka. Från början satt de i

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Husby. Sedan flyttade de dit där de sitter i dag, på Palmfeltsvägen i Slakthusområdet. Nu ska de in hit till city.

För ett antal år sedan fattade dåvarande Alliansen beslut om att vi för att stärka ytterstaden borde flytta ut våra förvaltningskontor dit. Vi lyckades med socialförvaltningen, med Jan Jönsson som borgarråd. Vi lyckades med Stockholms hem – jag var ordförande. Och vi lyckades också behålla serviceförvaltningen i ytterstaden. Det är den vägen vi borde gå med våra förvaltningar. Då var det meningen att också Tekniska nämndhuset skulle få en liknande utveckling och förvaltningarna flyttas ut ur innerstaden. Nu har vi gjort annorlunda, och det fungerar ganska bra förutom att man är som något som katten har släpat in när man försöker komma in där.

Detta handlar dock om Glasbruket. Glasbruket här intill är en av våra fina kulturhistoriska byggnader, och självklart ska vi rusta upp dem. Men frågan är: Är det rimligast att rusta upp dem för att sedan hyra ut dem till serviceförvaltningen, som får ökade hyror? Eller skulle de ha hyrts ut till någon annan? Detta är nämligen väldigt attraktiva lokaler. Skulle man inte vilja det går det också att sälja dem. Det går också att göra en spännande innovation och göra om detta till attraktiva bostäder.

Detta har naturligtvis inte ens utretts, men jag tar upp det bara för att visa att det finns möjlighet till dynamik och innovationer när vi tittar på vad vi ska göra av våra lokaler. Huvudsaken är att vi nu gör upprustningen. Det är dock väldigt olyckligt att vi använder fastigheten på det sätt som föreslås i ärendet.

Med de orden yrkar jag som sagt bifall till vår gemensamma reservation i kommunstyrelsen med Centern och Moderaterna, med instämmande från Kristdemokraterna.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

§ 18 Inriktningsbeslut gällande Stockholm Vatten AB:s projekt Vårby udde

Anförande nr 88

A n d e r s E d i n (SD): Herr ordförande! Detta ärende gäller ett va-projekt i Vårby udde, ett område som ligger i Huddinge kommun och alltså inte i Stockholm. Ändå förväntas Stockholms va-kollektiv stå för mer än hälften av kostnaderna i det här projektet. Projektet kostar över 300 miljoner kronor, men täckningsgraden är bara 47 procent. Det betyder att Stockholms invånare får betala notan trots att exploateringen inte sker här och trots att detaljplanen ännu inte ens är klar.

Vi ifrågasätter inte att Stockholm Vatten har ett lagstadgat ansvar att leverera vattentjänster, men lagstiftningen säger inte att Stockholm okritiskt ska acceptera olönsamma investeringar som riskerar att driva upp va-taxorna för våra invånare. Det här är tyvärr inget enskilt fall, utan vi ser ett mönster: Stockholm får ta en oproportionerligt stor ekonomisk risk i regionala projekt medan kostnaderna skjuts över på våra abonnenter.

Vi noterar att bolagets arbete för att minska kostnaderna och förbättra kalkylen är bra, men det räcker inte. Nästan hälften av investeringarna saknar täckning.

Sverigedemokraterna menar att Stockholms skatte- och va-kollektiv inte ska fungera som en regional bankomat. Innan ett genomförandebeslut kan bli aktuellt måste täckningsgraden öka kraftigt och riskerna minska. Stockholm ska ta ansvar för Stockholm och inte finansiera andra kommuners bostadsexpansion.

Därmed vill jag yrka bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 89

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande! Jag tänkte bara kommentera några saker. Vi har en problematik kopplat till att anläggningsavgifterna är för låga – det har vi haft uppe tidigare i kommunfullmäktige. Vi behöver såklart höja dem så att vi har kostnadstäckning i våra exploateringsprojekt. Detta gäller även stadens projekt – att va-kollektivet står för en del av dessa investeringar för att anläggningsavgifterna är för låga. Vi har jobbat med att höja dem under flera års tid. I år har vi höjt anläggningsavgifterna med 33 procent. Det är det liggande förslaget, som snart kommer att komma upp här; det är nästa eller nästnästa ärende. Vi kommer att ha ett förslag om att höja med i snitt 33 procent.

Jag tror inte att vi ska höja över en natt. Det skulle få väldigt stora konsekvenser, tror jag, för byggprojekten. Det är mer ansvarsfullt att göra det i steg. Men det är klart att det är problematiskt att det ser ut så här. Det gäller också stadens egna projekt. Vi behöver successivt ta ansvar för detta. Det är därför vi har förslag om att höja igen, i ärendet som kommer alldeles strax.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Anförande nr 90

O r d f ö r a n d e n : Därmed yrkar borgarrådet bifall till kommunstyrelsens förslag. Jag har lärt mig att det tydligen är så att ingen behöver yrka bifall till kommunstyrelsens förslag, men det var viktig information som gavs här.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

§ 19 Reviderad programbeställning gällande Stockholm Vatten och Avfall AB:s program Stockholms framtida vattenförsörjning (SFV)

Anförande nr 91

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande, ledamöter och stockholmare! Varje dag, dygnet runt, sju dagar i veckan, året om sker ett arbete för att dricksvattenförsörjningen ska fungera i Stockholm. Varje dag kan vi öppna vattenkranen i våra hem och se hur vattnet omedelbart börjar rinna, kanske ned i ett glas som vi håller i handen, som fylls av ett av världens godaste och kvalitetsmässigt bästa dricksvatten. Detta är något att känna stolthet över – denna tillgång till vatten i världsklass. Det skulle också få oerhört stora konsekvenser om det inte fungerade och inget vatten kom när vi öppnade kranen. Utan en fungerande infrastruktur för vattenförsörjningen skulle Stockholm haverera.

Vi har ett fantastiskt vatten i Stockholm, men vi har också utmaningar. En stor del av infrastrukturen är på väg att nå slutet av sin tekniska livslängd. Enligt branschorganisationen Svenskt Vatten finns ett årligt investeringsbehov i hela Sverige på cirka 31 miljarder kronor. Fram till 2040 landar behovet på uppskattningsvis över 600 miljarder. Stockholm står för en del av detta investeringsbehov, och vi behöver helt enkelt investera i vår framtida vattenförsörjning, inte minst av följande fyra skäl.

För det första: underhållsbehovet. Det finns ett stort underhållsbehov. Vi behöver rusta upp vår infrastruktur för att den ska hålla även i framtiden.

För det andra: det försämrade omvärldsläget. Det ökar kraven på robusthet och redundans i infrastrukturen. De investeringar vi kommer att göra i vårt vatten är viktiga också för hela regionens krisberedskap.

För det tredje: klimatkrisen. Vi behöver rusta oss för klimatförändringarna. I augusti i år kunde vi till exempel tydligt se konsekvenserna av höga temperaturer. Stockholm Vatten och Avfall tvingades gå ut och varna för risk för vattenbrist och be stockholmarna hushålla med vattnet.

För det fjärde: befolkningstillväxten. Det behövs marginal i vår vattenförsörjning för att ta höjd för befolkningstillväxt.

Programmet Stockholms framtida vattenförsörjning, SFV, är alltså nödvändigt – för att det finns ett underhållsbehov, för att stärka krisberedskapen, för att rusta oss mot klimatförändringarnas konsekvenser och för att möta befolkningstillväxten. Det är bra att Stockholm Vatten det senaste året har arbetat med att ta fram förslag på en uppdatering av programmet, borrar i frågan om en rimlig ambitionsnivå och gjort avvägningar utifrån ekonomi, funktion och kvalitet för att sedan landa i att föreslå det mellersta alternativet. Det ger goda förutsättningar för arbetet framåt och för en klok ambitionsnivå.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Avslutningsvis: Att långsiktigt säkra dricksvattenförsörjningen för Stockholmsregionen är vår mest grundläggande samhällskritiska uppgift. Därför behövs SFV-programmet. Det är helt avgörande för vår framtid. Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 92

Elin Hjelmestam (L): Ordförande! Jag kan inte nog instämma med borgarrådet i hur viktig vår framtida vattenförsörjning här i staden är. Vi har under många år, inte bara i Stockholm utan i hela Sverige, inte prioriterat den här frågan tillräckligt, vilket har lett till att vi har en underhållsskuld och en investeringsskuld på den här fronten.

Jag vill också säga att vi har fantastisk tillgång till vatten i vår kommun. Det är också väldigt gott vatten, nästan så bra att man blir sur när man åker till någon annan kommun och får dricka kalkvatten.

Jag var nyligen på en middag där frågan ställdes vilken som är den vanligaste fråga man får prata om som miljöpolitiker i Stockholms stad. Jag nämnde då kostnadskontroll i va-projekt och alla tyckte: Ah, vad kul för dig! Jag tänkte ta den här möjligheten att prata lite mer om det även i dag.

Detta är ett väldigt stort projekt, och det är viktigt att vi genomför det. Men som vi många gånger har diskuterat i den här salen har de tidigare liknande projekt vi har genomfört inte hållit sig inom de ekonomiska ramar som vi har satt upp för dem. Det är väldigt viktigt att de gör det framöver, för annars kommer vi inte att ha råd med vare sig vår vattenförsörjning eller alla andra viktiga områden som vi håller på med här i kommunen. Jag vill alltså att vi trycker extra på kostnadskontrollen och att vi har en kontinuerlig extern granskning av det här projektet så att kostnaderna inte driver iväg även denna gång.

Med detta vill jag yrka bifall till Liberalernas reservation.

Anförande nr 93

Anders Edin (SD): Herr ordförande! Alla är överens om att dricksvattenförsörjning är en viktig samhällsfråga. Men det betyder inte att varje beslut som rör vatten automatiskt är ett bra beslut. Stockholms framtida vattenförsörjning beslutades 2018, med en budget på 22 miljarder. I dag talar vi om en ny programbeställning på cirka 20 miljarder kronor, samtidigt som vi vet att tidigare stora va-projekt, som Stockholms framtida avloppsrening, har dragit iväg kraftigt i både kostnad och tid. Det handlar inte om några små pengar. Det är ett av stadens största investeringsprogram någonsin och finansieras direkt av va-kollektivet, alltså av oss stockholmare.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Sverigedemokraterna saknar grundläggande saker i underlaget. Vi saknar det som nämnts tidigare: tydligare kostnadskontroll, oberoende granskning och verklig transparens så att vi har insyn i den här verksamheten. Vi ser ett mönster: Projekt blir program, program blir system och ansvarstagandet suddas ut. Att nu fastställa en ny programbeställning utan en fullständig extern genomlysning är inte ansvarsfullt.

Vi säger inte nej till säkert dricksvatten. Vi säger nej till bristande insyn och till att stockholmarna ska bära risken för ännu ett projekt som kan skena. Efter Slussen och avloppstunneln borde staden ha lärt sig. Sverigedemokraterna yrkar därför bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 94

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack för ordet! Jag ska fatta mig väldigt kort. Det här är varken det första eller det sista ärende vi beslutar om kopplat till Stockholms framtida vattenförsörjning. Inte heller är det förmodligen vare sig det första eller det sista med astronomiska summor kopplat till sig. Tillsammans med Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet har vi kristdemokrater påpekat vikten av god kostnadskontroll och motverkande av fördyringar för att inte tränga undan medel till andra viktiga investeringar. Det må vara ett nödvändigt ont, men det ska inte bli onödigt dyrt. Därför vill jag yrka bifall till den gemensamma reservationen från KD, M, L och C.

Anförande nr 95

F r i t z L e n n a á r d (M): Ordförande! Jag hade tänkt börja med en generell inledning om vilken typ av ärende detta är och om oss som församling. Vi ska fatta ett beslut som behandlar ett mycket viktigt ansvar: underhållet och upprustningen av en av Stockholms absolut mest grundläggande infrastrukturer, nämligen dricksvattenförsörjningen. Jag tror att alla här inne nog i sak är mer eller mindre överens om utgångspunkterna. Dricksvattenförsörjningen måste fungera, gärna effektivt och gärna till en rimlig kostnad.

Det här programmet sträcker sig framåt i tid. Det vi talar om i dag sträcker sig ända fram till 2050. Det finns därför anledning att anta att majoriteten här i församlingen kommer att skifta ett par gånger fram till dess. Det är därför önskvärt att det här programmet arbetas fram med största samarbetsvilja från alla sidor och att allas inspel tas med. I så här pass långa projekt är gott samarbete nödvändigt.

Nu till saken. SFV är ett väldigt stort infrastrukturprogram. Det har som sagts en indikativ budget på 20 miljarder och omfattar väldigt många delprojekt. Några av dessa projekt är redan igång, som bekant, exempelvis upprustningen av Trekantens vattenreservoar.

Vid så här stora investeringar är det av största vikt att det utredningsarbete som genomförs är grundligt. Vi vill inte få några fler obehagliga överraskningar, som vi fick i SFA-projektet. Då är som sagt goda planer nödvändiga. Vi vill därför trycka på

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

vikten av second opinion och av att extern expertis anlitas för att säkerställa planernas kvalitet, kostnadsberäkningarna, riskbedömningarna och så vidare. Vi efterfrågar också att det planeras in ett antal avstämningar och kontrollstationer i projektet så att vi kan säkerställa att den politiska nivån har en god löpande information om framdriften, kostnaderna och riskerna.

Jag ska inte bli mer långvarig än så; mycket har ju sagts av andra. Jag yrkar bifall till den gemensamma reservationen.

Anförande nr 96

Borgarrådet B u t r o s (V): Ordförande! År 1855 var Stockholm en stad med knappt 100 000 invånare. Den svenska industrin var i sin linda, och medellivslängden var mellan 50 och 60 år. Åren före hade präglats av en stor koleraepidemi, och stockholmarna hämtade alltså sitt dricksvatten från samma vatten som man tvättade sina kläder i. Men det var också i detta Stockholm som beslutet att dra de första vattenledningarna togs, och efter tre års arbete stod 30 kilometer vattenledningar klara att invigas. Det är också under den här tidsperioden som vi inviger de första vattenverken.

Sedan dess har Stockholm vuxit till en miljonstad, med förbättrad hälsa och medellivslängd. Vattenledningarna sträcker sig nu långt bortanför tullarna och förser också våra grannkommuner med kranvatten. Men den geopolitiska situationen har återigen spänts. Det varmare klimatet gör att råvattnet periodvis är för varmt för våra vattenverk att hantera, och de ökade skyfallen sätter större press på de gamla ledningsnäten.

Det här beslutet, om att ha en hög ambitionsnivå när det gäller godkännande och en hög kvalitet på vattnet, införlivar och säkerställer Agenda 2030-målet om rent vatten och sanitet för alla. Detta är något vi aldrig får ta för givet, inte ens i en vattenstad som Stockholm. Man bygger bort vissa brister i dagens system, samtidigt som man också gör en stor upprustning av huvudvattenledningar, vattenverk och vattentorn.

Men det är också genomtänkt eftersom vi den här gången har större erfarenhet i Stockholm Vatten och Avfalls styrelse. Vi kommer nu att driva projektet genom flera större underprojekt, där vi kan ha egna budgetar och egna processer för att göra ekonomin mer transparent och, som vi har varit inne på tidigare, kunna göra fler justeringar kontinuerligt under projektets gång. Det är helt nödvändigt i det här projektet, som ändå kommer att löpa till 2050.

Det är alltså med viss stolthet som jag står här och yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag. Med Stockholms framtida vattenförsörjning säger vi ja till en starkare beredskap, tar höjd för ett förändrat klimat och fortsätter att trygga stockholmarnas rätt till vatten av hög kvalitet. Det simpla men ändå väldigt viktiga målet är att det ska vara lika odramatiskt att ta vatten från kranen 2050 som det är i dag.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Anförande nr 97

Thomas Ehrnström (V): Ordförande, ledamöter och stockholmare! Stockholms framtida vattenförsörjning gör nu stora investeringar för framtiden. Man har tidigare drabbats av betydande budgetöverskridanden. Utmaningen blir att ta kontroll över kostnaderna och undvika fördyringar, vilket vi är på god väg att lyckas med. Vi har också en stor skuld att beta av på grund av eftersatt underhåll i ett stort ledningsnät som passerat bästföredatum på många platser.

Tyvärr kommer det nog i framtiden att dyka upp en del obehagliga överraskningar med kostsamma renoveringar som följd. Vi måste förstärka infrastrukturen för vatten och avlopp. Nya vattentorn behöver byggas. Allt detta kräver ett kontinuerligt underhåll. Nu görs en del investeringar i projektet Stockholms framtida vattenförsörjning, som samordnas med byte av gamla ledningsnät i bland annat Huddinge. Det är bra och skapar samordningsvinster.

Jag blir bedrövad när jag läser hur ni moderater hänger ut våra tjänstemän i Stockholm Vatten AB:s och Stockholms Stadshus AB:s ledning. De gör och har gjort ett hästjobb för att vända utvecklingen. Vad menar ni egentligen? Ska vi sluta investera? Ska vi inte renovera våra ledningsnät? Ska vi inte bygga nya vattentorn? Detta är i allra högsta grad en välfärdsfråga.

Det har inte varit alldeles enkelt att vända utvecklingen då ekonomin i SVOA i det närmaste var i fritt fall när den nya vänstermajoriteten fick ta över, vilket var en välsignelse. Vi lånar inte till konsumtion eller skattesänkningar utan till investeringar i framtiden för våra barn och för rent vatten.

Avslutningsvis vill jag passa på att ge en eloge till Stadshus AB:s och SVOA:s personal för ett fantastiskt bra jobb och för att man lyckats vända utvecklingen i SVOA och styra upp ekonomin, som i det närmaste var i fritt fall när den tidigare borgerliga majoriteten styrde. Mycket har gjorts under året. Mer behöver göras. SVOA är nu på rätt väg. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 98

Fritz Lennård (M): Ordförande! Som vanligt när Vänsterpartiet står i talarstolen kan det komma elaka påhopp och kanske rena lögner. Naturligtvis vill Moderaterna att vi ska investera och säkerställa en tillförlitlig vattenförsörjning även framgent. Att påstå något annat är att vara lögnaktig, skulle jag vilja hävda.

Jag tyckte att du, Thomas Ehrnström, just beskrev programmet Stockholms framtida avloppsrening som en stor succé. Det måste du nog vara ensam om att tycka att det är. Jag tycker nog att lite mer hövlighet och lite mer god samarbetsvilja skulle krävas i de här ärendena för att tillse just att vi håller kostnaderna nere och säkerställer den framtida vattenförsörjningen.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Men för Vänsterpartiet är skattepengar gratis. Det finns ingen ände på hur mycket man kan höja taxorna och hur mycket man kan höja skatterna. Men vi vet ju sedan tidigare att er syn är att så mycket som möjligt ska tas av det offentliga så att den enskilde behöver titta om bidrag för att kunna köpa mat till barnen.

Anförande nr 99

Thomas Ehrensström (V): Jag tror inte att du hörde vad jag sa. Vi har ju vänt utvecklingen. Det var fritt fall fram till dess att vi kom till makten. Det var ren katastrof. Det är ju det jag säger. Nu har Stockholms Stadshus AB:s och SVOA:s personal lyckats vända på detta. Vi är på rätt väg nu – det är det jag säger. Jag säger inte att det var bra, tvärtom. Jag har precis samma uppfattning: att det har varit katastrof i SVOA.

Anförande nr 100

Jonas Naddébo (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det är ett stort program som vi ska fatta beslut om, men jag avstår ändå från den historiska exposé som vi fick höra här i talarstolen tidigare. Jag behöver inte upprepa den.

Rent vatten är en av våra mest grundläggande samhällskritiska uppgifter, och omvärldsläget gör verkligen att kraven dessutom ökar. Vi behöver skapa ett robust och redundant system. Det är avgörande för både vår och hela regionens krisberedskap.

Med tanke på de fördyringar som vi har haft i Stockholms framtida avloppsrening kan det, utan att dra igång en stor debatt, ändå vara på sin plats att påpeka att det här projektet behöver skötas bättre, inte minst vad gäller kostnadskontroll och kontinuerlig information till styrelsen. Sådana här stora projekt som löper över många år behöver också, tycker vi, ha en extern granskare redan från start så att vi säkerställer att vi har den transparens och den kontroll på kostnaden som dessa projekt verkligen kräver. Det handlar om mycket stora investeringar, och vi som stad behöver hitta bättre sätt än tidigare att hantera detta på. Därför vill jag yrka bifall till den gemensamma reservationen från oss i Alliansen.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

§ 20 Taxa för vatten och avlopp 2026

Anförande nr 101

A n d e r s E d i n (SD): Herr ordförande! Nu föreslår den rödgröna majoriteten en genomsnittlig höjning av bruksavgiften på 12 procent, med en särskilt kraftig höjning på 25 procent av den rörliga bruksavgiften. Samtidigt höjs anläggningsavgifterna, vilket kommer att medföra stora kostnader och slå hårt mot flerfamiljshus.

Stockholms ekonomi är redan pressad – det har många sagt här före mig. Då är en rimlig fråga: Varför måste taxan chockhöjas år efter år? Svaret är tydligt i underlagen. Kapitalkostnaderna skenar, investeringarna är lånefinansierade och skulderna växer. Samtidigt fortsätter Stockholm att bära kostnader även för dyra, olönsamma nyanslutningar utanför stadens gränser, som i mitt exempel gällande Huddinge. Detta driver kostnaderna, och man skickar notan till stockholmarna.

Vi säger inte nej till nödvändiga investeringar i ledningsnät och rening. Men vi säger nej till att stockholmarna automatiskt ska vara bankomat när projekten blir dyrare, planeringen brister och prioriteringar saknas. Därmed vill jag yrka bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 102

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Det är verkligen viktigt att vi håller nere kostnaderna så mycket vi kan. Men det finns behov av att höja taxorna.

Det som jag egentligen mest funderade kring är det här med anläggningsavgifterna. Vi har ju precis haft en debatt här om behovet av att verkligen ha kostnadstäckning när vi exploaterar. Det här är en engångsavgift, så det är inte så att de människor som just nu bor i ett hus eller i en lägenhet helt plötsligt kommer att få en faktura på posten. Det är när vi exploaterar och ansluter till va-nätet som dessa kostnader uppstår.

Vi behöver höja dessa taxor för att till exempel få kostnadstäckning i projekt som Huddinge eller vi i Stockholms stad driver. Menar Sverigedemokraterna alltså att vi helst inte ska höja anläggningsavgifterna, när vi nyss har konstaterat att Huddinge inte betalar hela andelen av ett exploateringsprojekt som var uppe här tidigare?

Anförande nr 103

A n d e r s E d i n (SD): Jag har nu suttit i den här salen i tre år. De projekt jag har sett inom va-området som har fungerat är väldigt få. Majoriteten av de projekt som man har drivit via Stockholm Vatten har varit ganska bristfälliga och kostnadskrävande, precis som vänsterpartisten själv sa. Det har varit ett stort slukhål.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Att höja skatterna kan inte alltid vara lösningen på alla problem. Det måste någonstans finnas ett tak för hur mycket skatt man kan ta ut. Någonstans måste man titta på de här kostnaderna och fundera på om det finns något annat vi kan göra åt detta än att bara gång på gång höja skatterna.

Anförande nr 104

F r i t z L e n n a á r d (M): Ordförande! God dricksvattenförsörjning och avloppshantering tillhör stadens absolut mest grundläggande ansvar, som jag sa i mitt förra anförande. Det handlar om uppgifter som är avgörande för att vi ska kunna säkerställa god miljöhänsyn och en samhällskritisk service för medborgarna. Det är av yttersta vikt att kontinuerliga investeringar görs, både i underhåll och utbyggnad av ledningsnät och i anläggningarna.

Nu tar vi beslut om att justera intäkterna från både brukningsavgifterna och anläggningsavgifterna. Vad gäller brukningsavgifterna noterar jag att det sker en fördelning mellan fasta och rörliga kostnader, vilket skapar ett ökat incitament för minskad vattenkonsumtion. Vad gäller anslutningsavgifterna finns det fortfarande problem med den låga kostnadstäckningsgraden vid exploateringar, trots den ganska stora föreslagna ökningen i det här ärendet och de stora ökningarna vi har bakom oss. Dessutom finns frågan om fördelning av finansieringskostnaderna mellan Huddinge kommun och Stockholms stads taxekollektiv kvar, men det är lite av en annan fråga.

Stockholms taxa är trots allt relativt låg i jämförelse med taxan i många kommuner. Men vi vill understryka att taxan framgent ska ligga på en nivå som säkerställer en långsiktigt hållbar finansiering för att säkerställa va-systemets framtida kapacitet, kvalitet och effektivitet.

Höjningen av brukningsavgifterna föreslås bli 12 procent. Det är inte en obetydlig höjning. Den här kostnaden ska också ses i ett sammanhang där det sker många andra fördyringar i samhället: räntor, inflation och inte minst rekordhöga kommunala skatter som stockholmarna tvingas betala. Vi vill därför särskilt understryka behovet av en god kommunikation med taxekollektivet om varför höjningen sker och understryka vikten av att bolaget försöker hålla nere kostnaderna.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

§ 21 Taxa för avfall under kommunens ansvar 2026

Anförande nr 105

F r i t z L e n n a á r d (M): Jag ska inte låta som en repad skiva och upprepa allting som jag sa alldeles nyss, men jag ska ändå säga något. Stockholms avfallstaxa är – ytterligare en gång – relativt låg i jämförelse med många andra kommuners. Men det föreslås nu en höjning om 4 procent i ett läge när exempelvis rekordhöga skatter som sagt redan pressar stockholmarnas ekonomi. Jag ska alltså inte upprepa allting. Jag vill bara påminna församlingen om det faktum att taxeuttaget i det här ärendet föreslås bli strax över 1,2 miljarder. För fem år sedan var taxeuttaget 650 miljoner. Det är en utökning som bättre passar för startups som håller på att skala upp sin verksamhet än för en 100 år etablerad kommunal verksamhet. Vi vill understryka vikten av att bolaget arbetar med att hålla nere den här kostnadsutvecklingen. Den nuvarande takten är helt enkelt inte långsiktigt hållbar.

Anförande nr 106

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag tycker att det är mycket klokt som har sagts, inte minst om det sammantagna kostnadstrycket. Det är många delar i samhället som fördyras. Att vi behöver ha det i åtanke håller jag helt med om. Vi ligger som sagt betydligt lägre än genomsnittet i regionen. I år är det ungefär 28 procent lägre än genomsnittet. Men det betyder inte att det inte är en viktig fråga att verkligen försöka hålla igen på kostnadsökningarna.

Jag skulle också vilja lyfta en aspekt som jag tycker är bra för kommunfullmäktige att ha med sig, nämligen att vi har fått ett utökat ansvar för förpackningsinsamlingen. Tanken är dock inte att kommunen ska stå för de kostnaderna, utan det är företagen som orsakar förpackningarna som ska betala. Det finns en statlig ersättningsmodell från Naturvårdsverket som innebär att det slår lite olika mot olika kommuner, men för Stockholms del är det gravt underfinansierat. Våra kommuninvånare behöver av det skälet skjuta till pengar. Runt 49 miljoner kronor är nu prognosen för underskottet. Det här är såklart en fråga där vi för en dialog med den statliga nivån. Det är naturligtvis helt orimligt att det är på det sättet.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

§ 24 Stockholms stads handlingsplan för bostadsförsörjning

Anförande nr 107

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och alla ni som står i Stockholms bostadskö! Stockholm har länge haft en av Europas mest dysfunktionella bostadsmarknader. Trots stadens goda förutsättningar fortsätter bostadsbristen att fördjupas och försvåras, och det försvårar både människors vardag och stadens långsiktiga utveckling.

Den här handlingsplanen är tyvärr alltför försiktig. Den bekräftar problemen men föreslår åtgärder som inte kommer åt grundproblemen. För oss i Centerpartiet är problemen välkända. Bostadskön har vuxit till absurda nivåer. Vi har en hyresmarknad som präglas av inlåsnings effekter och en dyr nyproduktion som inte motsvarar behoven. Resultatet är trångboddhet, en svart marknad och en stad där segregationen cementeras.

Vi i Centerpartiet har därför föreslagit en mer genomgripande politik. Vi föreslår att bostäder i allmännyttan fördelas utifrån behov i stället för kötid. Vi slår samman de tre allmännyttiga bostadsbolagen, som ska återgå till sin ursprungliga uppgift att erbjuda bra och trygga boenden till de grupper som har ett verkligt behov av bostäder. Bostadskön ska avvecklas, då den i dag i alltför stor utsträckning utgör en extra pensionsförsäkring för äldre som säljer sin bostadsrätt eller villa. De med längst kötid tilldelas de bästa lägenheterna med lägst hyra. Så här kan vi inte ha det, mina vänner.

Ett delmål i handlingsplanen anger att minst hälften av det som byggs ska vara hyresrätter och att nyproduktionen ska bidra till en jämnare fördelning på stadsdelsnivå. Vi i Centerpartiet anser att det är alldeles för otillräckligt. Vi vill i stället se en mer genomgripande strategi, där upplåtelseformer och bostadsstorlekar blandas på kvartersnivå enligt den så kallade Helsingforsmixen för att på riktigt motverka segregationen och bygga hållbara stadsdelar.

Vänstersidans svar är alltid att man måste bygga bort bostadsbristen. Men när det byggs så lite som är fallet nu och när det som byggs knappast blir överkomliga bostäder är det ganska tondövt att säga att vi ska bygga mer. Ska vi på allvar ge fler en rimlig chans att få bostad, öka rörligheten och kunna locka talanger från andra delar av landet eller världen räcker det inte med ännu fler mål och delmål. Det krävs verkliga reformer, och det krävs politiskt mod. Jag yrkar bifall till Centerpartiets reservation.

Anförande nr 108

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Jag vill yrka bifall till Liberalernas reservation. Vi ser väldigt många bra saker i den här bostadsförsörjningsplanen. Det vi tycker är olyckligt är att man inte valde att arbeta in den nya socialtjänstlagen, som ju började gälla den 1 juli och som innebär ett utökat samhällsplaneringsansvar för socialtjänsten. Vår uppfattning är att sociala och fysiska planeringsfrågor hänger nära

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

samman, inte minst när det gäller tillgången till bostäder för grupper som staden har ett särskilt ansvar för.

Vi skulle också gärna ha sett att man tydliggjort behovet av samverkan mellan socialförvaltningen, exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret, så att det blev stärkt och formaliserat. Vi kan nämligen se ett problem på bostadsområdet i att socialnämndens politiker ofta kan vara väldigt väl insatta i en problematik på bostadsmarknaden, antingen av strukturell karaktär eller av mer akut eller specifik karaktär, medan arbetet som sker på stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret inte har de aspekterna med på ett naturligt sätt. Vi tror att den sociala hållbarheten i vår stad skulle kunna gagnas av att man formaliserade ansvaret för samplaneringen genom att skriva in det i den här planen.

Sedan vill vi också uppmärksamma behovet av bostäder för att inte minst råda bot på den trångboddhet som finns i vissa delar av vår stad, liksom behovet av bostäder för grupper inom exempelvis LSS och för äldre. Därmed yrkar jag som sagt bifall till vår reservation.

Anförande nr 109

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande och fullmäktige! Vi moderater ställer oss bakom mycket av det som förs fram i handlingsplanen och anser att det är ett gediget underlag som nu ligger till grund för fortsatt planering av stadens bostadsförsörjning. Men vi ser samtidigt fog för kritik i vissa delar, vilket vi också har fört fram i vår reservation. Jag skulle kortfattat vilja lyfta ett par punkter.

Det handlar inte minst om det centrala i hur handlingsplanen förhåller sig till framtiden. I detta ärende hänvisas till att riktlinjerna för bostadsförsörjning enligt uppdrag i stadens budget för 2024 ska utvecklas som komplement till översiktsplanen och få tydligt genomslag i markpolitiken. Så står det tydligt i inledningen till ärendet. Men översiktsplanen är å sin sida under omarbetning. Det står ju i budgeten för nästa år att det arbetet ska fortsätta för att man ska säkerställa översiktsplanens aktualitet. Att man ska fatta beslut om bostadsförsörjningsplanen först, innan översiktsplanen är uppdaterad, känns aningen bakvänt, tycker vi.

Det finns en viktig bilaga som innehåller kartor per stadsdelsområde, vilka bland annat redogör för fördelning av upplåtelseformer, trångboddhet och andel bostäder med flera rum. De säger egentligen ingenting om behovet utifrån efterfrågan, utan det är bara en redogörelse över hur situationen ser ut. Man utgår ifrån bedömningen att behovet är att upplåtelseformerna ska vara jämnt fördelade överallt, i alla områden i staden. Men så behöver det inte vara utifrån efterfrågan. Vi tycker att det här är en lite konstig inställning, för vi tycker att det snarare borde handla om att bygga det som stockholmarna efterfrågar: radhus, villor, bostadsrätter och större lägenheter. Det är i den kontexten som behovet möter efterfrågan, och det är där stadens handlingsplan bör ta sin utgångspunkt, tycker vi.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Men så vet vi också att det rödgröna styret ser bortom den reella efterfrågan gång på gång och i stället för att lösa problem hellre skapar nya. Egentligen handlar väl det här lika mycket om viljan att bygga flerfamiljshus i stadens populära villaområden eller att få anledning att exploatera uppskattade grönområden, såsom Rissneskogen, Branterna, Carl Bondes skog och Herrängsskogen.

Ordförande och fullmäktige! När ska man börja fokusera på att bygga det som stockholmarna vill ha och inte bygga på de platser som stockholmarna helst vill bevara? Vi politiker ska lyssna på stockholmarna i stället för att tro oss veta vad och var det ska byggas. Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 110

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Först har jag en rak fråga till Johan Nilsson rörande det som tas upp om översiktsplanen och aktualitetsprövningen. Syftar ni på den framtida nya översiktsplanen? Den kommer ju inte att komma nästa år. Eller syftar ni på någon uppdatering av översiktsplanen?

Detta med villor har ni gjort ett stort nummer av inom Moderaterna den senaste tiden, även inom regionen. Där kan man kanske ha viss förståelse för att ni vill göra detta, för i länet finns det ju faktiskt mark. Det råder inte markbrist i Stockholms län på samma sätt som i Stockholms stad. Min fråga är: Var tänker sig Moderaterna att alla dessa nya villamattor, som ni verkligen trycker på för nu, ska byggas? Hur ska vi få till nya bostäder och nå våra bostadsmål med villamattor? Det är det minst yteffektiva man bara kan tänka sig i en stad med sådan markbrist som Stockholm.

Anförande nr 111

J o h a n N i l s s o n (M): Tack för frågan, Martin! Angående översiktsplanen tänker vi oss den aktualitetsprövning som ska komma. Det hade varit bättre att först göra klart den och sedan ta fram en plan för bostadsförsörjning.

I Stockholm har vi hittills haft som praxis att en villatomt måste vara 600 kvadratmeter, men så kanske inte behöver vara fallet i framtiden. Det är klart att det blir en kostnadsfråga – det blir väldigt dyra småhus. Det är därför vi allt oftare pratar om radhus eller radhusliknande former. Det kan vara en bostad på bottenvåningen med en liten markplätt åt ena hållet och på våningen ovanför en bostad med en markplätt åt andra hållet. Det kan ge känslan av att bo i småhus, och det är yteffektivt i en stad som växer. Det går att inkorporera den här typen av bostäder i de nya stadsutvecklingsområdena, inte minst i Älvsjödalén, som är på gång.

Anförande nr 112

M i k a e l V a l i e r F u r t e n b a c h (KD): Fru ordförande och ledamöter! Det här är verkligen inte Telia. När en av tre unga stockholmare funderar på att lämna staden på grund av en kass bostadsmarknad funkade det helt enkelt inte.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Den här handlingsplanen innehåller en hel del fint, och den beskriver problemen – absolut. Men mest pekar man på det som syns och inte på det som orsakar felen. Man pratar om höga hyror och långa köer, men man undviker att nämna att regelbördan, detaljstyrningen och kommunens egna krav gör byggandet både dyrare och långsammare. Majoriteten lägger sedan på ännu fler hinder, som att detaljstyra hyror och tvinga privata värdar att öppna sina bestånd för bostadskön för att ens få bygga.

Vi kristdemokrater ser stockholmarna som människor och inte som något som ska klämmas in i en Excelmall. Att antyda att folk bor för stort med hänsyn till klimatet är mer moralism än miljöpolitik. Det behövs en bostadspolitik som går på orsakerna och inte på symtomen. Det behövs färre hinder för byggande, mer realistiska villkor för dem som faktiskt bygger och en allmännytta som fungerar som ett socialt komplement, inte som en konkurrent. Därför yrkar jag bifall till Kristdemokraternas reservation med vårt förslag om återremiss och justering.

Anförande nr 113

Borgarrådet B u t r o s (V): Ordförande! Handlingsplanen för bostadsförsörjning är ett viktigt dokument för att säkra rättigheten till en långsiktig och trygg bostad för alla, oavsett vilken situation i livet man befinner sig i. Men bostadsförsörjningen är också avgörande för stadens ekonomi, för människors möjlighet att tacka ja när de blir erbjudna nytt jobb och för att förse näringslivet med den kompetens som behövs.

Att staden lider av bostadsbrist är ingen nyhet, men det var ändå en nyhet när Sveriges Radio nyligen gjorde en granskning där man kunde identifiera att det i Stockholm fanns över 100 privata hyresfastigheter där ägarna med hjälp av mellanhänder hyrde ut flera av våra lägenheter som hotell – lägenheter som kunde vara någons hem. Ofta fanns också inslag av kriminalitet där redan utsatta människor exploaterades.

Att staden har så många oseriösa hyresvärdar, som i vissa fall är rent kriminella, visar på hur viktigt projektet för den gemensamma tillsynen är, där stadens förvaltningar går ihop med polisen och myndigheter för att kunna slå ned på verksamheter som på detta sätt är dubbelt kriminella. Att handlingsplanen tar detta vidare i ett särskilt uppdrag för att stärka tillsynen i syfte att förhindra att hyresrätter hyrs ut som hotell behövs verkligen.

I förra veckan träffade jag Stadsmissionen i Farsta. Jag tar särskilt med mig deras erfarenheter rörande alla dem som de träffar som har svårt att komma in på bostadsmarknaden. De har svårt med de höga hyrorna i nyproduktionen men har inte heller tillräckligt med köpoäng i bostadskön. Många av dem är ensamstående mammor, ofta kvinnor som tagit modet till sig att våga lämna en destruktiv relation. Den här handlingsplanen är delvis för dem.

I handlingsplanen ger vi också ett särskilt uppdrag till kommunstyrelsen att kartlägga förekomsten av strukturell hemlöshet och vidta åtgärder för att förebygga och motverka den strukturella hemlösheten. Dessutom ska man förstärka det befintliga

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

projektet med att se över förmedlingsprinciperna och hur fördelningen ska ske för att fler ska komma in på bostadsmarknaden snabbt. Det handlar om att bryta det utanförskap som den strukturella hemlösheten leder till.

Samtidigt som vi gör detta ska vi också se till att få en ökad nyproduktion av bostäder som fler har råd med. Vi ska fortsätta att utveckla Stockholmshusen, och vi ska fortsätta att samverka i de här frågorna. Under den här mandatperioden har vi också infört en ny ekonomisk modell för stadens markpolitik för att möjliggöra omfördelning av resurser mellan projekt. Det gör vi för att kunna styra investeringar efter behov och inte bara markvärden.

I Stockholms stad är vi beroende av den nationella bostadspolitiken, som i dag tyvärr är helt obefintlig. Vi vänder därför på varje sten för att se vad vi kan göra i Stadshuset för att fler ska få tillgång till en bostad. Jag yrkar därför bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 114

Björn Ljung (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag tryckte på replikknappen precis innan du började säga det jag tänkte säga, Deniz Butros, nämligen att det är väldigt viktigt att vi fortsätter att utveckla våra Stockholmshus. Under förra perioden jobbade jag tillsammans med Jan Jönsson och socialroteln för att komma fram med förslag om hur vi kunde komma till rätta med den strukturella bostadslösheten. Det vi kom fram till var att de små yteffektiva tvåorna i Stockholmshusen kan efterfrågas av dem som har väldigt låga inkomster och så kallade fattigpensionärer. Min fråga till dig är om vi nu kan se fler sådana projekt hos våra kommunala bostadsbolag i stället för stora, dyra lägenheter som ingen har råd med.

Anförande nr 115

Borgarrådet Butros (V): Vi behöver både stora och små lägenheter i Stockholm. Framför allt ser vi att vi har 75 000 människor som lever trångbott. Det som saknas är oftast ett eget rum att stänga in sig i, där man kan göra läxor och där man får lugn och ro. Därför är jag väldigt stolt över att vi har tagit tag i den frågan och försökt se till att vi kan bygga om och renovera upp, så att fler stora lägenheter får fler rum. Det tror jag är en jätteviktig fråga.

Jag tror att vi behöver fortsätta att utveckla Stockholmshusen som koncept. Där finns det i dag som jag ser det snarare en begränsning i att det bara finns upp till fyror. Jag tror att vi behöver se över möjligheten att bygga ännu större, för det finns fortfarande många barnfamiljer som lever väldigt trångbott.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Anförande nr 116

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande! Ja, det är verkligen hög tid att vi i Stockholm tar oss an den strukturella bostadslösheten. Det är väldigt bra att det finns med i det här dokumentet att detta ska fortsätta utredas, Deniz Butros.

Du lyfter också frågan om de våldsutsatta kvinnor som har svårt att efterfråga en bostad. Det är just av den här anledningen som vi driver kravet på att skrota bostadskön, som binder in så otroligt många lägenheter. Det är faktiskt också så att det är i det ordinarie beståndet som de lite billigare hyresrätterna finns. Skulle det inte vara rimligt att faktiskt börja fördela allmännyttans bostäder efter behov, så att man verkligen kan jobba med det sociala bostadsuppdraget på riktigt och med muskler? Det är det som vi från Centerpartiet vill. Jag tror att vi måste vara mycket tydligare med att man ska använda allmännyttan på ett kreativt sätt, så att vi får fler som kan efterfråga de här billigare lägenheterna. Jag har också träffat äldre som har problem med att byta lägenhet på grund av att det är otroligt liten rörlighet i det ordinarie, lite billigare beståndet.

Anförande nr 117

Borgarrådet B u t r o s (V): Jag tror att vi kan vara helt eniga om att det finns väldigt många som vill ha billiga hyresrätter. Det handlar om ungdomar, det handlar om kvinnor som har lämnat sina relationer och det handlar om äldre. Det finns helt enkelt väldigt många som behöver kunna få en billig bostad.

Hur fördelningen ska se ut behöver vi titta närmare på. Men jag tror att det är farligt att bara slopa kösystemet som det är i dag utan att titta på vad det får för konsekvenser. Jag vill inte ha ett Stockholm med social housing. Jag vill inte att hyresrätterna bara ska vara till för dem som är i en viss situation i livet. Hyresrätterna ska vara till för alla som vill ha en hyresrätt. Det finns så många fördelar med en hyresrätt som inte bara handlar om att man har en dålig ekonomi. Det finns många andra anledningar till att vilja bo i hyresrätt. De människor som berörs av detta ska också ha möjlighet att bo i hyresrätt.

Anförande nr 118

A i d i n Z a n d i a n (V): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! En hållbar bostadsförsörjning förutsätter att alla inkomstgruppers behov tillgodoses. En hållbar bostadspolitik är inte bara att driva på ett efterfrågestyrt utbud utan även att förstå behoven och svara mot dem. Det handlar om hur vi som stad arbetar med de bostäder som redan finns men också med dem som ska tillkomma genom nyproduktion.

En av många aspekter som är återkommande i förslaget till bostadsförsörjningsplan är hyresrätter med rimliga hyror. När exempelvis närmare 100 000 unga vuxna i länet är ofrivilligt kvarboende hos föräldrar är det viktigt att vi som kommun tar ansvar, särskilt när många kranskommuner inte gör det – ingen nämnd, ingen glömd. Det handlar inte bara om att säkerställa att de äldre hyresrätter som finns i allmännyttans regi inte ska

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

ombildas eller få kraftigt höjda hyror genom standardhöjande åtgärder utan även om att vi genom allmännyttan – när vi bygger nytt och där det passar – bygger Stockholmshus för att pressa hyresnivåerna så gott vi kan.

För att lyfta ytterligare en aspekt från förslaget vill jag prata om det riktade tillsynsarbetet för att bland annat stävja hotellifiering. Hotellifiering är, för den ovetande, en process där fastighetsägare undantar vanliga hyreslägenheter från den reguljära hyresmarknaden och i stället hyr ut dem på begränsad tid till en hyra som inte sällan är tredubbel mot den vanliga hyran. Det här sker i dag på olika sätt, men den gemensamma nämnaren är att dessa oseriösa fastighetsvärdar gör det för att kringgå de grundläggande skyddsregler som finns för hyresgäster. Dessa hotellverksamheter bedrivs också i många fall i strid mot detaljplaner. Ofta förmedlas även dessa bostäder i strid mot både fastighetsmäklarlagen och hyreslagen, bidrar till hög omflyttning och stor otrygghet, drar till sig olagliga verksamheter och spär på en redan trasig bostadsmarknad.

Detta tillsynsarbete och arbetet med att skapa fler bostäder med rimliga hyror är två av många bra punkter i bostadsförsörjningsplanen. Det är en plan som inte på något sätt är perfekt men som givet de bostadspolitiska ramar som ges från rikspolitiken presenterar en god väg framåt för en hållbarare bostadsmarknad.

Anförande nr 119

G a b r i e l K r o o n (SD): Tack så mycket för ordet! Magdalena Andersson har sagt i debatten att Socialdemokraterna inte har någon nationell tvångsblandningsplan utan att det sker på kommunal nivå. Det ser vi ju nu i dag. Den här bostadsförsörjningsplanen kan närmast beskrivas som en tvångsblandningsplan som kommer att genomföras. Det är väldigt bra för väljarna att Socialdemokraterna går fram med den här planen och är väldigt tydliga med sin vision, som är att bygga fler hyresrätter i välfungerande områden som i dag framför allt präglas av villor, radhus och bostadsrätter.

Områden som särskilt är utpekade för att ha ett stort underskott av hyresrätter och behöva fler hyresrätter enligt Socialdemokraterna är Ålsten, Smedslätten och delar av Älvsjö. Den här planen är ingenting annat än ett redskap, ett politiskt verktyg, som tydligt utmålar och bevisar att Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, liksom de andra partier som delvis eller helt godkänner planen, står bakom en kommunal tvångsblandning.

Det här är vi i Sverigedemokraterna kraftigt emot. Vi har en helt annan syn på hur Stockholm ska utvecklas. Vi vill bevara våra välbyggda områden. Vi vill bevara vår historiska stadsplanering, som har varit en helhet. Till exempel har områden som Ålsten byggts med en helhetstanke. Grönområdena har lämnats kvar. Man har haft ett aktivt syfte att bygga en trädgårdsstad. Människor ska kunna bo nära en parkmiljö. Detta ska ju bevaras och inte förtätas sönder, framför allt inte förtätas sönder med hyresrätter.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Vi vill från Sverigedemokraternas håll i den mån vi utvecklar nya sammanhängande områden få in mer av trädgårdsstadsmiljö. Vi vill återgå till egnahemsrörelsen och möjliggöra för barnfamiljer att få sin första lilla villa eller sitt första radhus utan att överbelåna sig själva. Det här är möjligt i områden som Vinsta och andra storskaliga områden. Man kan faktiskt ha en helt annan stadsplaneringssyn. Framför allt är vi negativa till de här förtätningarna, som bara förstör Stockholm. Med det sagt vill jag yrka bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 120

Cecilia Obermüller (MP): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Miljöpartiet önskar bifalla kommunstyrelsens förslag till handlingsplan för bostadsförsörjning. Handlingsplanen behandlar både tillskott av bostäder och hur det befintliga bostadsbeståndet ska användas på effektivaste sätt. Det är jättebra att man också tittar på det befintliga beståndet. Annars är det ofta fokus på den där procenten som utgörs av de nya tillskotten. Att man arbetar med det befintliga beståndet på ett vettigt sätt och tillgängliggör det tycker jag är en utmärkt del av den här handlingsplanen.

Bilagorna Lokala behov och Kunskaps- och nulägesanalys är också bra som kunskapsunderlag för vidare planering. Staden har alltid haft och tagit ett betydande ansvar för regionens bostadsförsörjning. Att prioritera projekt med god genomförbarhet, som handlingsplanen pekar på, är naturligtvis vettigt. Jag tycker att det är en rimlig och verklighetsförankrad handlingsplan.

Bostadsförsörjning påverkas och styrs på olika plan och med olika verktyg. Vi har budgeten som svarar för volym och inriktning. Vi har översiktsplanen som svarar på "var" och "vad". Vi har riktlinjerna för markanvisningar som svarar på "hur". Nu har vi alltså även handlingsplanen för bostadsförsörjning, som också svarar på "var" och "hur". Vi har nationella riktlinjer, lagstiftning och ekonomiska spelregler som ger ramarna. Där kan man önska sig en hel del ytterligare.

Vi från Miljöpartiet finner att målen, delmålen och åtgärderna till stor del är väl utformade och rimliga. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 121

Emil Bustos (S): Ordförande! För att Stockholm ska fortsätta att utvecklas behöver vi ett hållbart samhällsbyggande. Vi arbetar vidare mot målet om 140 000 nya bostäder till 2035. Då behöver vi verktyg som fungerar i praktiken, håller över tid och förbättrar människors vardag.

Under den här mandatperioden har den rödgröna majoriteten lagt om inriktningen för stadsutvecklingen. Tidigare fanns ett alltför starkt fokus på volymer och statistik, vilket ofta ledde till orealistiska kalkyler och felprioriteringar. I stället fokuserar vi nu

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

på genomförbarhet, kostnadskontroll och demokratiskt ansvar. Den nya handlingsplanen för bostadsförsörjning är ett tydligt uttryck för den omläggningen.

Det vi nu föreslår är en handlingsplan som tar ett samlat grepp om bostadsförsörjningen. Vi behöver fokusera på hela beståndet, såväl det befintliga som nybyggnationen. Det är en viktig förändring jämfört med tidigare planer, som i hög grad varit kunskapssammanställningar. Nu tar vi nästa steg, med tydliga mål, konkreta insatser och en struktur för uppföljning och justering. En central förändring är att vi i större utsträckning planerar utifrån lokala behov och faktisk efterfrågan. Det handlar om vilka upplåtelseformer som behövs, vilka storlekar som saknas och hur vi kan minska trångboddhet och segregation i stadens olika delar.

Som stor markägare har staden ett viktigt ansvar att använda markpolitiken. Handlingsplanen vilar på två tydliga mål. Det första målet handlar om hur befintliga bostäder används mer effektivt, om att trösklarna på bostadsmarknaden ska sänkas och om att fler stockholmare ska kunna bo kvar eller flytta vidare när livssituationen förändras. Det andra målet handlar om nyproduktionen – tillskottet av bostäder ska möta behoven och komplettera det befintliga beståndet på ett bra sätt.

Samtidigt tar vi ansvar för genomförandet. Handlingsplanen betonar vikten av att väga in projektens förutsättningar tekniskt, socialt och finansiellt. Därför ser vi till att prioritera projekt med god genomförandeförmåga, så att stadens resurser används där de gör störst nytta och leder till faktiska bostäder. Det är avgörande för framtidens stockholmare – för unga vuxna som ska flytta hemifrån, för barnfamiljer som behöver större bostäder och för äldre som vill ha ett mer tillgängligt och rimligt boende. En väl fungerande bostadsförsörjning är också en förutsättning för arbetsmarknaden och för stadens långsiktiga ekonomiska utveckling. Därför står vi i Socialdemokraterna bakom handlingsplanen och yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 122

M a t s J o h n s s o n (SD): Fru ordförande och ledamöter! Jag vill också tacka för denna text, som jag tycker är mycket intressant. Vi kan nog ställa oss bakom mycket av det som sägs i bostadsförsörjningsplanen. Men det bästa med den är att den är en översikt av det som sker i Stockholm. Samtidigt kan man läsa om majoritetens politik mellan raderna, och den instämmer vi inte i.

Jag hängde upp mig på den formulering som nästan är portalparagrafen. Alldeles i inledningen står det om ”förutsättningar för alla invånare att leva i goda bostäder”. Jag håller helt med. Sådana förutsättningar ska finnas. Men är det detta vi bygger just nu? Dessa 140 000 bostäder – är det så att alla kommer att kunna bo i dem? Det är ganska höga hyror. Om man har råd att lägga ut 25 000 i månaden är man inte bostadslös, för då kan man hitta lägenhet i morgon. Det här är någonting vi saknar när det byggs.

På något vis håller vi på att göra om miljonprogrammet, för dessa 140 000 bostäder är som ett miljonprogram för Stockholm. Det var bra lägenheter, i alla fall de första fem

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

åren, med rimliga hyror. Men utomhusmiljön var helt förfärlig, för den hade man helt och hållet struntat i. Man tittade bara på att det skulle finnas vatten och värme i lägenheterna. Nu håller vi på att göra samma misstag igen. Vi förtätar i fungerande bostadsområden och tror att detta är ett sätt att lösa Stockholms bostadsbrist. Men hyrorna i de husen blir väldigt höga.

Jag skulle snarare säga att vi behöver gå den linje som Sverigedemokraterna anger i sin reservation. För att kunna bygga billigt behöver vi bygga på billig mark. Då måste vi ha stora sammanhängande områden där vi kan bygga helt nytt, så att folk vet var de flyttar in. Då kan man bygga tätare, för de klagar inte; de visste vad det var fråga om innan de flyttade in. Jag yrkar bifall till vår reservation.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

§ 25 Mobilitet och parkering – riktlinjer vid nyproduktion

Anförande nr 123

G a b r i e l K r o o n (SD): Att det kommer ännu en policy som förstör för Stockholms bilister är väl knappast förvånande när Miljöpartiet får styra. Jag tror att ni har styrt i snart elva år. Ni har styrt med moderater och förstört för bilisterna. Ni har styrt med de rödgröna och förstört för bilisterna. Oavsett vad man röstar på verkar man i alla fall få det sämre som bilist. Det är lite lustigt.

Skämt åsido – det som håller på att hända är väldigt hemskt. Man försöker styra över allting till cykel, framför allt i nyproduktionen. Nyproduktionen sker ofta utanför stan, i grönområden, som ni själva vill. De präglas av att människor behöver ha bilen för att ta sig fram. Då måste man också ha parkeringsplatser. Faktum är att inte alla är unga och friska. Det är inte så att alla är mellan 25 och 45 år och kan ta en cykel på cykelbanan när det är vinter, slaskigt och kallt.

Många är barnfamiljer. De behöver ha bilen för att få sitt liv att gå ihop, för att skjutsa ungarna till träning, för att handla efter jobbet. Många är äldre som behöver bilen för att kunna ta sig ut i samhället, särskilt äldre, som ni såklart vill ska flytta in i den här nyproduktionen. De måste ha förutsättningar att kunna ha en bil i nyproduktionen. Det är inte seriöst att tro att de ska vara med i en cykelpool om de är 75-plus och ska åka ut och träffa barnbarnen. Sedan har vi också andra grupper, till exempel personer som har barn med funktionsnedsättning. Det är inte alltid enkelt för dem att ta cykeln till stan eller ta kollektivtrafiken. Det är de här grupperna ni helt och hållet missar när ni gör bilen till en så uppenbar klassfråga, som ni nu gör när ni förstör p-talen ytterligare.

Det här står Sverigedemokraterna såklart inte bakom. Vi vill ju att bilen ska vara integrerad i Stockholm. Framför allt i och med elektrifieringen och de självkörande bilarna, som är på väg och som snart är här, måste vi möjliggöra för människor att ha bil och inte förvänta oss att alla ska cykla, som om det vore 1920-tal. Med det sagt yrkar jag bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 124

M i k a e l V a l i e r F u r t e n b a c h (KD): Fru ordförande! Hej, ledamöter! Jag höll på att säga god jul också, men det kanske vi får tillfälle att säga sedan.

Stockholm må ha många problem, men att stockholmare parkerar för mycket på sin egen tomt är inte ett av de största problemen i staden. Ändå föreslår styret riktlinjer som i praktiken innebär byggstopp för fastigheter med för många parkeringsplatser och att nya villaägare bara ska få bygga en enda parkeringsplats på sin egen tomt. Det här är ju en klåfingrighet som inte löser någonting utan bara skapar nya problem.

Samtidigt vill styret frigöra gaturummet från parkering. Tro mig – det vill vi också. Men då måste man ersätta de här platserna någon annanstans, för bilarnas antal

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

kommer inte att minska dramatiskt över en natt. Att både ta bort parkering på gatan och stoppa nya garage och parkeringsplatser är som att dra ur proppen ur badkaret utan att stänga av kranen. Man flyttar bara problemet, i det här fallet ut på gatorna.

Det här förslaget leder till bland annat tre saker: fler bilar i gaturummet, krångligare vardag för barnfamiljer och boende och en bromsad elomställning när laddplatserna inte ryms. Vi kristdemokrater vill i stället ha rimliga parkeringsval i nyproduktion, fler garage och ett tydligt mål om 100 procent laddplatser i stadens och allmännyttans garage år 2030. Det är parkeringspolitik som fungerar för stockholmarna och inte mot dem. Därför yrkar jag avslag på förslaget till reviderade riktlinjer och bifall till Kristdemokraternas förslag.

Anförande nr 125

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Jag står lite längre ned på talarlistan men kunde inte låta bli att begära replik på Mikael Valier Furtenbach.

Ett av mina tidigare jobb var som vd för Samfundet för fastighetsekonomi, så jag har haft en del med de här frågorna att göra. Fastighetsbranschen hör av sig väldigt mycket till oss i Stadshuset och säger: Varför har ni så höga p-tal? Det gör att det blir väldigt dyrt för oss att bygga. Vi vill bygga billigt. Vi vill bygga utifrån de beräkningar som finns gällande efterfrågan på parkering.

Hittills har p-talen förhindrat dem att bygga billigare. Det vill vi nu anpassa, så att de kan tillgodose det behov som finns av parkering och även bygga billigare och enklare.

Sedan säger du att ni vill att man ska elektrifiera och erbjuda laddstolpar, Mikael Valier Furtenbach. Då är det väldigt konstigt att ni i er oppositionsbudget sänker målet för utbyggnad av laddplatser i nyproduktion för Stockholm Parkering. Det rimmar väldigt illa. Det går inte ihop.

Anförande nr 126

M i k a e l V a l i e r F u r t e n b a c h (KD): Tack för repliken, Lars Strömgren! Att vi har olika syn på saker och ting är inte någon hemlighet. Vi räknar säkert olika på vem som ska bygga var och hur mycket fastighetsägarna faktiskt behöver. Men det gör ju inte saken mindre irriterande för bilägarna – ni vill försvåra för dem, trots att behovet av bilen är så pass stort.

Anförande nr 127

P e t e r Ö b e r g (L): Fru ordförande! Vi liberaler står självklart bakom målet om en grönare och yteffektivare stad. Vi vill att fler ska kunna välja gång, cykel och kollektivtrafik. Däremot vänder vi oss mot att staden nu går mot en strikt maxnorm, som i praktiken blir ett politiskt tak för hur många parkeringsplatser som får byggas i nyproduktion.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

I exploateringsnämnden yrkade Liberalerna avslag, eftersom den här typen av detaljstyrning riskerar att göra mer skada än nytta. Staden ska sätta tydliga mål men inte införa fler pekpinnar som förhindrar och försvårar för dem som faktiskt försöker bygga Stockholm bättre. En stel maxnorm riskerar att hindra välbehövliga parkeringslösningar i täta lägen. I de fall där vi verkligen får bort bilar från gatuplan är underjordiska garage ofta en del av lösningen, inte något som ska omöjliggöras av en norm.

Vi säger alltså inte ja till mer gatuparkering. Vi säger: Gör rätt sak på rätt plats! Ge utrymme för flexibilitet, så att byggaktörer kan dimensionera rimligt utifrån verkliga behov! Samtidigt ska staden fortsätta att driva på för mobilitetstjänster och hållbara resval. Därför yrkar jag bifall till Liberalernas förslag och Liberalernas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 128

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Bara så att vi är överens om vad det här handlar om: Det handlar om att fastighetsägare får frihet och inte tvingas bygga så många parkeringsplatser som de har behövt tidigare. De har själva efterfrågat möjlighet till en sänkning. Parkeringsplatser under en fastighet, som man enligt PBL är ålagd som fastighetsutvecklare att skapa, kostar väldigt mycket pengar.

De här nya riktlinjerna gör att boende som inte äger bil inte behöver betala för byggandet av de parkeringsplatser som i många fall har inneburit ett överutbud utöver vad som efterfrågas i ett visst område. Är inte friheten att inte behöva betala för någon annans bilberoende en frihet som ni från Liberalerna borde vilja värna? Eller är det viktigare att värna friheten att äga och parkera en bil billigt på någon annans bekostnad?

Anförande nr 129

P e t e r Ö b e r g (L): Jag kan delvis hålla med dig, Lars Strömgren. Men samtidigt är det så att vi eftersträvar flexibilitet med olika lösningar. Jag vill hänvisa till det som KD-representanten var inne på alldeles nyss. Bilismen kommer tyvärr kanske att växa i framtiden med elektrifiering och mycket annat. Då måste det finnas en flexibilitet till många fler platser. Alla har inte möjlighet att cykla eller promenera. Det är många som behöver åka bil.

Anförande nr 130

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Stockholm står inför stora utmaningar, inte minst den demografiska utmaningen, som vi hört många prata om i talarstolen. Allt fler barnfamiljer flyttar ju ut ur staden. Vi måste ställa oss frågorna: Varför? Vad kan vi göra för att förhindra detta?

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Här har vi ett exempel på hur majoriteten med full kraft bedriver en politik som gör det svårare för familjer att få ihop det där berömda vardagspusslet när växande familjer behöver få plats i stora bostäder. I dag är det för lite flexibilitet för familjer. De behöver inte bara cykelvägar utan även säkra promenadstråk, bussar som går i tid och för den delen parkeringsplatser till bilen.

Det här ärendet handlar om nya riktlinjer för parkering. Egentligen är det inte bara fråga om tekniska justeringar. Det är en ideologisk attack mot stockholmarnas frihet och möjlighet att forma sina egna liv och mot barnfamiljer som ska ha möjlighet att klara av vardagspusslet. Man bedömer förutsättningarna utifrån den bil som man har skaffat sig och den kalkyl som man redan har gjort. Det kan handla om barnfamiljen som behöver bilen för att skjutsa till fotbollsträningen och storhandla och om äldre som inte längre orkar bära tunga kassar från tunnelbanan. Det är värt att börja fundera på vad det direkta bilhatet egentligen handlar om och vilka konsekvenser det får.

Samtidigt som parkeringsmöjligheterna blir allt färre finns det inget ljus i sikte för dem som använder kollektivtrafiken. 200 000 färre avgångar har det blivit i Region Stockholm medan samma partier haft ansvaret där. Det blir svårare och svårare att ta sig fram i Stockholm.

Det här är en politik som förs med den inslagna linjen att det ska bli svårare och svårare att ta sig fram med bilen. Nu är det fråga om ett maxtak. Det här är lite märkligt utifrån hur aktörer i dag väljer att jobba; det vi ser är att många aktörer i dag av ekonomiska skäl snarare bygger för få parkeringsplatser. Resonemanget är verklighetsfrånvänt utifrån läget i exempelvis ytterstaden.

Jag börjar tröttna på hur man steg för steg tar bort parkeringsplatser och sedan höjer parkeringsavgifterna. Man säger att det kommer att innebära fler lediga parkeringsplatser. På samma sätt är det här nu ett steg mot att helt enkelt göra det omöjligt att ha bil i Stockholm. I stället borde man fokusera på att uppmuntra den gröna omställningen och underlätta för människor att skaffa elbil; där är Stockholm i dag ledande i jämförelse med andra huvudstäder, exempelvis i Norden.

Det är konstigt hur man i det rödgröna styret så här i slutet av mandatperioden är väldigt bekväm med den här inslagna linjen, som kommer att få stora konsekvenser för många barnfamiljer. Den här linjen innebär att flera barnfamiljer kommer att flytta ut ur staden. Det i sig är ett svek mot framtida generationer och mot det Stockholm vi borde bygga. Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 131

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande och fullmäktige! Som kommun har vi ansvar för att förse nya bostäder med ett tillräckligt antal parkeringsplatser. Vi ska få livet att fungera för stockholmarna. I praktiken har våra krav på antal parkeringsplatser blivit en bromskloss för bostadsproduktion. Vid brist på plats har underjordiska garage

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

blivit ett slags standardlösning vid nyproduktion. I många fall blir det så dyrt att byggprojektet inte alls blir av, inte minst i dessa tider.

Men detta är inte det enda problemet. För projekten som ändå blir av blir bostadspriserna eller hyrorna högre, eftersom det är så dyrt att bygga garage. Dessutom är underjordiska garage förknippade med höga klimatutsläpp. När man bygger bostadsgården ovanpå garaget är det också svårt att få till bra kvaliteter, till exempel stora träd på gården. På många håll har de gamla p-talen även tvingat fram garageplatser som står tomma och blir en ekonomisk börda för boende, helt i onödan.

Med dessa nya p-tal adresserar vi denna problematik. Det är alltid en balansgång. Vi vill som sagt få livet att fungera för människor, samtidigt som vi vill uppmuntra till hållbar mobilitet och minskat bilinnehav. Därför är de nya p-talen geografiskt differentierade. I innerstaden tillämpas en maxnorm. I bra kollektivtrafikhärlägen är p-talen lägre. Längre ut i staden är de högre.

Cykelparkeringar ska finnas vid alla bostäder. Ett grundläggande utbud av mobilitetstjänster ska alltid finnas. Med avancerade mobilitetstjänster kan byggaktörerna få sänkta parkeringstal. I större bostadsprojekt används parkeringsköp redan sedan tidigare som ett verktyg. Stockholm Parkering bygger mobilitetshus som är gemensamma för bostadsområdet. Då behöver man inte bygga garage för varje hus. Som en del av områdesplaneringen tittar man nu på hur man kan använda denna modell även i förtätningsprojekt. Dessa nya p-tal uppmuntrar till hållbar mobilitet och stimulerar bostadsbyggandet. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 132

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande och fullmäktige! Jag måste säga att jag häpnar lite, Maria. Du inledde ju så bra. Dina två första meningar handlade om att man ska ha möjlighet att parkera sin bil. Men sedan hävdar du att det här har blivit en bromskloss för nyproduktionen. Det var ju inte många minuter sedan vi debatterade ett ärende om bostadsförsörjningen i Stockholm och hur vi ska ge möjlighet för alla att bo i Stockholm. Det borde väl kunna gälla också här, även för barnfamiljer, hantverkare som behöver ta bilen till jobbet, de som har långt att åka till jobbet och så vidare.

Med tre parkeringsplatser per tusen kvadratmeter boarea blir det ett p-tal på 0,2 eller något sådant. Vill ni inte att bilburna människor över huvud taget ska bo i Stockholm? Tycker du inte att det här står i strid med till exempel bostadsförsörjningsplanen? Det kommer inte att gå ihop. Alla kommer att flytta från Stockholm. Vad tänker du om det, Maria Mustonen?

Anförande nr 133

M a r i a M u s t o n e n (V): Självklart vill vi inte att alla flyttar från Stockholm. Vi välkomnar fler stockholmare. Men det är inte långsiktigt hållbart att alla kör bil hela

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

tiden överallt. Självklart ska människor som behöver ha bil ha möjlighet att till exempel äga en bil eller dela på en bil. Men det finns andra möjligheter till mobilitet. Det vill vi uppmuntra med de här p-talen. En grupp som det sällan pratas om är de som jobbar på obekväma arbetstider och behöver bil i sin vardag. Men alla andra som jobbar i innerstaden och har bra kollektivtrafik behöver inte det. Vi vill ha en bra och hållbar mobilitet för alla stockholmare.

Anförande nr 134

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Fru ordförande! Jag vill börja med att konstatera att Maria Mustonen tog upp en hel del av det jag tänkte säga. Därmed kan jag stryka delar av anförandet och konstatera att det är precis som hon säger. Det här handlar om bostadsförsörjningen och är en fristående del. Detta talade även Johan Nilsson om, men vi gör andra tolkningar av utfallet. Det här är faktiskt ett sätt att få till mer byggnation.

Sedan handlar det också om att bygga en stad som hänger ihop, en stad som håller ihop och en stad som är nära. Vi kan konstatera att den här förändringen av strategin handlar om att stärka mobiliteten och öka transparensen med den karta som faktiskt finns, så att det blir tydligt vilka regler som gäller. Vi ökar flexibiliteten och förenklar olika delar. Sammantaget tror vi att vi på det sättet kommer att skapa ett Stockholm där det byggs mer och byggs bättre – ett Stockholm för alla. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 135

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! De som varit uppe i talarstolen tidigare i dag från oppositionen får det att låta som att det kommer att vara helt omöjligt att köra bil i framtidens Stockholm och att vi vill tvinga folk som inte vill cykla att göra det. Men det finns en plats för bilen även i framtidens Stockholm. De som har bil kommer att kunna parkera även i nyproduktion. Men de kommer i större utsträckning att behöva stå för kostnaderna för att bygga garage, så att alla de i skattekollektivet som inte parkerar och de som bor i de här nybyggda bostäderna och inte har bil inte kommer att behöva subventionera dem som har behov av bil i lika stor utsträckning som i dag.

Cyklandet ökar i Stockholm. Det gör det oavsett vad vi säger i den här salen. Fler vill cykla, och cyklandet har dubblerats de senaste 10–15 åren. Men det finns ett tydligt samband med huruvida områden är byggda för att göra cykling och gång tryggt och säkert. I områden där det inte är så utglesat väljer fler att cykla. Men i stort cyklas det mer och mer i hela staden.

Alla kommer inte att behöva cykla. De som inte vill cykla kommer inte att behöva göra det. Det är också viktigt att satsa på kollektivtrafik och delad mobilitet. I och med utvecklingen som sker på fordonsområdet, med ökad elektrifiering och på sikt en ökad

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

andel självkörande fordon, kommer det här problemet att vara betydligt lättare att lösa genom att bilarna kan köra därifrån enklare och hitta parkering själva.

Därför behöver vi se över kalkylen för hur man bygger. Genom att anpassa p-talen till det geografiska läget gör vi bostadsbyggandet en tjänst. Vi gör också exploatörerna en tjänst, eftersom parkering i underjordiska garage är en minusaffär på ungefär 200 000 per plats. Det går inte att skynda på bostadsbyggandet och bygga för priser som gör att folk med inte så höga inkomster kan efterfråga bostäderna om vi inte gör allt vi kan för att sänka byggkostnaderna. Det är i synnerhet de med de lägsta inkomsterna som cyklar och åker kollektivt mer.

Det här är ett sätt att satsa på billigare bostäder, att anpassa p-talen efter den efterfrågan som de facto finns och att göra Stockholm till en mer gångvänlig och kollektivtrafikkvänlig stad, där de som behöver parkera får göra det men får stå för en större del av kostnaden.

Anförande nr 136

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Detta är kanske vårt sista replikskifte för året, Lars Strömgren. I så fall – tack för alla spännande debatter, exempelvis på det här temat!

Ni släpper hela tiden viljan till omställning så fort det handlar om bilen. I det här fallet är det så att du offerar möjligheter för människor att parkera sin elbil och underlätta för en grön omställning. Det innebär att bilhatet går ut över möjligheten att exempelvis stärka människors vilja till att skaffa den där elbilen. Hur ser du på det? Hur ser du på att det här sker på bekostnad av en grön omställning?

Hur resonerar borgarrådet kring vår kritik mot att det kommer att bli tuffare för barnfamiljer? Vill ni inte att bilarna i stället trycks ned under jord? Är inte parkeringsgarage ett bra sätt att se till att vi möjliggör att gatumiljön kan användas till någonting annat? Går här inte bilhatet över alla gränser för vad som är rim och reson?

Anförande nr 137

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Jag är väldigt intresserad av bilar. Jag är till och med medlem i Kungliga Automobilklubben. Jag tycker att det finns en roll för bilen i dagens Stockholm och i framtidens Stockholm.

Men vi behöver bygga en stad som hushållar med utrymmet. Därför bygger vi från Stockholm Parkering ofta gemensamma parkeringsgarage eller mobilitetshubbar i exploateringsprojekt. Det är ett faktum att garage kostar mycket pengar. Därför behöver vi samordna byggandet av garagen bättre. Vi behöver också uppmuntra till delad mobilitet, så att man kan dela på en och samma laddstolpe, dela på en och samma parkeringsplats och i bästa fall dela på en och samma bil. Då kan man använda bilen

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

där den är som bäst, i de situationer där den inte kan ersättas genom en kollektivresa, en cykelresa eller en gångresa.

Som jag nämnde förut är det i synnerhet de med lägst inkomster som har lägst bilinnehav. Vill vi bygga en stad som håller ihop, en stad där alla oavsett plånbok har råd att bo och kan betala och efterfråga både hyresrätter och bostadsrätter, behöver vi jobba med p-talen.

Anförande nr 138

S v a n t e L i n u s s o n (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Vi i Centerpartiet välkomnar i huvudsak det här förslaget till riktlinjer för nya gröna parkeringstal. Det är hög tid att vi moderniserar användandet av parkeringstal och säkrar goda kommunikationer i nybyggnation. Genom att göra detta flexiblare kan vi få ned kostnaderna för byggherrarna. När man pratar med byggherrarna om vad det är som gör det så dyrt att bygga är det just de höga p-talen som de oftast nämner. Att vi i Stockholm samtidigt ser till att inte bygga oss fast i ett bilberoende vid nybyggnation ser vi i Centerpartiet väldigt positivt på. En mer blandad grön stad med billigare bostäder – det gillar vi.

Centerpartiet ställer sig också bakom resonemanget att en maxnorm, till skillnad från miniminorm, inte bidrar till att byggaktörer blir bundna till att tillhandahålla fler parkeringsplatser än vad som är motiverat med hänsyn till lokala förhållanden. Men vi anser att det behöver komma in en större flexibilitet, så att olika aktörer kan hantera detta när så krävs. Jag yrkar bifall till Centerpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

§ 26 Stockholmsförhandlingen – Tilläggsavtal till avtalet om finansiering och medfinansiering av utbyggnad av tunnelbanan samt ökad bostadsbebyggelse i Stockholms län enligt 2013 års Stockholmsförhandling

§ 27 Sverigeförhandlingen – Tilläggsavtal till ramavtal 6 inom Sverigeförhandlingen

Anförande nr 139

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Vi ska nu behandla tilläggsavtalen angående finansiering av utbyggd kollektivtrafik. Det är helt avgörande för vår stad att vi kan växa hållbart och att resandet och arbetspendlingen fungerar i vår stad på ett effektivare sätt. De tre nya tunnelbanelinjerna håller nu på att färdigställas inom Stockholmsförhandlingens avtal. Det är Solna, Barkarby och Nacka som kommer att bindas ihop med Stockholm på ett nytt sätt. Om drygt fem år hoppas vi att tunnelbanan kommer att rulla på alla dessa tre linjer. En utbyggd kollektivtrafik innebär också möjlighet att bygga fler kollektivtrafikhöga bostäder. 45 000 bostäder ska byggas med goda, hållbara kommunikationer kopplat till de här avtalen.

För att hantera fördyringarna initierade vi i Stockholms stad tillsammans med regionen att vi parter som äger de här avtalen skulle sätta oss ned och förhandla. Från Stockholms stads sida har vi hela tiden haft ingången att alla parter bär sin del av fördyringarna och av kostnaderna. Det tog sin lilla tid, men till slut, efter ganska långa och utdragna förhandlingar, var parterna i mål. Resultatet blev en seger för alla oss som kämpar för lägre utsläpp och mer spårbunden trafik.

Genom tilläggsavtalen säkerställer vi att de fördyringar som uppstått inom projektet hanteras och att samtliga parter tar sin del av kostnadsökningarna, även staten och Nacka kommun. För Stockholms stad innebär fördyringarna att kostnaderna ökar med 256 miljoner kronor. Det är klart att det är ett betydande belopp. Men det ska sättas i relation till de 45 000 nya bostäderna, som naturligtvis genererar fler stockholmare. Eftersom det här ärendet sambehandlas med tilläggsavtalet om finansiering av Spårväg syd är vi även i hamn när det gäller Spårväg syd. Det är en etapp som nu har finansiering fullt ut.

Ordförande och fullmäktige! Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till tilläggsavtal.

Anförande nr 140

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag tänker fatta mig kort. Jag vill bara yrka bifall till den gemensamma reservationen från Kristdemokraterna, Moderaterna och Liberalerna.

Anförande nr 141

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande och fullmäktige! Det är mycket bra att dessa avtal nu godkänns. Kollektivtrafiken gör att Stockholm och Stockholmsregionen

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

fungerar. Med avtalen säkrar vi att de nya tunnelbane- och spårvägslinjerna kommer att byggas. Det hade varit galenskap att avsluta den pågående byggnationen av tunnelbanan till Nacka, Söderort och Barkarby eller kasta allt arbete som har lagts ned på de andra objekten i papperskorgen.

Tilläggsavtalen behövs på grund av att det har blivit stora fördyringar i projekten. Stockholms stad behöver enligt avtalet ta endast en mindre del av kostnadsökningarna, även om det är mycket pengar i sig. Med facit i handen är den här typen av förhandlade avtal inte så bra på att hantera kostnadsprognoser och fördyringar. Processen för att uppnå överenskommelsen har inte heller varit lätt. Den demokratiska insynen har också förbättringspotential, som man brukar säga.

Det är beklagligt att Spårväg syds etapp två fortfarande saknar finansiering. Att få till en spårförbindelse mellan Skärholmen och Älvsjö – och därmed hela vägen från Flemingsberg till Älvsjö – vore välbehövligt med tanke på all stadsutveckling som planeras i området. Trots detta är det en lättnad att avtalen nu är på plats, så att vi kan fortsätta att utveckla kollektivtrafiken i Stockholm och i regionen. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut i båda ärendena.

Anförande nr 142

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Fru ordförande! Stockholmsförhandlingen och Sverigeförhandlingen var ett löfte till stockholmarna – ett löfte om en växande region, nya bostäder, en utbyggd tunnelbana och Spårväg syd. Det skulle gå hand i hand med att bygga en hållbar framtid och en växande stad. Det var ett avtal som byggde på ansvar, långsiktighet och förtroende. Men jag menar att styret här i huset och styret i regionen allvarligt har skadat det förtroendet under den här processen. Det menar jag att man har gjort i två delar. De två ärenden vi debatterar nu är ju bara två delar av en helhet.

Det var ju inte bara så att regionen hade gjort slut på pengarna för tunnelbanan och Spårväg syd och därför behövde gå till staten och be om mer pengar. Man började med att mörka de hål som fanns beträffande tunnelbanan; vi skulle bara diskutera Spårväg syd. Man fick mer pengar. Men staten vill ju bidra till att Stockholmsregionen fortsätter att utvecklas och var därför angelägen om att skriva under en avsiktsförklaring om Östlig förbindelse. Den sa i praktiken att alla parter ska samarbeta konstruktivt och inte obstruera. Staten var beredd att finansiera och bygga denna östliga förbindelse. Men knappt hann bläcket på den avsiktsförklaringen torka förrän man gjorde klart att man visst tänkte obstruera och inte alls hade för avsikt att bidra konstruktivt. Bara timmar efteråt var borgarrådet Åsa Lindhagen ute och sa: En detaljplan kan man ju se sig om efter. Jag var själv i debatt med Jan Valeskog. Han intog dock en helt annan åsikt och gjorde ett helt annat ställningstagande. Han sa: Jo, vi kommer absolut att göra detaljplaner om så krävs.

Det här skapar inte förtroende. Vi lär fortsätta att ha diskussioner med regionen och med staten om framtida kollektivtrafik.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Den andra delen, som vi inte kan glömma och inte bara kan bortse från, är att det görs en massiv satsning på kollektivtrafik samtidigt som man i regionen nedmonterar den kollektivtrafik som vi faktiskt har. Samtidigt som vi pratar om framtidens tunnelbana ekar nästan 200 000 indragna bussavgångar med sin frånvaro. Hur ska kollektivtrafiken kunna vinna tillbaka all den mark som man tappade under pandemin? Andra storstäder i Europa har lyckats med det. Men här fortsätter man med neddragningarna.

Vi kan inte ha en situation där staten säger att man satsar på Stockholms kollektivtrafik men socialdemokrater, miljöpartister och vänsterpartister gör raka motsatsen. Nu måste samtliga parter ta sitt ansvar för att Sverigeförhandlingen och Stockholmsförhandlingen går i mål och att vi återuppbygger det förtroende som nu har skadats. Därför är vi angelägna om att vi bidrar konstruktivt till skapandet av en östlig förbindelse. Jag yrkar bifall till Moderaternas och Liberalernas reservation.

Anförande nr 143

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Du har uppenbarligen tolkat den här avsiktsförklaringen helt felaktigt, Christofer Fjellner. Det som det handlar om är att vi har skrivit under på – jag har antecknat att du också har skrivit under på det – att vi ska följa gällande lagstiftning om staten beslutar om en bergtunnel för Östlig förbindelse mellan Sickla och Ropsten. Det är det vi har skrivit under på. Med det sagt är jag väldigt tydlig med att jag inte anser att Östlig förbindelse ska byggas över huvud taget. Men om staten så vill är det självklart så att vi följer plan- och bygglagen, som vi pratade om tidigare i dag, och det regelverk som vi har framför oss. Det är det vi har skrivit under på. Det har vi gjort för att staten tvingade oss att skriva under; annars hade de inte skjutit till en enda krona till kollektivtrafiken i Stockholm.

Anförande nr 144

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Det ska vara en socialdemokrat i Stockholm till att när staten säger ”hej, vi tänkte gärna bygga och finansiera viktig infrastruktur för regionen” svara ”nej tack, det slipper vi gärna”. Jag tror att man i alla andra delar av landet hade agerat på rakt motsatt sätt och sagt: Hur kan vi bidra? Hur kan vi hjälpa till?

Jag har inte tolkat avsiktsförklaringen – jag har läst den, Karin Wanngård. Där står det att vi ska bidra konstruktivt. Jag har svårt att se de uttalanden som kom direkt efter att avsiktsförklaringen var undertecknad som konstruktiva bidrag. Till exempel sa borgarrådet Åsa Lindhagen: Det blir svårt att bygga det här om vi inte samarbetar och bidrar med att leverera detaljplaner. Det är inte att bidra konstruktivt. Jag tycker att ni har gjort det väldigt klart och tydligt att ni avser att obstruera. Som tur var sa Jan Valeskog mer som du sa och inte som Åsa Lindhagen sa. Han sa: Vi kommer självklart att göra det som krävs av oss. Det hoppas jag att ni är beredda att stå för.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Anförande nr 145

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Det var inte en siffra rätt i ditt anförande, Christofer Fjellner, men du ska verkligen få chans att göra rätt den här gången.

Regeringen ställde upp med 2 miljarder till Stockholmsförhandlingen och 500 miljoner till Sverigeförhandlingen. Den förra regeringen ställde år 2021 upp med 3 miljarder utan att ställa en massa konstiga krav. Som Karin Wanngård sa handlar kravet enbart om att vi ska följa lagstiftningen, ta fram detaljplaner och hantera markfrågor. Självklart gör vi det.

Du säger att regeringen har lovat att finansiera detta. Det är ju fantastiskt. Det är en sensation. Med vilka pengar då? Kan du säga hur mycket pengar det är? Det kostar 35 miljarder. Vilka pengar har de lovat här? Alla moderatkommuner – Nacka, Täby och alla andra – har sagt att de inte betalar ett öre. Regeringen har inte lovat en enda krona, vad jag har sett. Var står det någonstans att regeringen ska finansiera det här med 35 miljarder? Det är ju en sensation. Ute i landet kan jag lova att det kommer ett ramaskri om man ska plocka bort de 35 miljarderna från olika projekt i landet.

Anförande nr 146

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Jag älskar din omtanke om vad andra delar av landet skulle säga om vi i Stockholm för en gångs skull fick det vi ärligt talat har rätt till vad gäller investeringar i statlig infrastruktur. Vi vet ju alla att det inte finns någon del av detta avlång land som får så liten andel tillbaka i form av statlig infrastruktur i förhållande till vad vi betalar in som Stockholm, Jan Valeskog.

Jag kan bara läsa innantill: Det står i avtalet att staten avser att finansiera och bygga – som Karin Wanngård påpekar – Östlig förbindelse i form av en bergtunnel. Jag har sett många olika beräkningar på vad detta projekt kan kosta. Men jag är inte övertygad om att det är några 35 miljarder. Det beror helt på hur man gör det. Och framför allt: När staten säger att staten är beredd att bygga och bekosta något tycker jag att det är otroligt magstarkt av ledande företrädare för Stockholm att säga: Detta vill vi inte ha. Det är det som jag tror klickar illa hos stockholmarna.

Anförande nr 147

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag har avsiktsförklaringen framför mig här. Det står bland annat att vi ska bidra till att klargöra förutsättningarna. Det kommer vi att bidra konstruktivt till. Det har vi också gjort, bland annat i en debattartikel där vi redogör för hur vi ser på det här projektet. Vi ska förstås följa svensk lag. Det skulle jag kunna skriva under på varenda morgon när jag går till jobbet. Varje dag skulle jag kunna skriva under på att vi ska följa svensk lag.

Förtroendefrågan togs upp av Christofer Fjellner. Bakgrunden till det som har hänt är att vi i flera månader från både stadens och regionens sida varit beredda att skjuta till de här pengarna i det gemensamma projekt som vi har tillsammans med staten. Vad

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

har då staten gjort? Jo, man har ju vägrat att skjuta till ett enda öre från regeringens sida för att man vill tvinga in ett nytt projekt för 35 miljarder. Det är fullständigt skamlöst att bete sig på det här sättet, tycker jag. Vi kan ju inte längre lita på att våra överenskommelser håller. Min fråga till Christofer Fjellner är: Skäms du över hur det här har hanterats av ditt parti? Det skulle jag ha gjort.

Anförande nr 148

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Håll i dig nu, Åsa: Nej.

Låt oss vara ärliga. Regionen fick slut på pengar och försökte ärligt talat att blåsa inte bara staten utan även oss. Vi sitter där i samtal med staten, och regionen säger till staten och till oss: Pengarna är slut för Spårväg syd – snälla, kan ni hosta upp lite pengar? Flera av oss har då en känsla av att det där bara är en del av sanningen och att pengarna troligtvis är slut även för tunnelbanan. Till slut får vi till en diskussion om både Stockholmsförhandlingen och Sverigeförhandlingen. Då har staten det goda omdömet att säga: Vi är inte färdiga med Stockholm. Vi måste bygga vidare på Stockholm. Södra länken är avstängd fler gånger än vad det finns dagar på året. Ska vi bygga ut mot Nacka och Värmdö behöver vi lösa infrastrukturen. Staten säger: Snälla Åsa Lindhagen, snälla Stockholms stad, kan ni bidra konstruktivt? Då säger du: Nej.

(Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag säger: Nej tack!)

Anförande nr 149

S v a n t e L i n u s s o n (C): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Det är väldigt skönt att vi kan bifalla de här tilläggsavtalen, så att vi verkligen kan få den oerhört viktiga tunnelbanan mot Nacka och den oerhört viktiga gula linjen, även kallad Spårväg syd, byggda. Det är så man bygger en storstad. Man satsar på kollektivtrafik. Det är så Stockholm har växt. Det är så Stockholm fungerar. Vi bygger ut längs med kollektivtrafiklinjer och har där också tät bebyggelse.

Vi i Centerpartiet hade väldigt gärna velat att den gula linjen också inneburit en station i Marieberg på Kungsholmen med en ordentligt tät bebyggelse där. Tyvärr är det inte en del av planerna i dagsläget. Men vi är ändå väldigt glada över att vi nu kan skriva under på att bygga vidare den här oerhört viktiga kollektivtrafiksatsningen. Jag yrkar bifall till Centerpartiets reservation i kommunstyrelsen avseende ärendet om Sverigeförhandlingen.

Anförande nr 150

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Ordförande! Jag känner doften av köttbullar och prinskorvar – och brysselkål till vegetarianerna – så jag nöjer mig med att yrka bifall till vår gemensamma reservation från Liberalerna, Moderaterna och KD.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

§ 32 AB Familjebostäders förvärv av AB Hjulstahem

Anförande nr 151

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande och fullmäktige! Vi ska i kväll fatta beslut om Hjulstahem. Det är ett ärende som handlar om att Familjebostäder ges rätt att köpa tillbaka ett bostadsområde med tillhörande centrummiljöer i Hjulsta. Jag vill än en gång betona att förvärvet av Hjulstahem har föregåtts av en extern oberoende värdering och en noggrann ekonomisk analys. Vi kan konstatera att det är en lönsam affär med ett positivt kassaflöde och en marknadsmässig direktavkastning. Det är en bra affär för staden som förstärker bolagets ekonomi och ger de boende en stabil och bra hyresvärd.

Det här förvärvet är också en del av ett skifte från högerns utförsäljningar och privatiseringar. Vi i den rödgröna majoriteten ser tvärtom allmännyttiga hyresrätter som en viktig del av samhällsbyggnaden. Det fanns en tid då bostadspolitiken i Stockholm nästan bara handlade om att sälja ut hyresrätter. Det fanns förvisso enskilda exempel där sådana beslut inte innebar någon stor förändring för de boende, men det finns också många exempel på det rakt motsatta. Det har i alltför många fall inneburit att boende fått uppleva den praktiska innebörden i begreppet slumvärdar. Utförsäljningarna har också skapat offentliga miljöer och centrumbildningar som tillåtits förfalla och där allt fler nu ser alltmer omfattande trygghetsproblem.

Vi vill återigen vara tydliga med att Hjulsta inte ska hamna där. Genom bostadsbolag med socialt ansvar kan vi bygga en stad där alla har råd att bo och där alla kan känna trygghet. Därför har vi säkerställt att det byggs fler hyresrätter och att allmännyttan får fler markanvisningar. Vi vägrar privatisera ansvaret för centrumbildningar i förorten. Därför kommer vi i vissa fall också att bedriva en aktiv fastighetsförvaltning som inte bara handlar om att sälja ut utan också om att köpa fastigheter.

Moderaterna är nu tydliga med att de går till val på att införa marknadshyror. I praktiken kommer det att innebära att stockholmarna får chockhöjda hyror. Vi vill inte det. I Stockholm ska alla ha råd att bo, inte bara de rika. Vi hörde förra gången det här ärendet debatterades att det finns partier här i fullmäktige som inte tycker att vi har råd att investera i ett lönsamt projekt. Samtidigt vill de hålla skattemedel på robust olönsamma motorvägar, som vi precis tidigare pratade om. Men vi kommer inte att avstå från ansvaret för ett Stockholm som håller ihop och där även förorten kan utvecklas bra och positivt.

Ordförande och fullmäktige! Jag vill yrka bifall till förslaget att köpa 1 200 bostäder i Hjulsta för att garantera en bra hyresvärd för de boende. Stockholm ska ta ansvar för trygghet i hela staden. Bifall kommunstyrelsen!

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Anförande nr 152

Björn Ljung (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Som finansborgarrådet vet brukar jag uppmana oss att vara ärliga mot varandra och mot stockholmarna.

Jag har två frågor till dig, Karin Wanngård. Den ena föranleds av att du denna gång talar om slumvärdar. Jag skulle vilja veta: Vem är det som är slumvärd av dem som vi sålde bostadsbestånd till för ett antal år sedan? Nu köper ni tillbaka från Einar Mattsson, men Einar Mattsson hör alltså inte till slumvärdarna. Är det Stena Fastigheter? Är det Wallfast? Eller är det någon som vi egentligen inte sålde till men som du har hört talas om på något annat sätt via någon sorts rykten?

Den andra frågan handlar om att det tydligen finns information hos de boende i Hjulsta om att de ska få sänkta hyror. Hur går det ihop med det behov av stamrening som finns i detta fastighetsbestånd?

Anförande nr 153

Borgarrådet Wanngård (S): Ordförande och fullmäktige! Jag vill vara väldigt tydlig med att Einar Mattsson är en mycket bra fastighetsvärd. Jag har inte insyn i deras ekonomi över huvud taget, men de har kommit fram till att de vill sälja det här beståndet.

När det gäller resonemanget om slumvärdar vet jag inte vad Björn Ljung avsåg.

(Björn Ljung (L): Det är två kvar. Jag frågade om Wallfast och Stena Fastigheter. Det var tre från början, och två är kvar.)

Det här handlar om Hjulstahem. Ärendet innebär att vi köper tillbaka 1 200 bostäder som Einar Mattsson ville sälja. Här fanns en risk – vi vet inte vilka som hade köpt dem i stället om vi inte hade gjort det. Det är ju det som det handlar om i det här resonemanget om slumvärdar. Vi ser väldigt tydligt att vi nu har centrumanläggningar som är på dekis och är riktigt otrygga. Förut tillhörde de centrumförvaltningen, men ni sålde ut dem.

Anförande nr 154

Sergej Salnikov (SD): Tack så mycket för ordet! Jag yrkar bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Jag vill passa på att ställa en fråga till dig, Karin Wanngård, som slår dig för bröstet och säger att detta är en jättebra affär för oss. AB Hjulstahem köptes 2008 av Einar Mattsson för 300 miljoner kronor. Nu säljer man det för 1,2 miljarder, det vill säga med en 300-procentig ökning. I årsredovisningen för 2024 visar Hjulstahem negativt resultat före skatt. Man har även fått ett koncernbidrag på 20 miljoner. Jag misstänker

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

att det är något som vi kommer att behöva skjuta in år efter år. Du pratar om kassaflödet. Kollar man på kassaflödet för 2024 ser man att det också är negativt.

Om det är någon som har gjort en bra affär på det hela är det Einar Mattsson – eloge till dem för det! Jag vill passa på att fråga dig nu: I vilken värld är detta en bra affär för Stockholms stad?

Anförande nr 155

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Den absolut bästa affären för Stockholms stad hade varit att aldrig sälja beståndet från början.

Nu är beståndet till salu. När vi tar in oberoende granskningar visar de på att det är en god affär för Stockholm att köpa det, det vill säga ett positivt kassaflöde. Det är en bra affär för Stockholms stad, en bra affär för Familjebostäder och framför allt väldigt viktigt för de hyresgäster som bor där.

Anförande nr 156

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! Finansborgarrådet hyllar Einar Mattsson som professionell fastighetsförvaltare. Givetvis gör de rimliga ekonomiska kalkyler inför ett sådant här köp med sina bevekelsegrunder. Då undrar jag: Vilka är dina bevekelsegrunder, Karin Wanngård?

Du har dragit upp skulden till snart 100 miljarder kronor. Det är uppenbart vilka era bevekelsegrunder är. Ni vill köpa upp av ideologiska skäl. Uppenbarligen är ni då villiga att göra en dålig affär. Vi förstår varför Einar Mattsson som seriös hyresvärd vill göra denna affär. Men varför vill du göra detta? Jo, det görs av ideologiska skäl, och det är dåligt för Stockholm.

Det som är farligt här är principen. Vi har sålt en gång i tiden. Nu köper ni upp igen. Det är skattebetalarna som blir förlorare. Att ni nu binder er fast vid att hotet om slumvärdar motiverar vilken affär som helst är direkt farligt för stadens ekonomi.

Anförande nr 157

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det som är direkt farligt för Stockholms ekonomi är när Moderaterna styr och säljer ut våra hyresfastigheter, Dennis Wedin. Ni slumpade bort skattebetalarnas fantastiska Hjulstahem. Nu köper vi Hjulstahem för att säkerställa att det fortsatt kommer att vara en bra hyresvärd för de boende i Hjulsta. Det är oerhört viktigt att faktiskt värna om de boende. Det bryr ni inte er om, för ni säljer hellre ut. Ni tror ju inte på allmännyttan. Ni tror på marknadshyror, social housing och så få hyreslägenheter som möjligt. Det är en avgrundsskillnad mellan socialdemokratisk och moderat bostadspolitik.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Anförande nr 158

Borgarrådet B u t r o s (V): För drygt en månad sedan hade vi en ganska lång debatt om förvärvet av Hjulstahem. Vi i den rödgröna majoriteten ser alla goda vinster i en stark allmännytta. Vi ser en möjlighet att stärka Hjulsta centrum och att säkra att Hjulstaborna får en långsiktig seriös hyresvärd. Precis som finansborgarrådet sa tidigare har det här förvärvet föregåtts av en professionell och gedigen granskning av affären. Trots det valde oppositionen att yrka på återremiss, och nu har stadsledningskontoret gjort en ytterligare genomgång.

De risker som återremissen motiverades med var den ökade risken för Familjebostäders ekonomi och de affärsrisker som innebär en felaktig prioritering i ett läge där staden har en viss skuld. Stadsledningskontoret konstaterar att förvärvet kalkylmässigt bedöms vara försvarbart och att det finns ett positivt kassaflöde och en marknadsmässig direktavkastning. Enligt genomförd värdering finns en marginal mellan det underliggande fastighetsvärdet och beståndets marknadsvärde. Affären har alltså en positiv inverkan på Familjebostäders ekonomi. Det faktum att Familjebostäder är närvarande i området gör också att fastighetsförvaltningen kan bli effektivare.

Mot bakgrund av att Familjebostäders egna experter och externa experter har gjort flera ekonomiska genomlysningar finns det numera inga tvivel på att det här är en affär som grundar sig i affärsmässighet. Därtill är det viktigt för oss att allmännyttan leder till att vi når stadens mål om ett Stockholm som håller samman. Våra bostadsbolag accepterar faktiskt alla typer av inkomster, även försörjningsstöd, vilket möjliggör för fler att få bostad. Vi har en seriös fastighetsägare som Familjebostäder för att säkerställa att Hjulstahem ägs av någon som drivs av samhällsansvar snarare än kortsiktiga vinster. Dagens beslut fattas för Hjulstaborna och för alla som vill ha en prisvärd hyresrätt. Jag yrkar därför bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 159

Borgarrådet W e d i n (M): Ordförande! För att fortsätta på det jag var inne på tidigare: Det ni öppnar upp för här är en princip, Deniz Butros. Ni kan tycka vad ni vill om att man gjorde en dålig affär 2008. Ja, vi har olika ideologiska ingångar i hur stor allmännyttan ska vara. Men hur orimligt är det inte med en princip som handlar om att man en gång säljer och ni sedan köper tillbaka dyrt och därmed blir lurade av en aktör som rimligen har gjort kalkylen att det här är väldigt bra för dem? Varför skulle annars Einar Mattsson göra den här affären? Det är inte så att det är dåligt för Einar Mattsson. Det är inte därför de gör den här affären. Det var inte de som gick och knackade på hos er, utan de gör kalkylen att det här är bra för dem. Hur rimligt är det med den princip som ni nu sätter? Ska du exempelvis köpa tillbaka Vällingby centrum, som jag som bostadsborgarråd sålde? Det finns en orimlighet i detta.

Dessutom hävdar ni i ärendet att detta enligt er kalkyl är en bra affär om man höjer hyrorna. Kommer det att utesluta att ni inte höjer hyrorna för de boende?

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Anförande nr 160

Borgarrådet B u t r o s (V): Det har funnits ett avtal mellan Einar Mattsson och Hyresgästföreningen om en standardhöjning. Det stämmer. Jag är stolt över att man nu när Familjebostäder förvärvar de här 1 200 lägenheterna inte låter de lägenheter som ännu inte är upprustade förfalla. Ska man inte fortsätta att rusta upp de lägenheter som är kvar i beståndet? Det blir ju väldigt märkligt, Dennis Wedin, om Familjebostäder förvärvar 1 200 lägenheter varav 400 redan är upprustade och stambytta och man sedan låter resten förfalla. Det är precis så det låter på er. Men det kanske är det som är moderat bostadspolitik.

Anförande nr 161

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande! Eftersom finansborgarrådet inte lyckades svara på mina frågor över huvud taget ska jag ställa frågor till dig i stället, Deniz Butros. Vi tar en fråga i taget.

Hyresgästerna i Hjulsta förväntar sig lägre hyror, inte högre. Kan du garantera att det inte blir några hyreshöjningar för de övriga 800 lägenheterna, som står inför behov av stambyten? Jag har aldrig varit med om något annat än att det blir hyreshöjningar. Det är den ena frågan.

Den andra frågan är: Kan du säga att det inte heller blir några kostnadsökningar för Familjebostäder? Det är nämligen så att hyreshöjningarna inte är tillräckliga för att täcka ens de enklaste stamreoveringarna i de reoveringar som vi gör. Då undrar jag: Hur blir det egentligen med totalekonomin, allt detta inräknat?

Anförande nr 162

Borgarrådet B u t r o s (V): Björn Ljung! Även du har varit aktiv i bostadspolitiken väldigt länge. Du vet, precis som jag, att det varken är du eller jag som förhandlar om hyror. Därför är det verkligen märkligt att du ställer den här frågan till mig och vill att jag ska stå här och lova saker. Det vore väldigt oseriöst av mig. Hade du stått i min position hade du aldrig stått och lovat vare sig höjda eller lägre hyror, för hyrorna förhandlas av parterna. De justeras efter lägenhetens standard, som sig bör. Precis som du säger har hälften av dem redan rustats upp, och det finns en plan för att rusta upp de andra. Det vore väldigt märkligt om vi som stad inte fortsatte att rusta upp Hjulstahems lägenheter, eller hur? Vore det inte väldigt märkligt om staden förvärvade hälften av lägenheterna och de fick stå och förfalla bara för att staden tagit över dem?

Anförande nr 163

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och stockholmare! Det finns väl en risk för att vi tar det hela en gång till i den här debatten. Men jag är inte ett dugg förvånad över att så blir fallet, eftersom majoriteten givetvis inte har nyttjat möjligheten till återremiss till att genomlysa affärsriskerna. När de ideologiska skygglapparna är på spelar nämligen stadens skuldsättning ingen som helst roll.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Segregationen i Stockholm håller verkligen staden i sitt grepp, och ditt postnummer avgör dina chanser att lyckas. I den situationen väljer majoriteten att köpa hyresrätter som fortsätter att vara hyresrätter, om än i allmännyttans regi. Köpet stärker ett redan ensidigt fokus på allmännyttan i Järva, där Familjebostäder redan är en dominerande aktör. Det är inte att satsa på en mer blandad bostadsmarknad och en mindre segregerad stad.

Låt mig slå fast att Centerpartiet vill se fler hyresrätter i Stockholm, men inte på en plats där hyresrätter redan är så dominerande. Jag skulle vilja gå så långt som att säga att köpet av Hjulstahem är själva motsatsen till den bostadspolitik som Centerpartiet driver. Vi vill i stället satsa på att bygga en blandad stad, vilket inte minst innebär fler bostadsrätter och radhus i socioekonomiskt svagare områden. Vi vet att homogena bostadsområden leder till ökad segregation. Hjulsta behöver en större andel ägda boenden, vilket borde vara allas vårt fokus. Att säga att man vill ha en blandad stad räcker inte om man väljer att göra precis tvärtom.

Det här beslutet är ett av mandatperiodens största beslut inom bostadspolitik, inte minst i och med att det byggs så otroligt lite under den här mandatperioden. Hittills har vänsterstyret bara lyckats få till 650 bostäder under mandatperioden. I stället borde man ha valt att använda resurserna till att bygga fler bostäder och se till att få en mer blandad stad. Jag är rädd att det här beslutet kommer att leda till en fortsatt segregerad stad. Jag yrkar bifall till vår gemensamma reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 164

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det blir hyreshöjningar varje gång vi renoverar och stambyter. Det har det alltid blivit i Stockholms hem när jag har varit ordförande. Jag kommer aldrig att hävda någonting annat. Jag bestämmer inte hur hög den där höjningen blir, men att det blir en höjning är alldeles klart. Jag tycker att man som borgarråd kan vara klar och tydlig med att man lämnar det budskapet härifrån. Då tycker jag att man är hederlig när man står i talarstolen.

Jag fick inte svar av Karin Wanngård på vilka hon tyckte var slumvärdar av dem som vi sålde till. Det var exakt det du sa, Karin. Den här gången trillade du lite grann på orden, som jag gjorde förra gången vi debatterade det här. Du talade om att vi sålde bostadsbestånd till slumvärdar, men det gjorde vi inte. Jag hävdar att Einar Mattsson, Stena Fastigheter och Wallfast är tre exempel på mycket goda hyresvärdar. Faktum är att det till och med finns undersökningar som Hyresgästföreningen har gjort och som visar att hyresgästerna blev mer nöjda. Eftersom jag själv har jobbat så mycket i Hjulsta kan jag vittna om hur bra det är. Om nu Familjebostäder köper detta är förväntningarna jättehöga på att det ska bli ännu bättre. Men det blir höjda hyror. Vi kan vara överens om att det är så.

Sedan kan man undra hur det blir i övrigt med ekonomin för Familjebostäder. Räntorna har vi pratat om. Var och en förstår att räntan blir väldigt hög. Sedan beror det på hur

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

man räknar. Om man räknar med 750 miljoner eller 1,5 miljarder blir räntan någonstans mellan 25 och 50 miljoner per år.

Dessutom finns det något som heter avskrivningar. De är också obligatoriska, och det är pengar som låses i ett företag. Avskrivningstiden för en sådan här fastighet är ungefär 50 år. Om vi tar 1,5 miljarder och slår ut på 50 år får vi resultatet att vi måste binda 30 miljoner årligen ytterligare i Familjebostäders räkenskaper. Det är pengar som de inte får använda till något annat. För några år sedan hade vi här i Stockholm ett avskrivningsproblem, vilket vi tog tag i. Vi gjorde i ordning och fixade detta, så att vi inte längre har detta problem.

Det är bekymmersamt med den syn som ni har på skattebetalarnas pengar och hur ni antyder gentemot hyresgästerna att det här blir mycket bättre och att de inte ska få några hyreshöjningar. Vi talar om två olika saker. Jag försöker vara ärlig och hederlig, men det är inte ärlighet och hederlighet jag får till svar från er. Det tycker jag i sig är bekymmersamt. Dessutom hade vi för de pengar som ni nu slänger ut kunnat bygga 400–500 lägenheter i Stockholmshus i stället. Nu blir det inte en enda ny lägenhet. Jag yrkar bifall till Liberalernas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 165

H a s s a n J a m a (V): Ordförande! Björn Ljung! Du har ju varit med länge i den här salen. Du blir väl efter Karin Wanngård den som har varit med längst. Du vet att det finns en part som heter Hyresgästföreningen och att jag jobbar där som förhandlare. I det här fallet har Familjebostäder en förhandlingsordning och kommer att förhandla om detta. Det är ingenting som vi här i kommunfullmäktige rår på. När det gäller renoveringshyror finns det olika avtal som redan är förhandlade och som kommer att vara det som gäller om vi renoverar dessa bostäder. Det kommer också att ske samråd med hyresgästerna och så vidare. Vi kan inte säga att det garanterat kommer att bli hyreshöjningar.

Dessutom hävde du ur dig en massa siffror gällande räntor, prognoser och så vidare. Det är ingen som kan säga hur det är med detta. Du sa en massa saker som inte alls behöver stämma. Det är anmärkningsvärt för någon som är så klok som du, Björn Ljung.

Anförande nr 166

B j ö r n L j u n g (L): Det går ju knappt att debattera med dig, Hassan Jama, för du är så himla hygglig och trevlig på alla sätt. Vi uppskattar dig väldigt mycket som förhandlare i Hyresgästföreningen, om jag nu sätter på mig ”bolagshatten”. Men som förtroendevald erkänner jag för hyresgästerna: Ja, det blir en hyreshöjning när vi genomför renoveringar. Något annat går inte. För att det inte skulle bli det skulle bolaget teoretiskt behöva låna ännu mer och låta räntorna betalas av de tidigare hyresgästerna.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Jag kan försäkra dig om att jag har belägg för varenda siffra som jag tog upp. Jag skulle aldrig ställa mig här och försöka hitta på. Jag är inte bra på siffror, och jag kan absolut ha fel. Men jag har räknat, och de siffror som jag nämnde stämmer. Det är det här som gör mig så bekymrad. Men det är kul att debattera med dig!

Anförande nr 167

A i d i n Z a n d i a n (V): Ordförande! Vi inom den rödgröna majoriteten tror på en stark allmännytta. Det är en viktig faktor för stadens möjlighet att erbjuda trygga bostäder som alla har råd att bo i. Det stämmer att det inte tillkommer några bostäder i och med detta köp. Men genom köpet av dessa välskötta bostäder kommer fler bostäder i allmännyttans regi.

Skillnaden mellan privata hyresvärdar och allmännyttan är att allmännyttan per automatik kan agera som ett viktigt bostadspolitiskt verktyg, det vill säga ett verktyg som vi politiker har rådighet över. Det handlar om att kunna förvalta bostäder och ha andra intressen utöver de affärsmässiga. Man kan ta ett stort samhällsansvar för det miljömässiga och det sociala, exempelvis genom att göra fler satsningar på trivsel och trygghet, bygga solceller på taken, ha sjysta inkomstkrav för hyresgäster som vill efterfråga bostäderna och renovera enligt ägardirektivet med varsamhet som utgångspunkt. Staden får alltså större handlingsutrymme för att fortsätta utveckla Hjulsta och systematiskt arbeta med de utmaningar som finns där.

Det har varit mycket snack om olika typer av hyresvärdar. Låt mig ge ett exempel. Ni minns alla förhoppningsvis *Uppdrag granskning*s avsnitt Miljardprogrammet, som kom ut för fyra år sedan. Om inte – låt mig påminna er. Det handlade om ett bostadsområde i Husby som först såldes till en seriös hyresvärd. Men sedan hade det under 20 år fram till att programmet sändes haft tio olika hyresvärdar, flertalet ägda av utländska riskkapitalbolag. Vårdarnas seriositet och drivkrafter var minst sagt varierande. Gemensamt för flertalet var att man vinstmaximerade till varje pris genom att på kreativa sätt verkställa avhysningar, låta husen förfalla för att tvinga ut hyresgäster, genomföra renoveringar med mera. Detta medförde, som ni förstår, stor oro för de kvarboende hyresgästerna. Med stor omflyttning och många tomma lägenheter i väntan på standardhöjande åtgärder såg vi en ökad otrygghet som resultat.

Är detta vad vi vill? Nej. Låt oss i stället lära oss av det som framkom i den granskningen och därmed inse att köpet av Hjulstahem inte bara handlar om att äga eller inte äga bostäder. Det handlar om trygghet. Det handlar om trivsel. Det handlar om att ta ansvar för utvecklingen, särskilt i en stadsdel som redan har sina utmaningar. Det handlar i slutändan om vad för stad vi vill ha. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 168

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack för ordet! I kväll har det blivit dags för en andra chans för styret att tänka om och tänka rätt. Men med risk för att låta lite

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

återupprepande: Den här frågan visar verkligen på en avgrundsdeep skillnad mellan hur vi på den här sidan och ni på den andra sidan ser på bostadspolitiken i Stockholm. Vi vill att det ska finnas andra alternativ än bara allmännyttan i Hjulsta, medan ni vill radera ut i princip alla valmöjligheter för Hjulstaborna att bo i något annat än allmännyttan. Vi vill bygga radhus och småhus. Ni vill att fler ska trängas i kommunala flerfamiljshus.

Men det finns en uppenbar annan skiljelinje, och den gäller synen på nästa generation. Som kristdemokrat vill jag i sann förvaltarskapstanke att den morgondag vi lämnar efter oss ska vara bättre än den dag då vi själva tog över. Jag vill att ekonomin ska vara bättre och att Stockholm ska vara en enklare stad att leva i än den är i dag.

Det här beslutet innebär raka motsatsen för nästa generation stockholmare. Ni skuldsätter dem och bakbinder dem. Ganska obrytt tar ni av deras framtida pengar, som skulle kunna gå till äldreomsorg och skola, och binder i stället upp dem till betalning av lån ni tagit för chansningar till investeringar. Det finns bara en enda aktör som är tacksam för att ni gör det, nämligen ett privat fastighetsbolag som nu kommer att göra en guldaffär.

Nästa generation kommer att ha lika svårt att hitta någonstans att bo. Det kommer att ta lika lång tid för dem att komma in på hyresmarknaden. Det kommer att ta lika lång tid för dem att ha råd att köpa sig en bostad. Men redan när de föds är de på grund av er skuldsatta upp över öronen.

Därför säger vi nej till att ha bara allmännyttan i Hjulsta. Därför säger vi nej till att låna över 1 miljard att pumpa rätt in i fickorna på ett fastighetsbolag utan att tillskapa en enda ny bostad. Därför säger vi nej till att skuldsätta nästa generation. Jag yrkar bifall till den gemensamma reservationen från Moderaterna, Liberalerna och Kristdemokraterna. Jag vill också önska God Hjulsta.

Anförande nr 169

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Ordförande, ledamöter och stockholmare! Nu ska vi fatta beslut i ett av mandatperiodens kanske viktigaste ärenden. Jag noterar att ärendet placerats sist på listan över beslutsärenden, och jag förstår varför. Det här är ingenting som ni i vänsterstyret egentligen vill diskutera. Det finns inga bra argument för den här affären, och det vet ni. Det här beslutet är helt och hållet ideologiskt motiverat och handlar egentligen om att hålla Vänsterpartiet på gott humör.

Låt mig berätta varför det här beslutet är dåligt för Stockholm, för stockholmarna och för Hjulstaborna.

För det första: Stockholm närmar sig nu snabbt en skuldsättning på 100 miljarder kronor, den högsta skuld någon kommun eller region någonsin har haft i Sveriges historia. Bara räntekostnaderna kommer då att uppgå till 3 miljarder årligen. Det är tio gånger mer än vad vi betalade i ränta på våra lån 2021. I det här läget är det direkt

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

oansvarigt att låna ytterligare över 1 miljard för att köpa i princip alla privata hyresrätter i hela Hjulsta. Det här köpet är egentligen ingenting annat än en direkt attack på stockholmarnas välfärd. Ni tar pengar från skolan, äldreomsorgen och trygghetsarbetet för att betala växande räntekostnader av en aldrig tidigare skådad omfattning.

För det andra: Det här köpet omfattar 1 200 lägenheter men tillför inte en enda ny bostad, och det stärker inte Järva. Tvärtom – det sista Järva behöver är att fyllas med ännu fler kommunala hyresrätter. Familjebostäder är redan en dominerande aktör, och nu cementeras den ytterligare. Hjulsta behöver fler aktörer. Hjulsta behöver fler bostadsrätter och småhus som bidrar till variationen.

För det tredje: Ni i vänsterstyret gör inte det här köpet för de boendes skull. Ni gör det för Vänsterpartiets skull. Ni säger själva att Einar Mattsson är en ansvarsfull och långsiktig ägare till fastigheterna. Ni köper 14 fastigheter med 1 200 lägenheter för att ni ser ett egenvärde i att allmännyttan sväller överallt till vilket pris som helst. Men priset för detta är det inte ni som betalar. Som vi har hört i dag är det de boende som kommer att få betala priset i form av högre hyror. I underlaget som ligger till grund för detta beslut säger ni uttryckligen att det finns möjlighet att höja hyran. Det är knappast vad de boende i Hjulsta önskar sig, men det är vad ni i vänsterstyret gör när ni genomför köpet.

För att summera: Det här köpet av hela Hjulsta skuldsätter stockholmarna ännu mer, tränger ut satsningar på välfärden, stjälper Järva mer än det hjälper och gynnar inte dem som bor i kåkarna. Jag hoppas att ni i vänsterstyret är nöjda, men jag kan lova er att stockholmarna inte är det. Jag yrkar bifall till Moderaternas, Liberalernas, Kristdemokraternas och Centerpartiets gemensamma reservation och tackar för stämningbelysningen. God jul!

(O r d f ö r a n d e n : Vi vet inte riktigt vad som hände med belysningen, men vi kör på.)

Anförande nr 170

A n d e r s Ö s t e r b e r g (S): Ordförande! Mörkret breder ut sig när Fjellner talar. Fjellner är rasande, och jag förstår honom faktiskt. Om jag vore moderat skulle jag också vara arg – men inte på återköpet av Hjulstahem. Jag skulle vara arg över att mitt eget parti med sin utförsäljningspolitik banat vägen för många av de problem som vi ser i Stockholm och Sverige i dag.

I Hjulsta hade man ändå turen att det var Einar Mattsson som köpte. Tänk vad som hade hänt om en oseriös aktör hade tagit över! Vi vet inte vem man hade sålt vidare till i sin tur, i sin tur och i sin tur. Hur ser det till exempel ut i Vårberg, Akalla och Bromsten, där Landia tagit över? Jo, vi kan se väggglöss, trångboddhet och prostitution. Det skedde till och med ett försök till mordbrand utan att någonting gjordes efteråt.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15

Jag har två frågor till Fjellner. Det räcker med att svara ja eller nej. För det första: Är du nöjd med alla de moderata utförsäljningar som ni har gjort? För det andra: Är du beredd att sälja ut en stadsdel igen?

Anförande nr 171

Borgarrådet Fjellner (M): Jag kan konstatera att de som bor i dessa hus i Hjulsta just nu är mer nöjda med sin hyresvärd än vad de som bor i allmännyttan är, Anders Österberg. De är besvikna över att ni köper deras hus.

Den här nya, ärligt talat helt obegripliga principen är ett sista halmstrå för att försvara en helt oförsvarlig affär. Om inte vi köper – tänk, då kan Stora stygga vargen komma! Någon läskig filur kan komma och köpa de här fastigheterna! Ingen kan ta er på allvar. Om detta var sant, om det var er nya princip – herregud, ska ni köpa varenda kåk som är till salu i staden? Är det detta ni har för avsikt att göra? Då stannar det inte med 100 miljarder i lån, som ni nu är på väg mot, inte heller vid 200 eller 300. Ni kommer att försätta staden i konkurs med er politik.

Anförande nr 172

Jonas Nilsson (M): Ordförande! Jag tänker på själva fastighetsförvaltningen överlag. Vi brukar skryta lite genom att jämföra med Göteborg, som har någonstans mellan 20 och 30 aktörer på bostadsmarknaden. Det innebär att det är 20–30 aktörer som kan gå i konkurs om det blir en extern eller intern räntechock. Men i Stockholm har vi kanske 120–130 olika aktörer som kan ta olika typer av risk tillsammans.

Vad som sker nu när man köper upp stadsdelar är att det blir färre och färre som tar större och större risk. Det som majoriteten gör här blir alltså mer och mer farligt. Det är inte bra om en kommun äger för mycket. Man lägger liksom alla ägg i samma korg. Nu är Northvolt inte en fastighetsägare, men om man satsar för mycket på en enda aktör och den aktören går åt pipsvängen skadas hela kommunen. Vi får se vad som händer med Stegra. Det är likadant med fastighetsbolaget i Boden. I Boden spränger man hus för att de står tomma och bara kostar pengar – det är billigare att spränga dem. Det är inte någonting som kommer att ske i Stockholm, men ju fler som kan ha korgar med ägg i, desto bättre. Det bästa vore nästan om varje stockholmare kunde äga sin egen bostad. Då har man ju förflyttat ut risken och tanken om förvaltning och omvårdnad till alla stockholmare. Det vore absolut bättre än att ha en centralkommitté som sitter i Stockholms stadshus och bestämmer över alla bostäder. Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 173

Ordföranden: Nu när sammanträdet avslutas går vi in på trevligheterna. Det är dags för julbord och luciatåg. I år är det årskurs 9 från Adolf Fredrik som står för luciatåget. Vi önskar er alla en god jul och ett gott nytt år.

Bilaga 2

Yttranden 2025-12-15